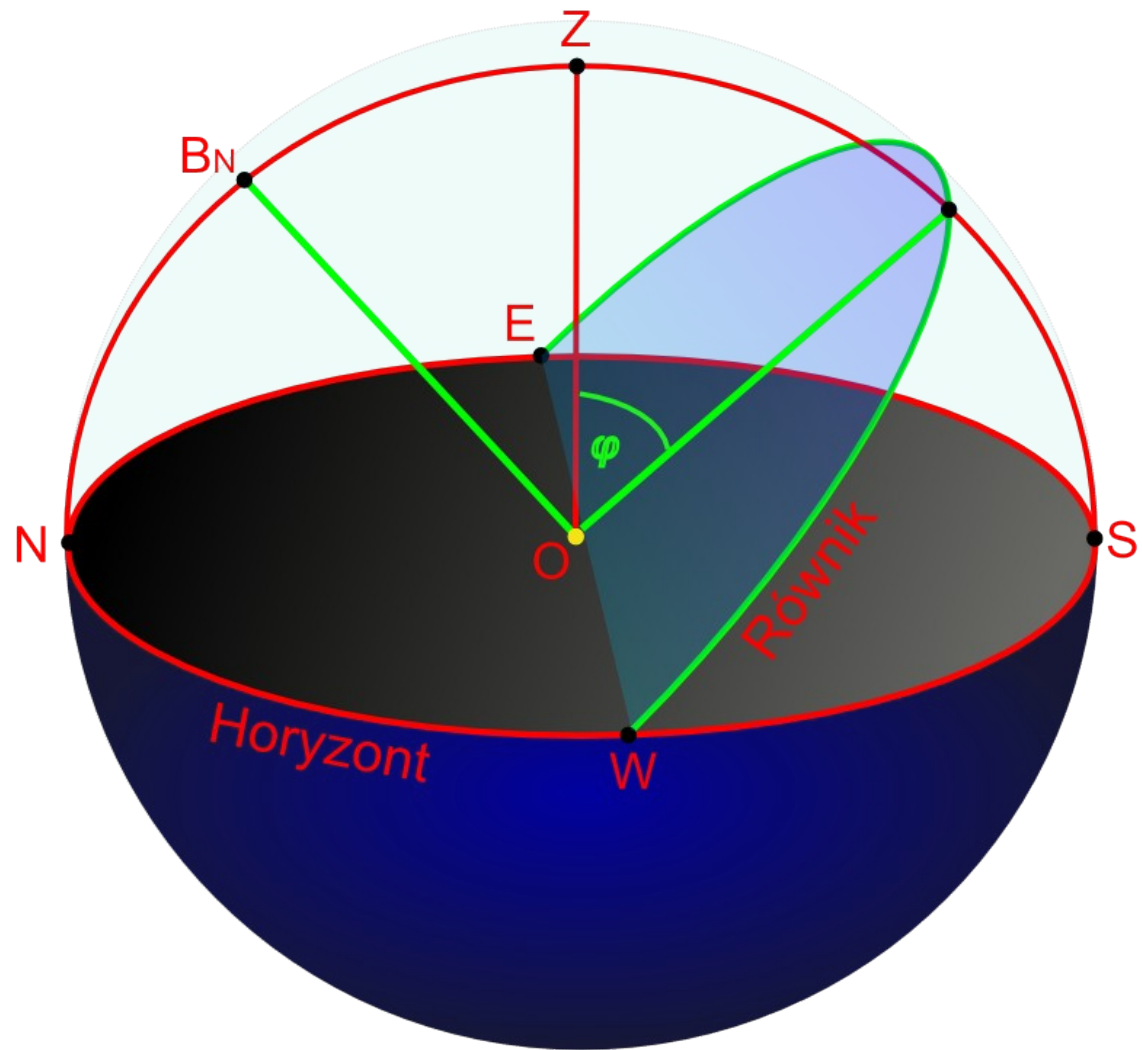

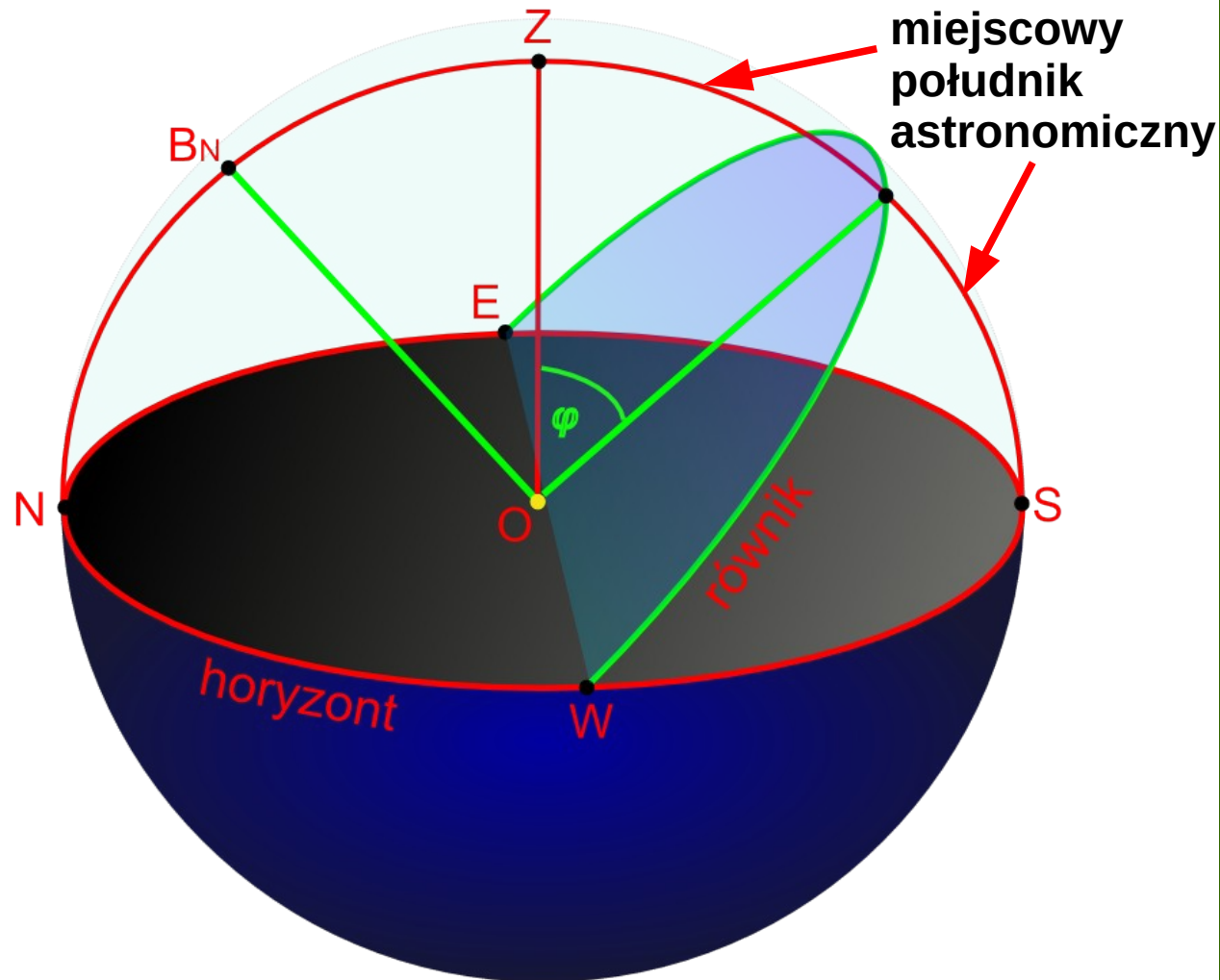
Wykład udostępniam na licencji Creative Commons:

Układy astronomicznych współrzędnych sferycznych

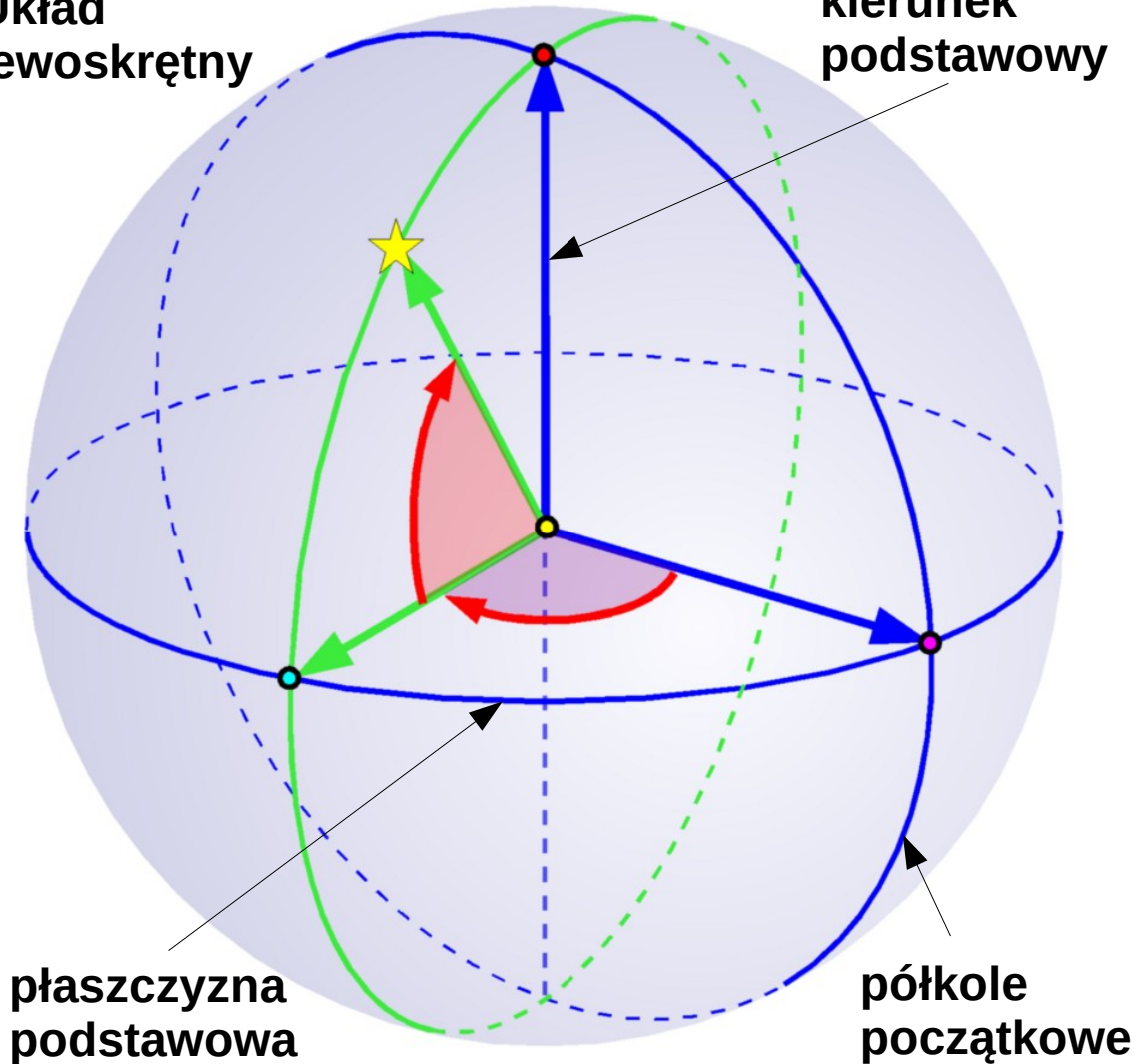
Piotr A. Dybczyński

Układ
lewoskrętny

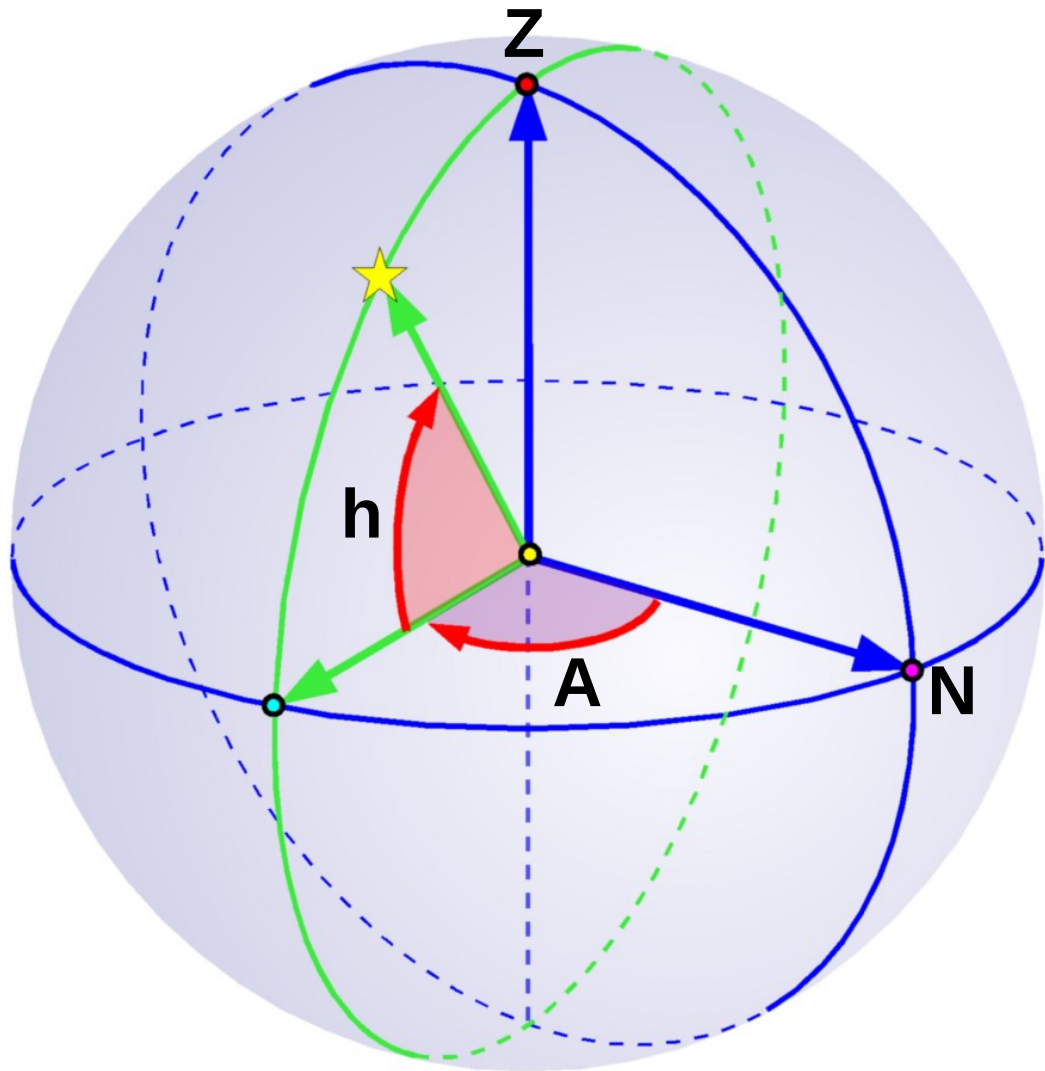
kierunek
podstawowy

płaszczyzna
podstawowa

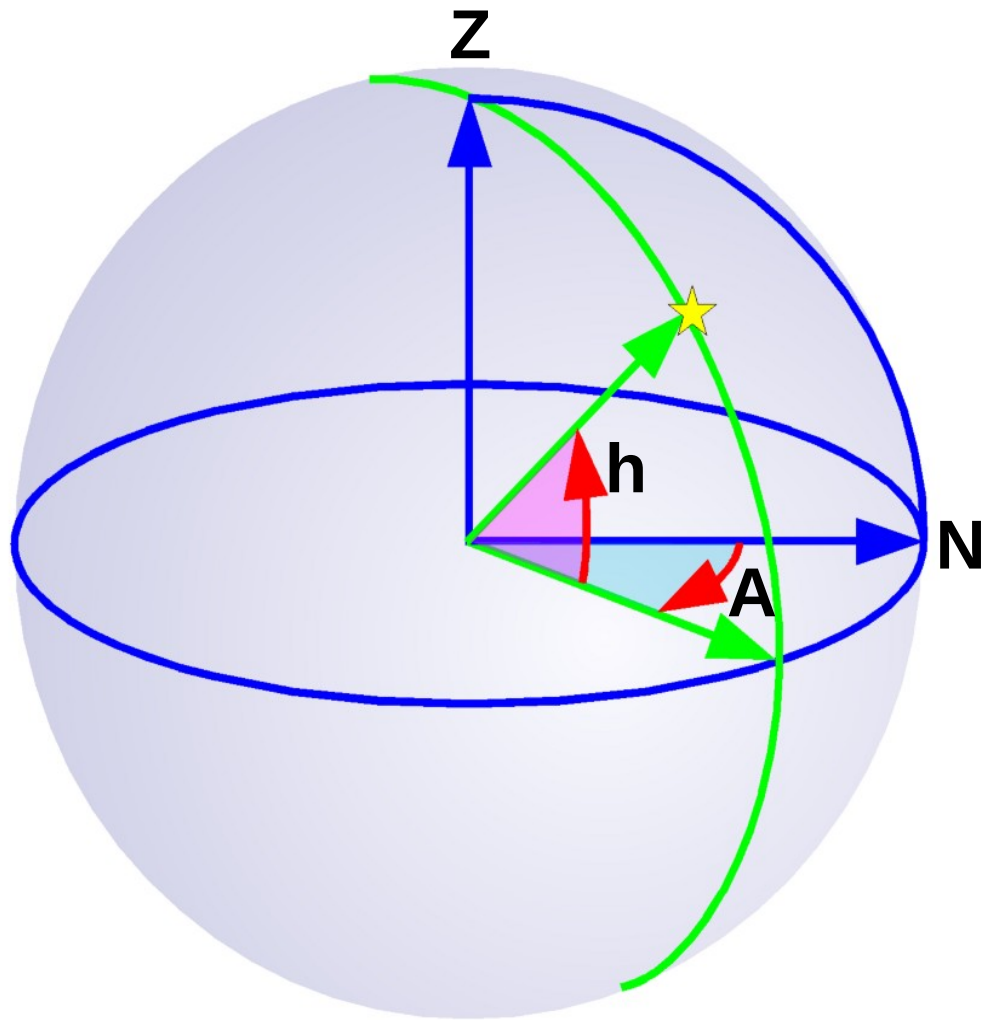
półkole
początkowe

Współrzędne sferyczne

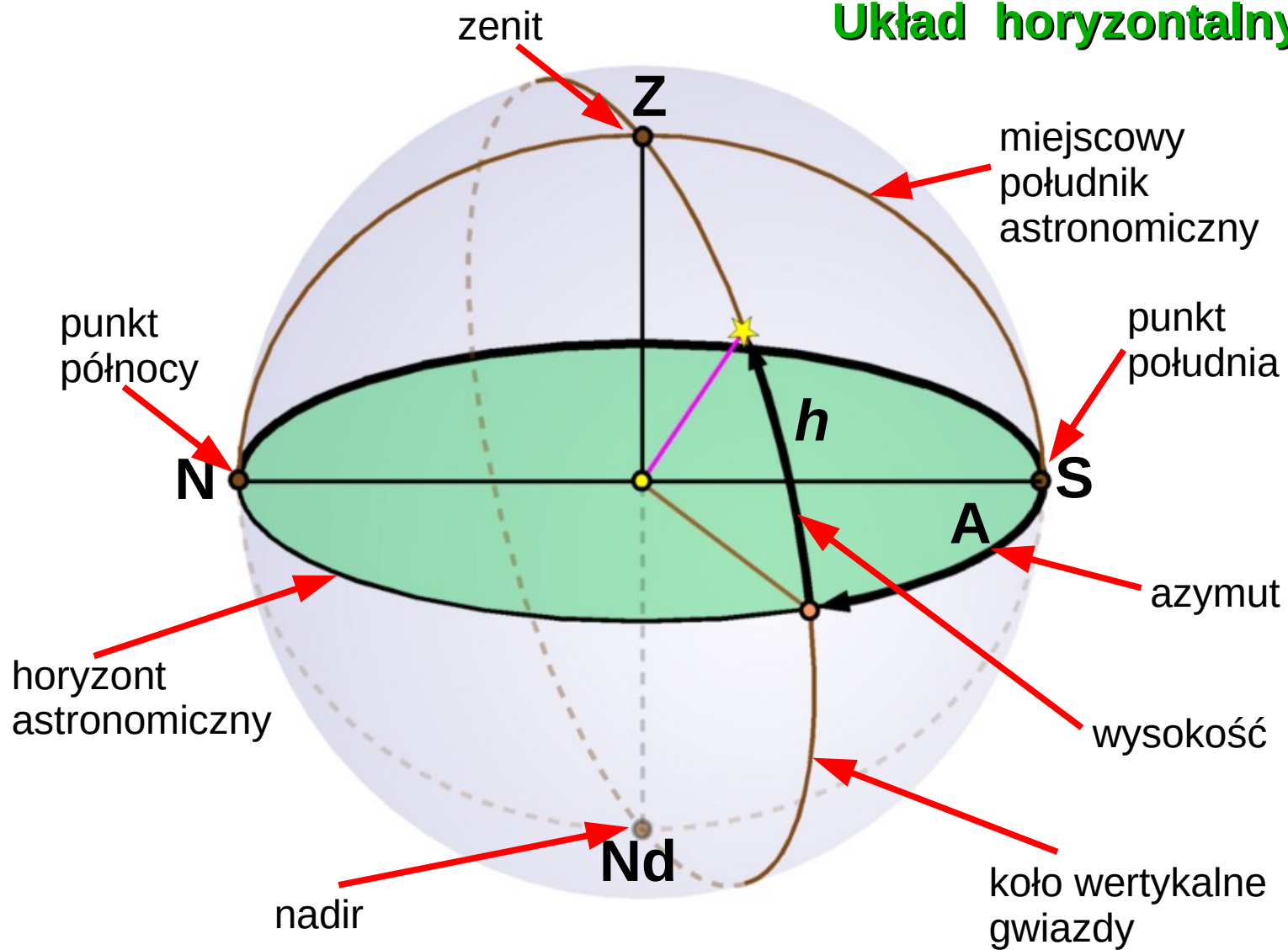
**Układ
horyzontalny**

**(u nas azymut
zawsze od
północy)**

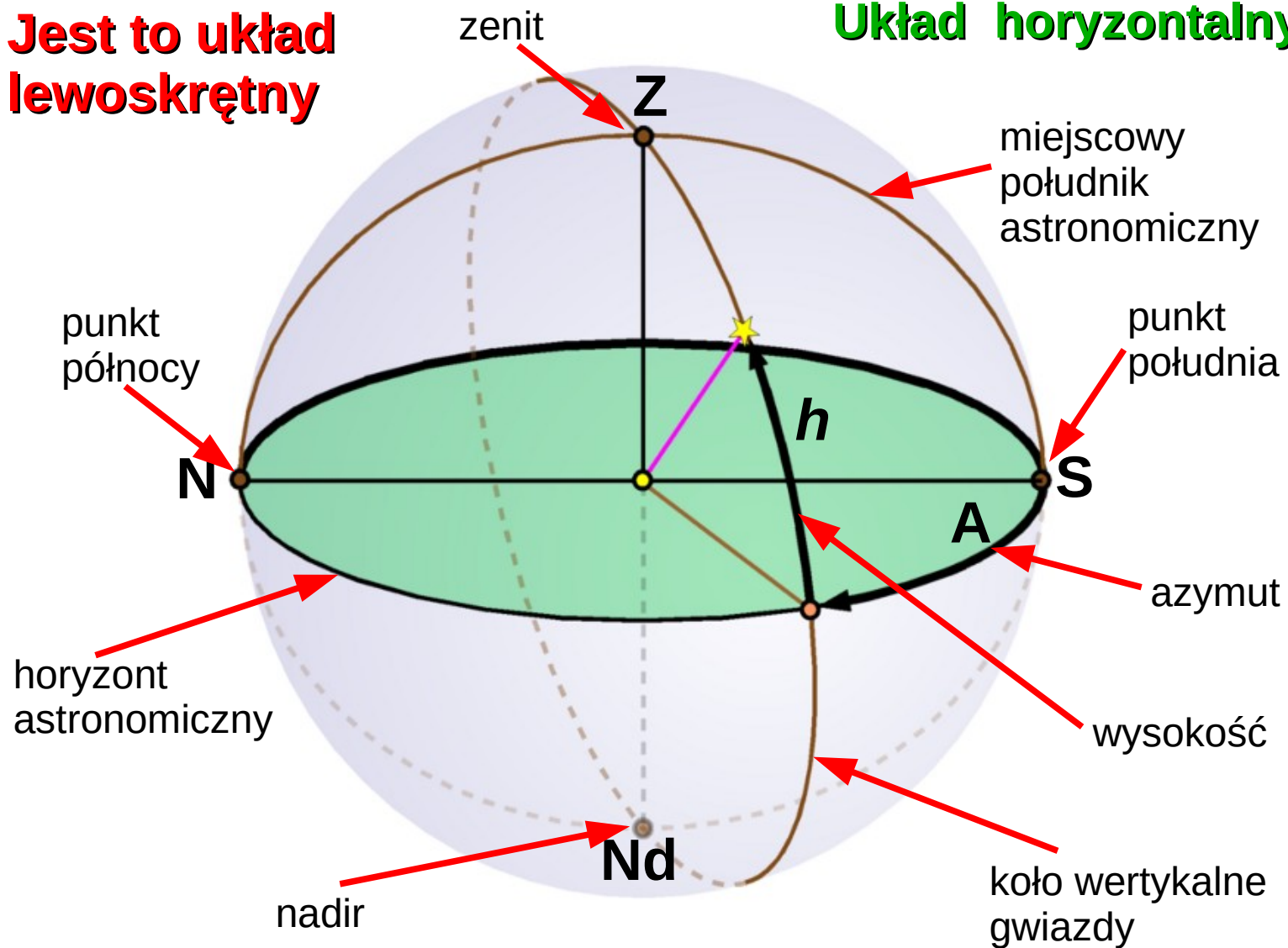
**Układ
horyzontalny**

Układ horyzontalny

**Jest to układ
lewoskrętny**

Układ horyzontalny

**Teleskopy na montażu
horyzontalnym
(azymutalnym).**

40-stopowy teleskop Williama Hershella

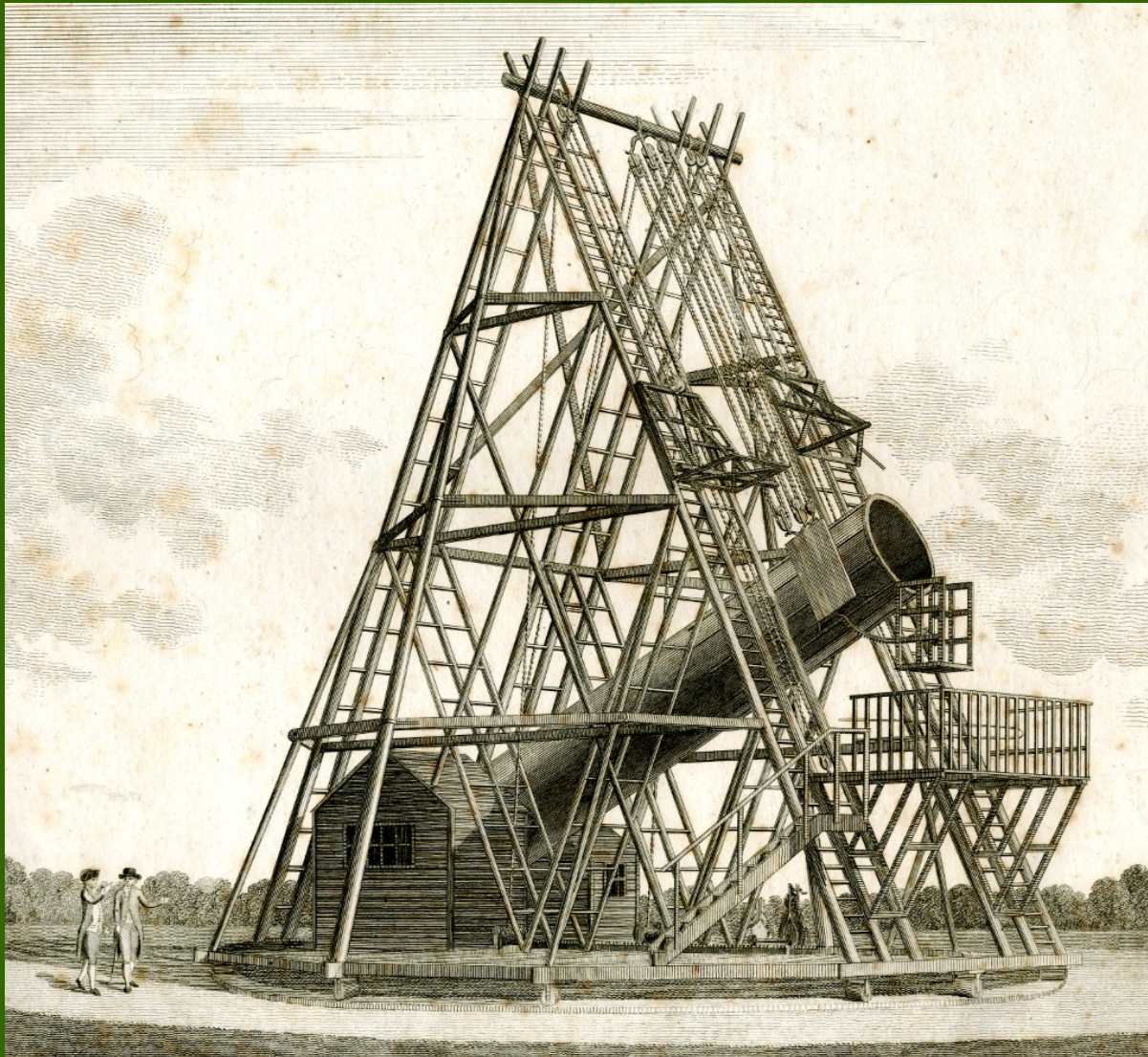

Rys: Eudjinnius

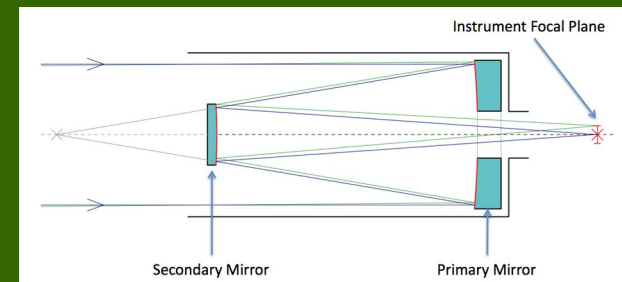
Zbudowany w latach
1785-1789, ogniskowa
40 stóp (12 m), zwierciadło
o średnicy 48 cali (120 cm).

W pełni obrotowy
montaż azymutalny.

Przez 50 lat był
największym teleskopem
na świecie.

Teleskop MMT na Mt Hopkins w Arizonie

Średnica 6.5 m, ogniskowa
9.6 m.

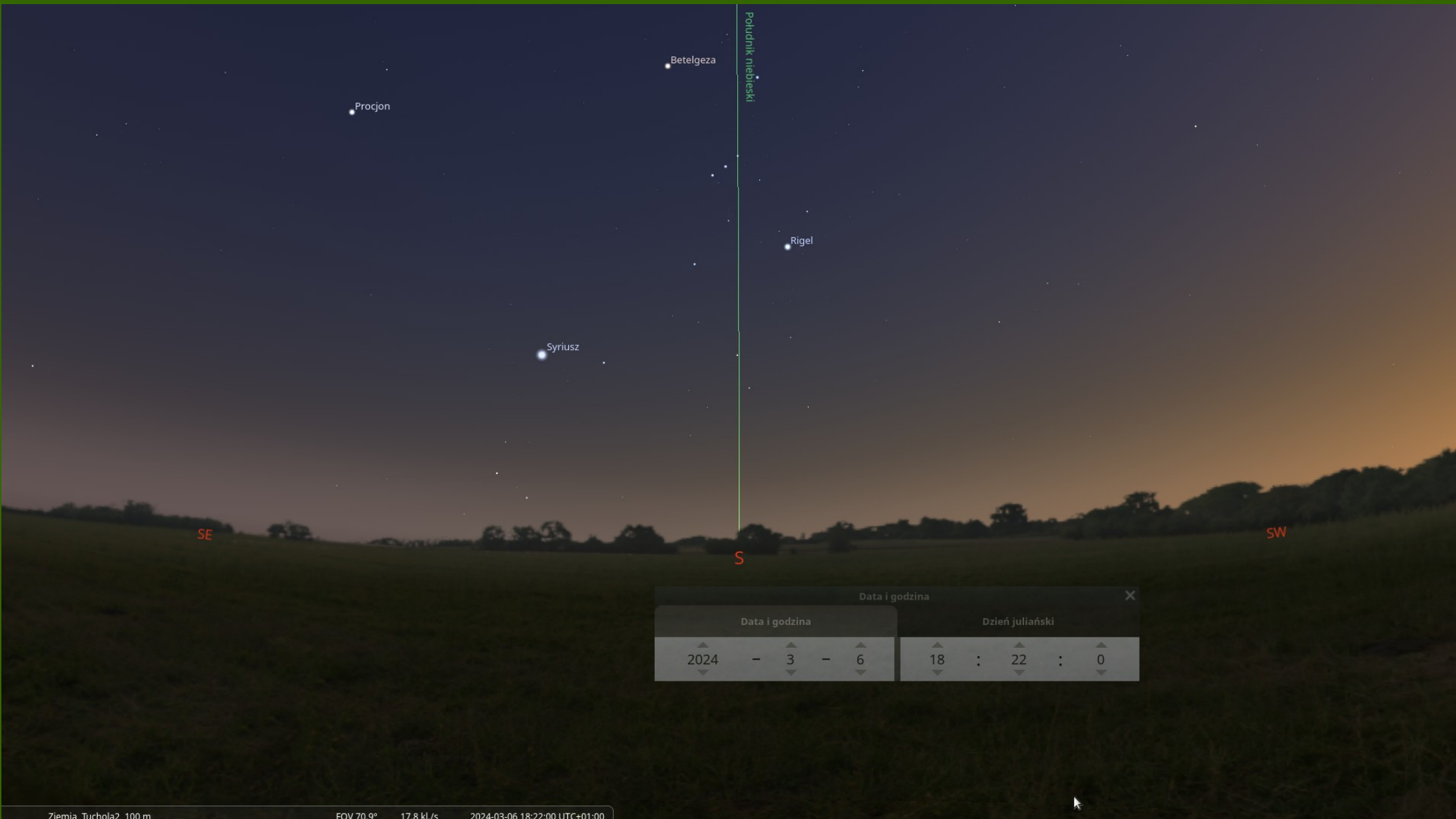
Zbudowany w roku 1979 jako
„Multiple Mirror” – miał sześć
niezależnych lusterek .

Uruchomiony z nowym
lustrem w roku 2000.

Teleskop BTA 6 na Kaukazie w Rosji

W pełni operacyjny
od 1977. Średnica 6 m,
Ogniskowa 24 m.

Procyon

Betelgeza

Rigel

Syriusz

Południk niebieski

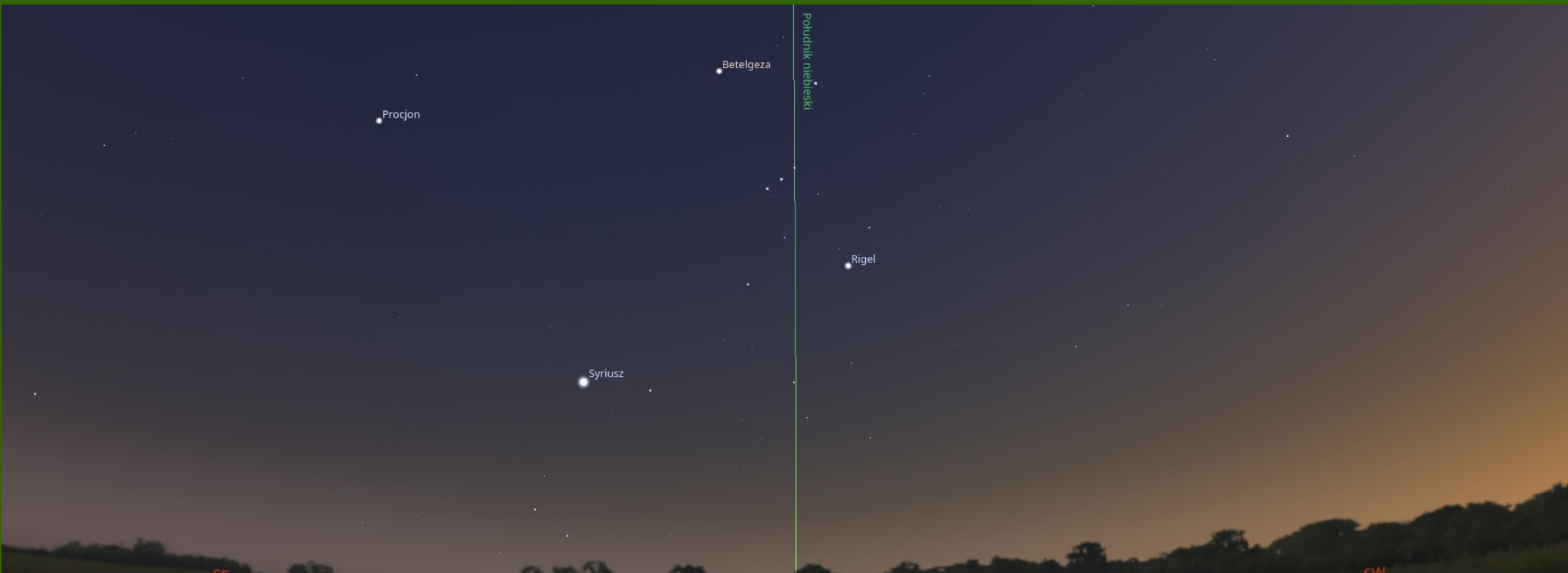
SE

S

SW

Data i godzina ✕

Data i godzina				Dzień juliański					
2024	-	3	-	6	18	:	22	:	0

SE

SW

S

Data i godzina

Data i godzina				Dzień juliański					
2024	-	3	-	6	18	:	22	:	0

Siatka azymutalna [Z]
 Ziemia, Tuchola2, 100 m
 FOV 70.9° 17.9 kl./s 2024-03-06 18:22:00 UTC+01:00

$A = 161^{\circ}37'16.1''$

Data i godzina

Data i godzina				Dzień juliański					
2024	-	3	-	6	18	:	22	:	0

Syriusz (Canicula - Aschere)

α Cma - 9 Cma - AGC 1 - LEC 1 - HL 3 - β 1411 - HIP 32349 - HR 2491 - HD 48915 - SAO 151881 - WDS J06451-1643

Typ: gwiazda podwójna
Wielkość gwiazdowa: -1.45 (zredukowane do -1.03 przez 3.23 Masy powietrza)
Absolutna Wielkość Gwiazdowa: 1.44
Wskaźnik barwy (B-V): 0.00
RA/Dekl (J2000.0): 6h45m08.48s/-16°43'41.4"
RA/Dekl (na dzień): 6h46m13.05s/-16°45'08.1"
Kąt godz. / Dekl.: 22h47m00.73s/-16°42'09.9" (pozorne)
Az./wys.: +161°37'16.1"/+17°58'44.8" (pozorne)
Gal. dl./szer.: +227°14'25.8"/-8°53'49.5"
Supergal. dl./szer.: +272°50'34.6"/-87°25'11.0"
Eklip. dl./szer. (J2000.0): +104°04'51.6"/-39°37'02.6"
Eklip. dl./szer. (na dzień): +104°25'00.3"/-39°36'51.9"
Nachylenie ekliptyczne (na dzień): +23°26'19.2"
Średni czas gwiazdowy: 5h33m11.6s
Pozorny czas gwiazdowy: 5h33m11.3s
Wschód: 15h08m
Tranzyt: 19h35m
Zachód: 0h06m
Gwiazdozbiór wg MUA: Cma
Odległość: 8.60±0.04 l.s.
Proper motion: 1339.41 mas/rok towards 204.1°
Prawidłowe ruchy według osi: -546.01 -1223.07 (mas/rok)
Paralaksa: 379.210±1.580 mas
Typ spektralny: A1V+DA
Kąt pozycji (2011): 61.00°
Separacja (2011): 125.700" (+0°02'05")
Solar Az./Alt.: +271°21'53"/-7°34'21"
Lunar Az./Alt.: +302°18'25"/-52°38'59"

Syriusz

Betelgeza

Rigel

Pojudnik niebieski

SE

S

SW

Data i godzina

Data i godzina

Dzień juliański

2024

-

3

-

6

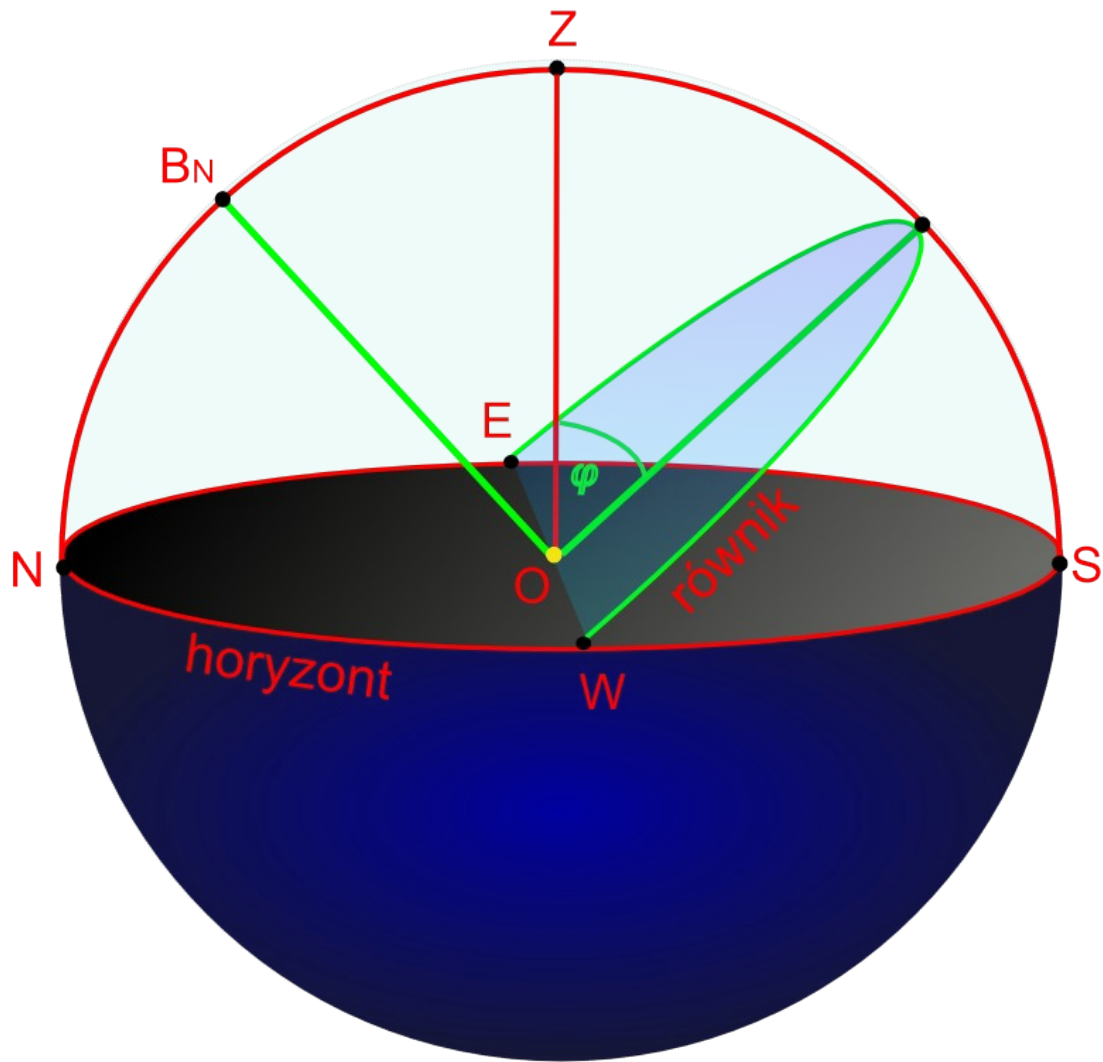
18

:

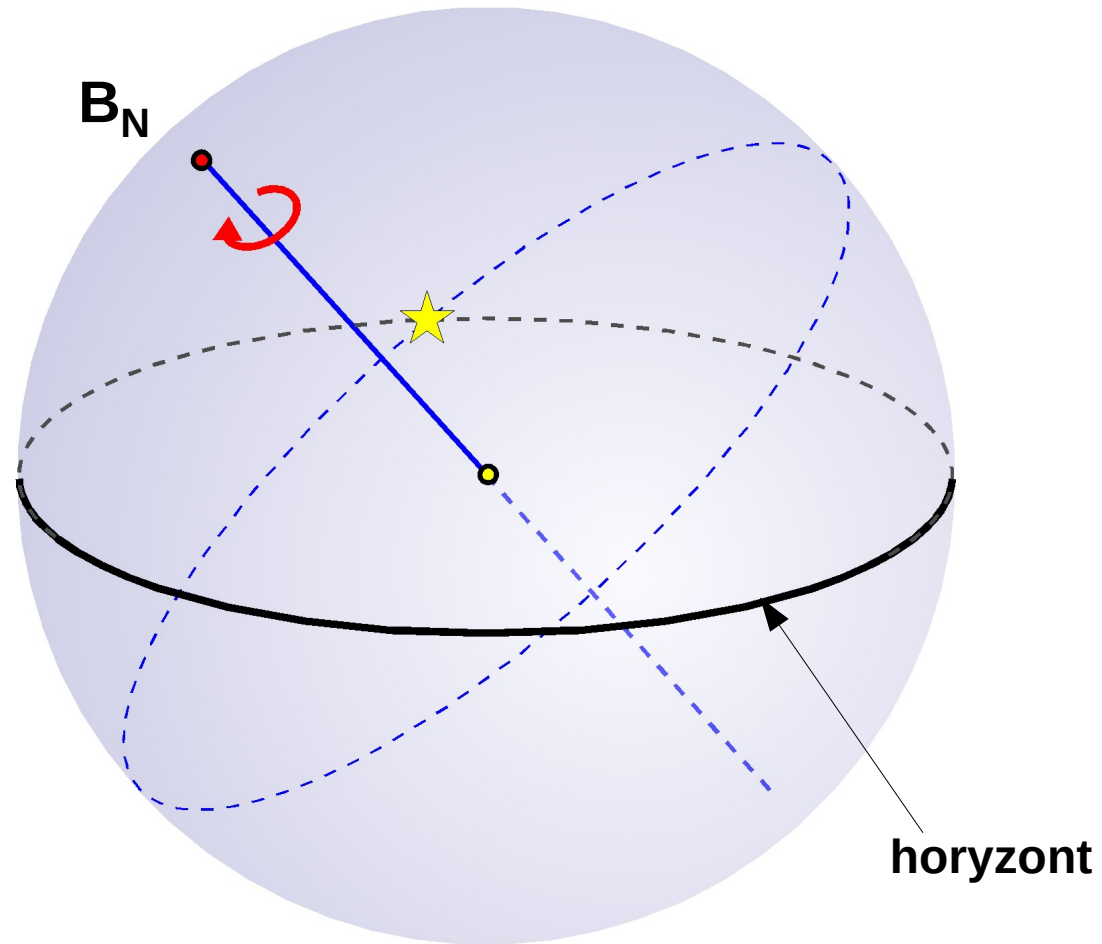
22

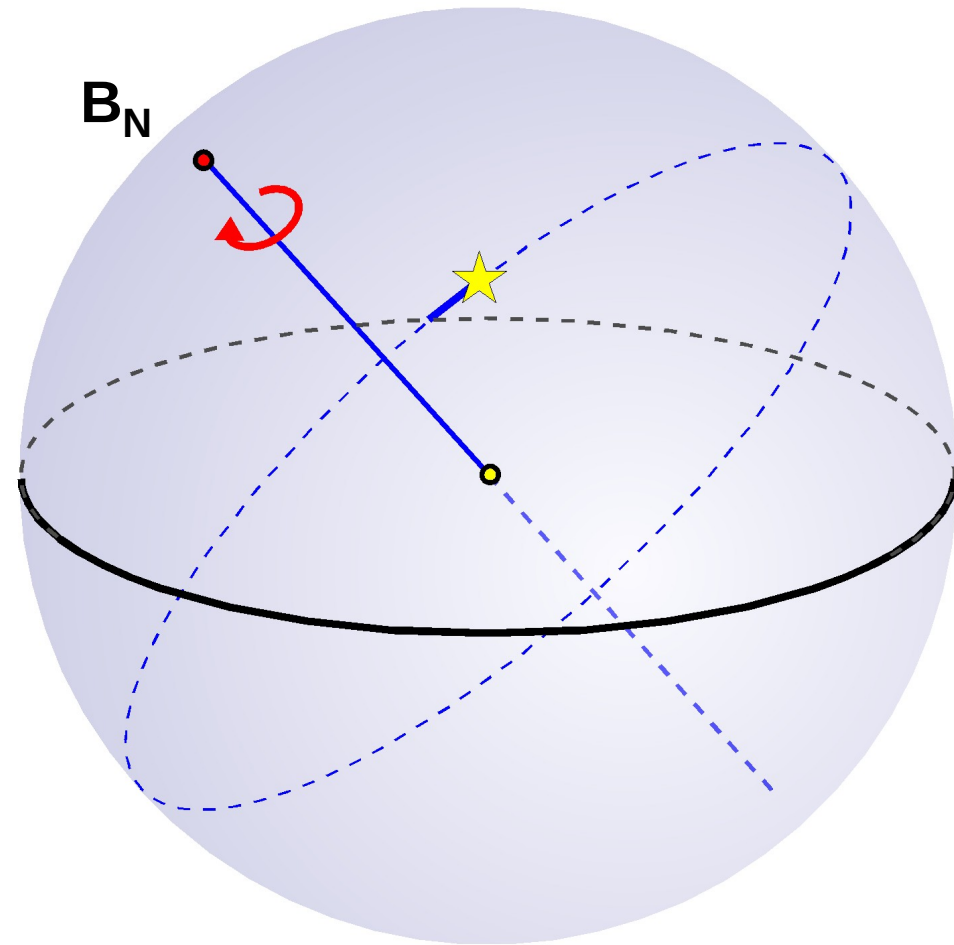
:

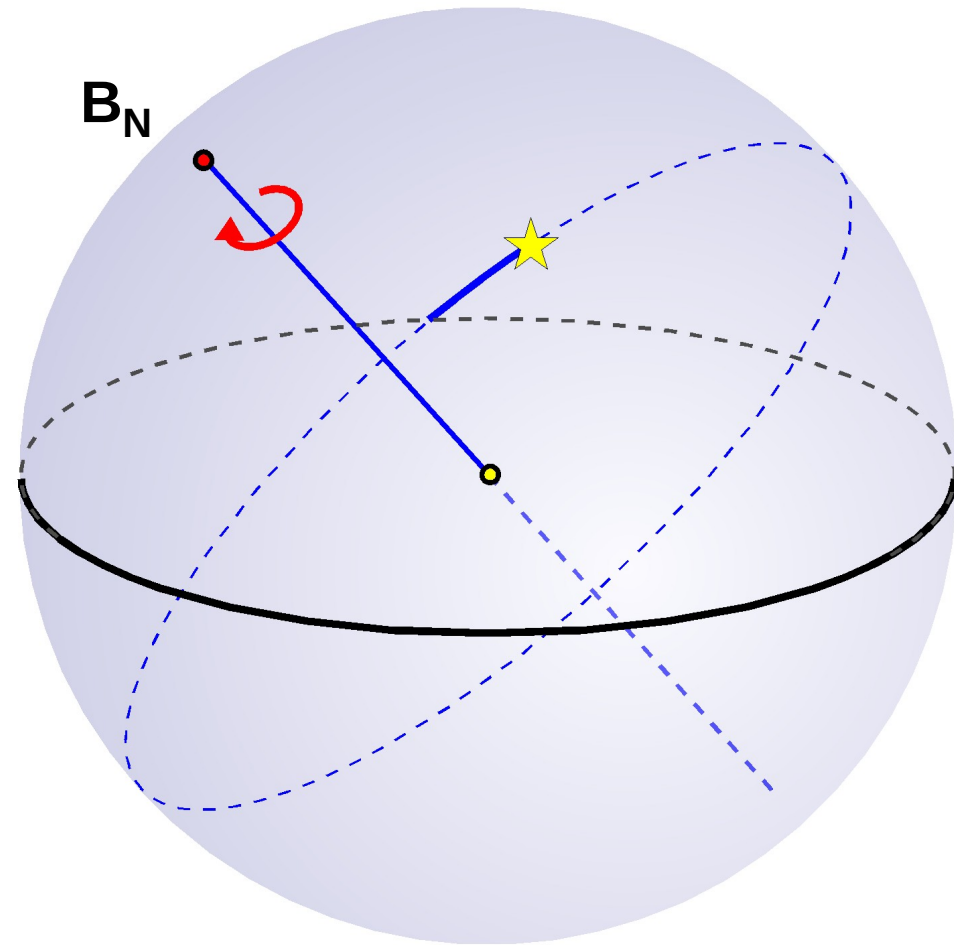
0

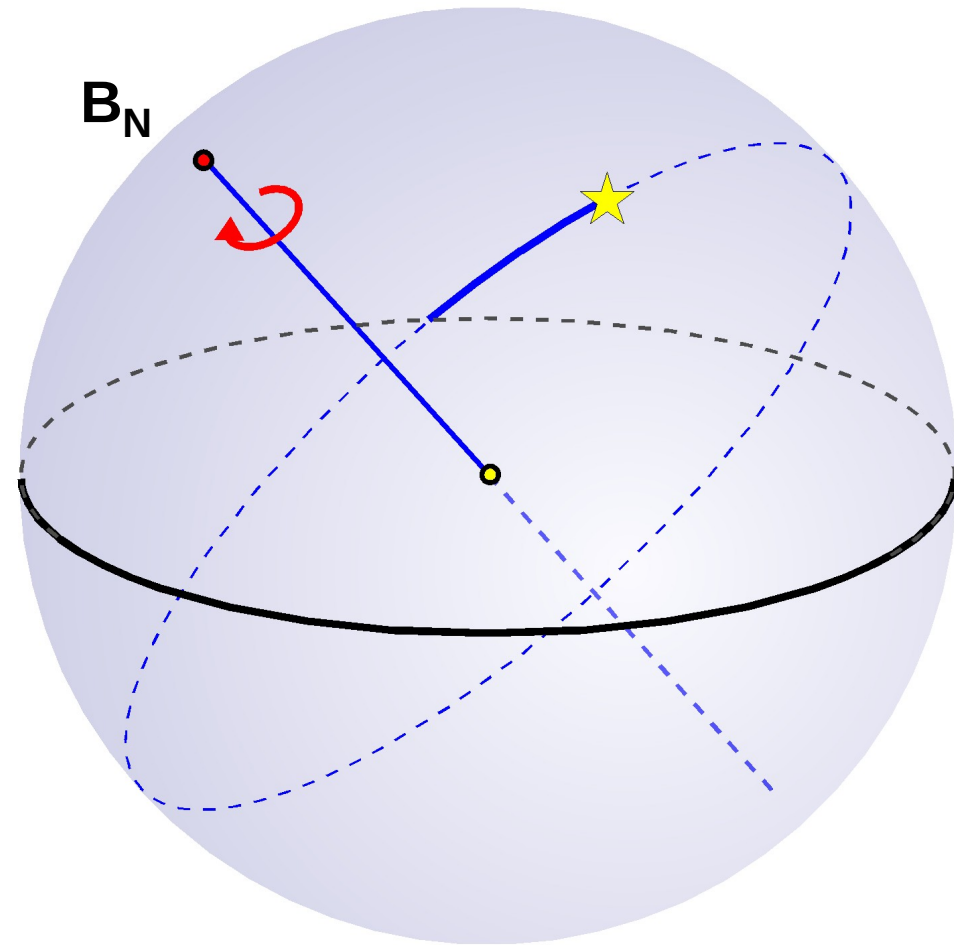

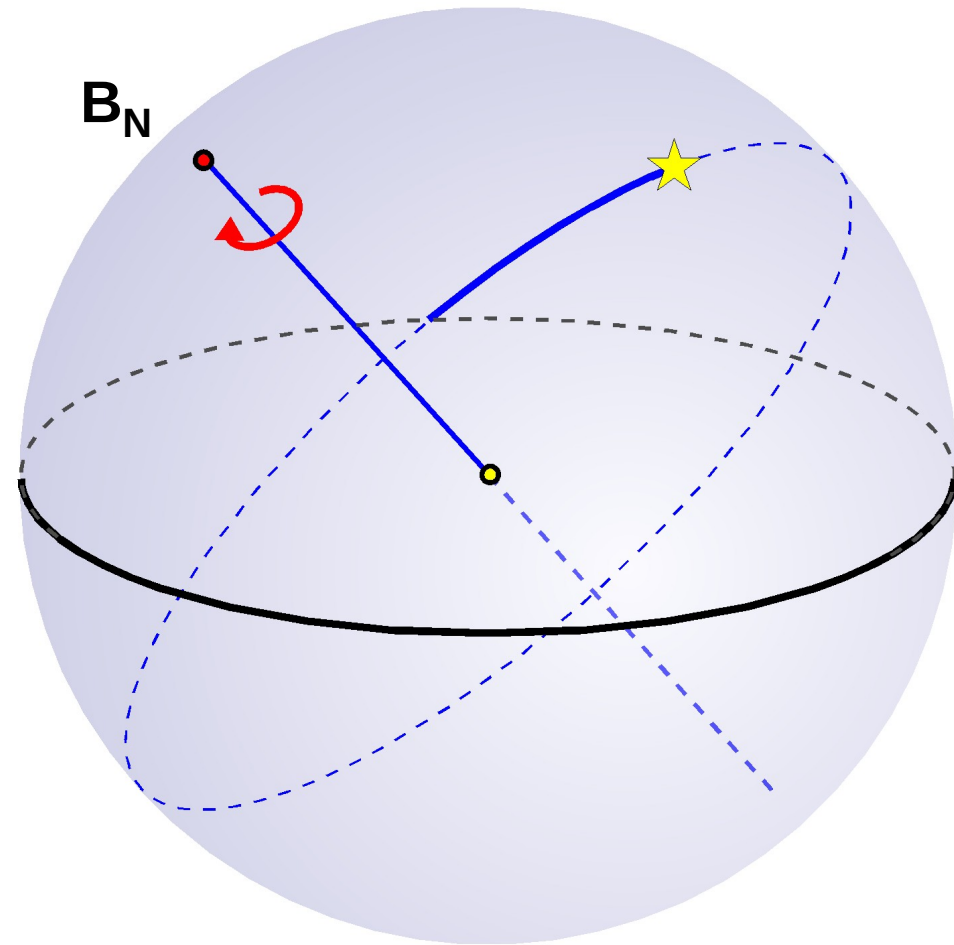
wschód

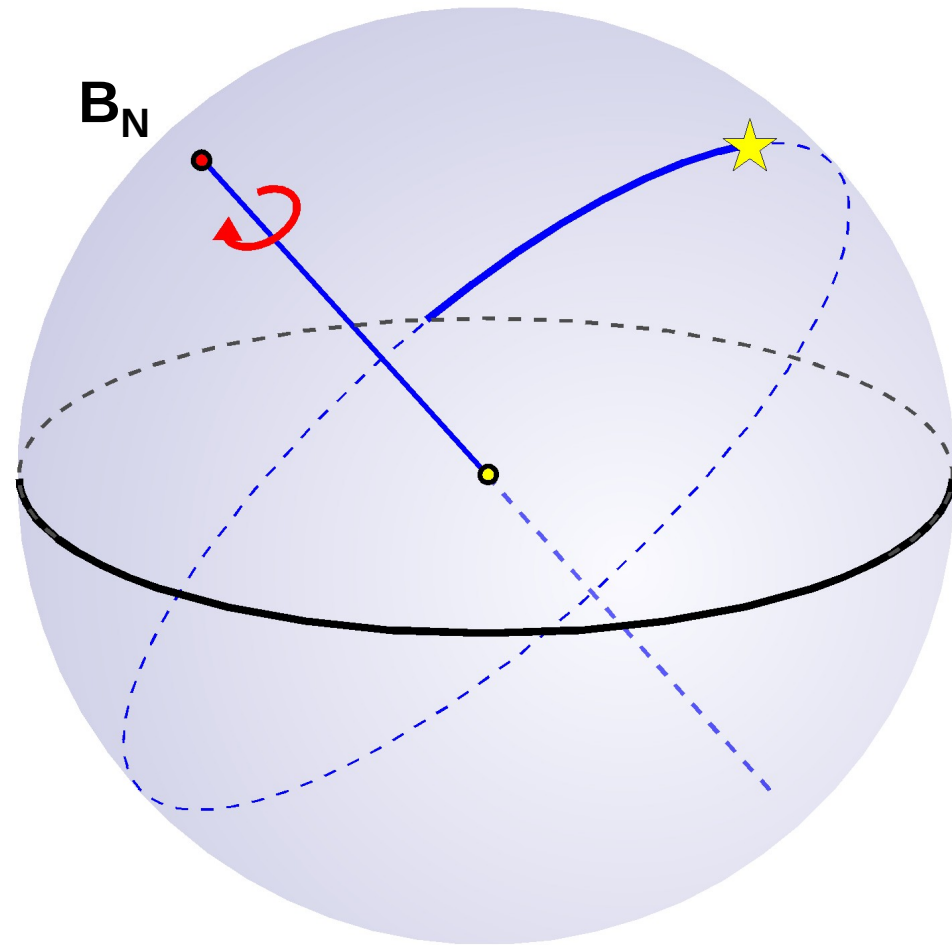

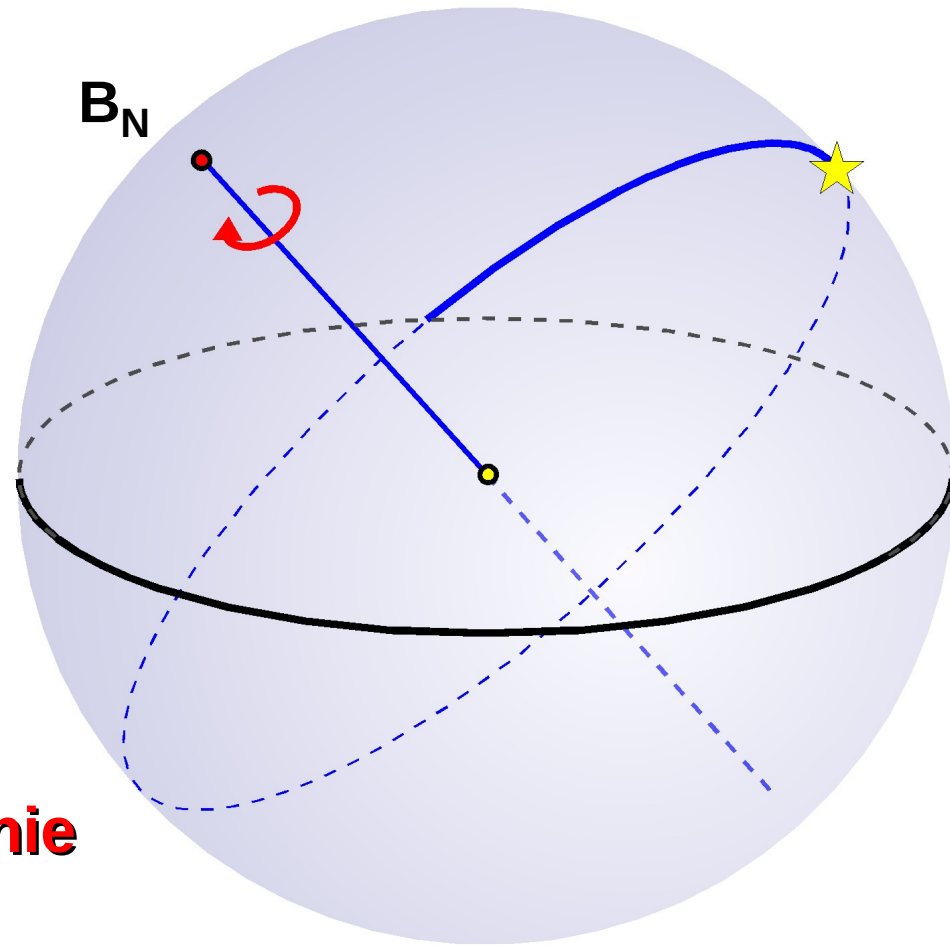

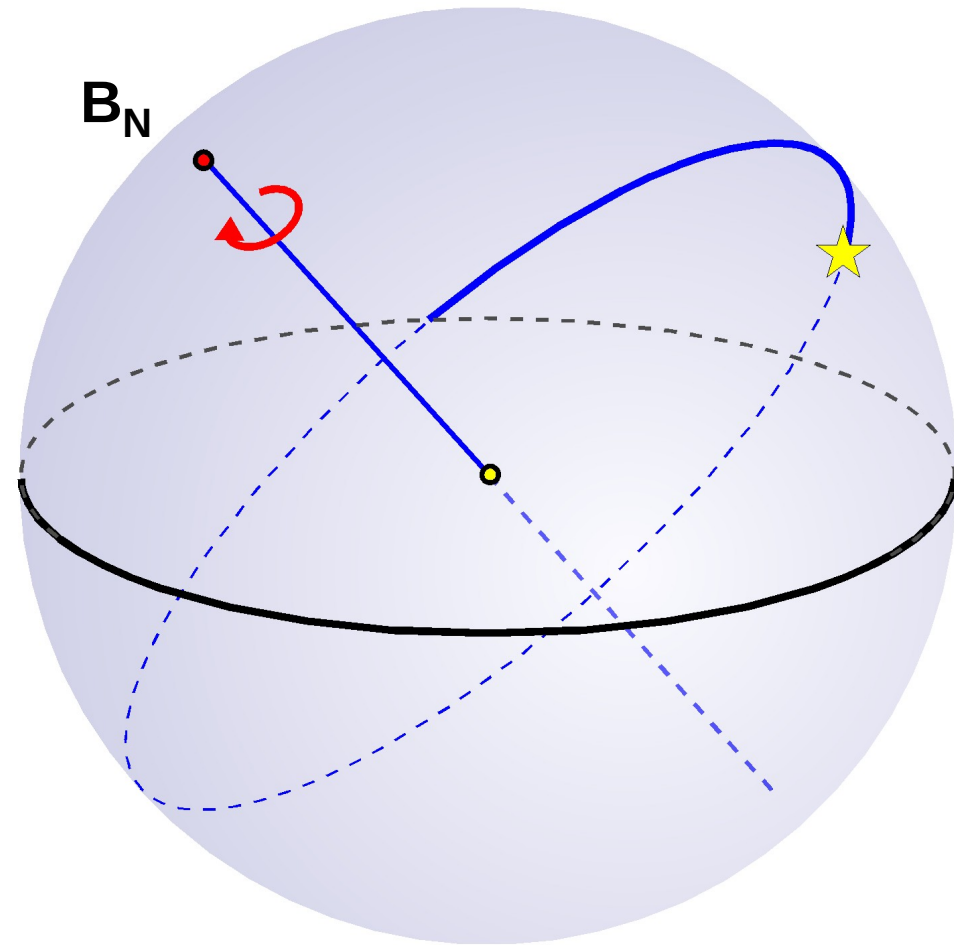

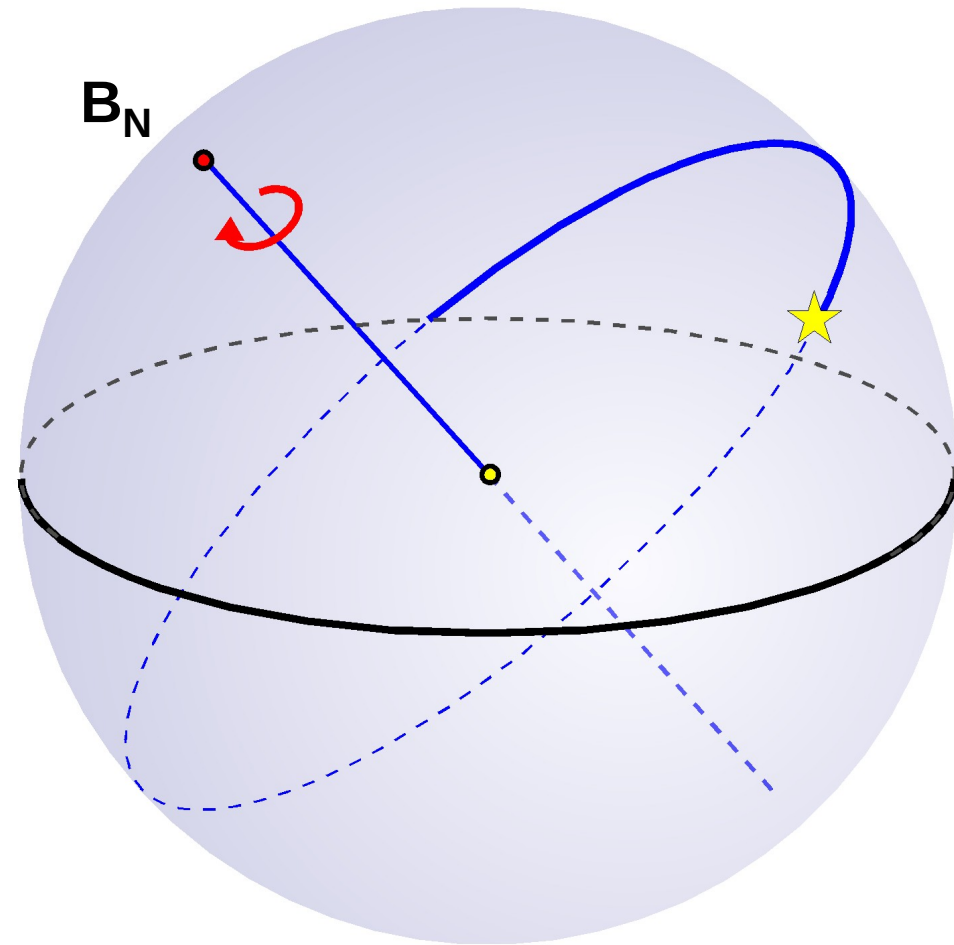

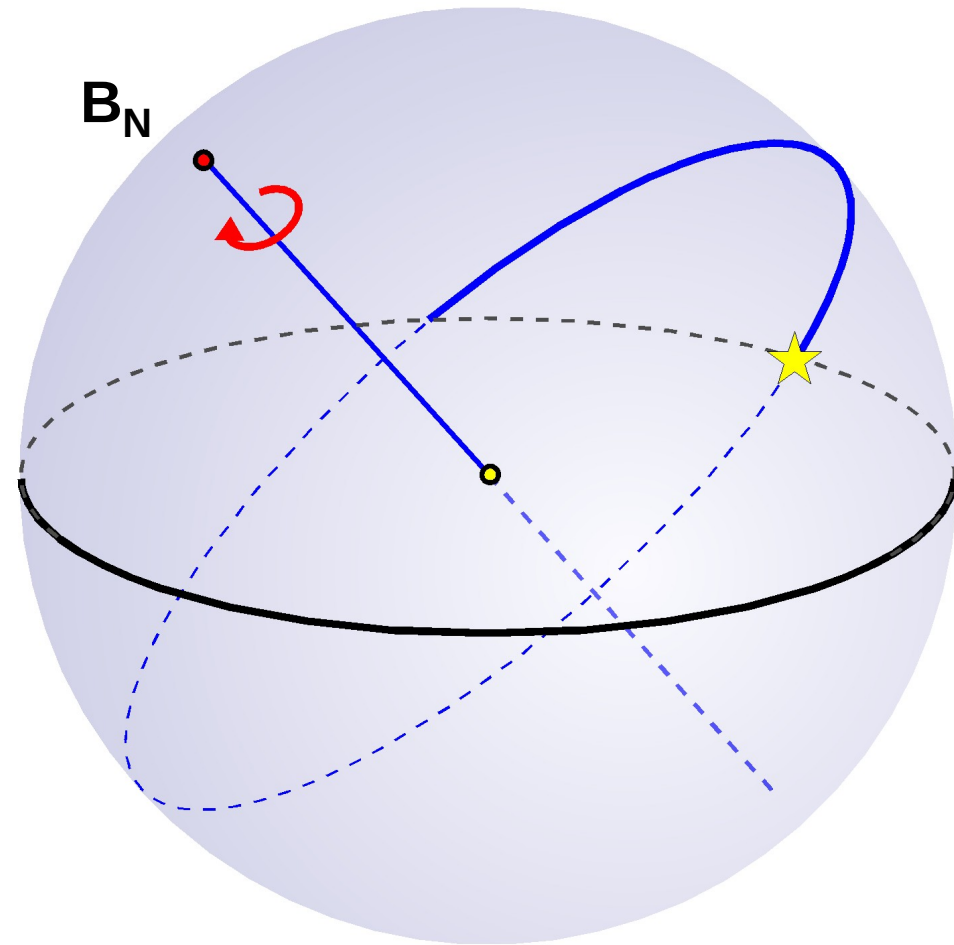

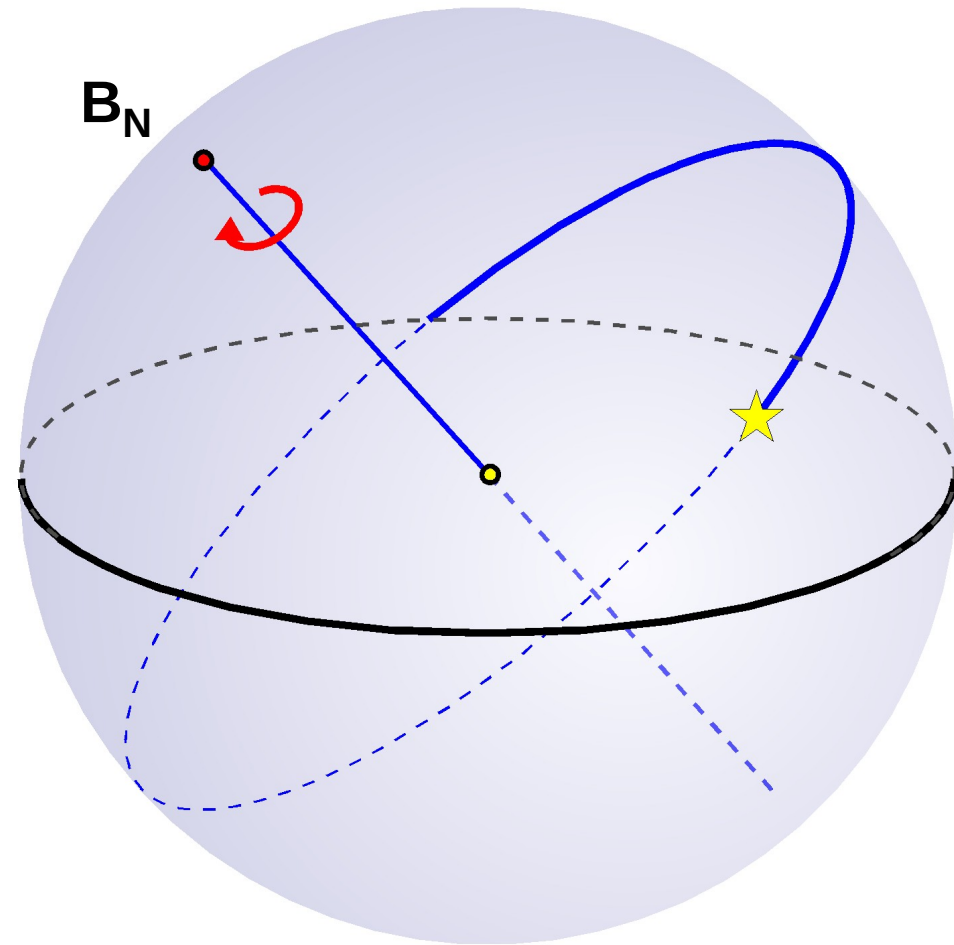

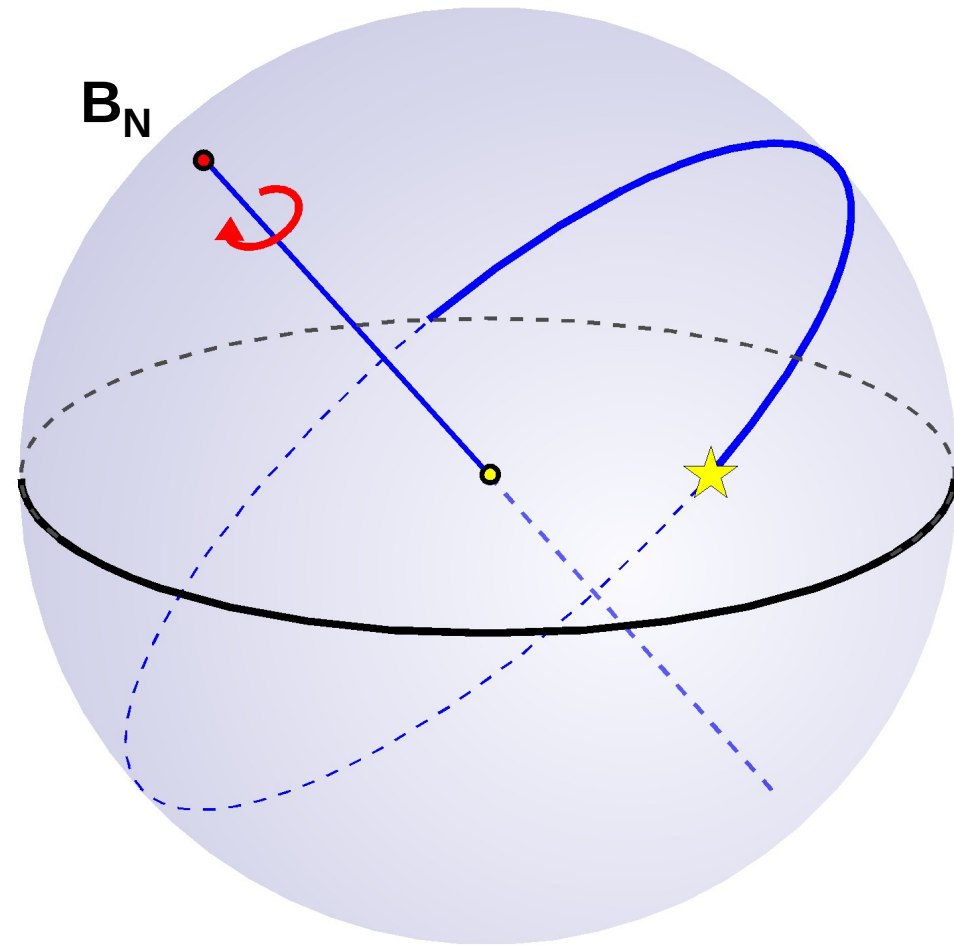
Górowanie

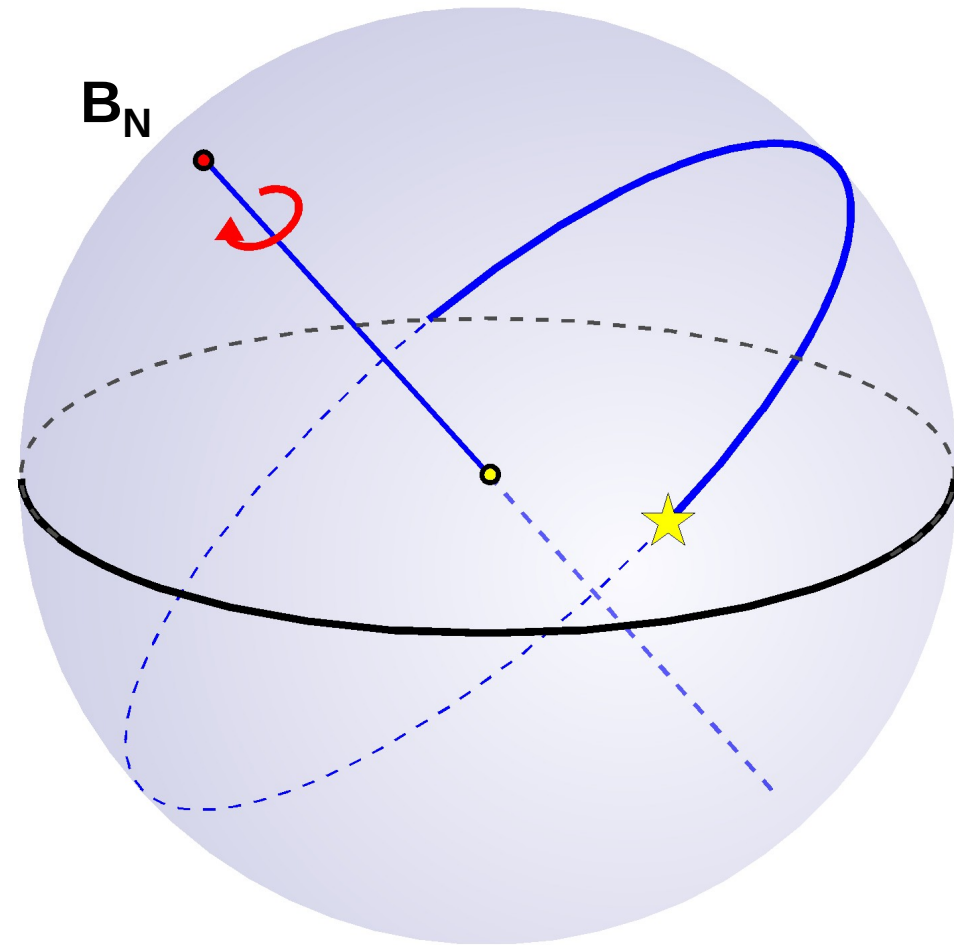

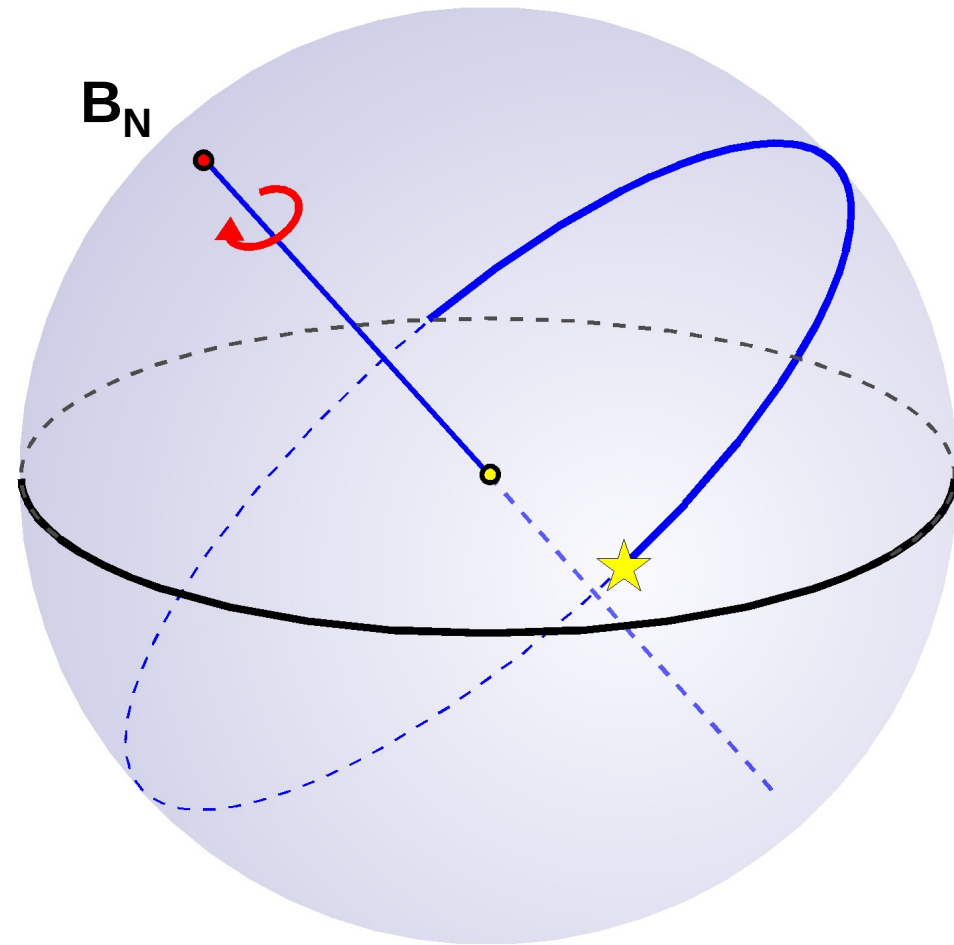

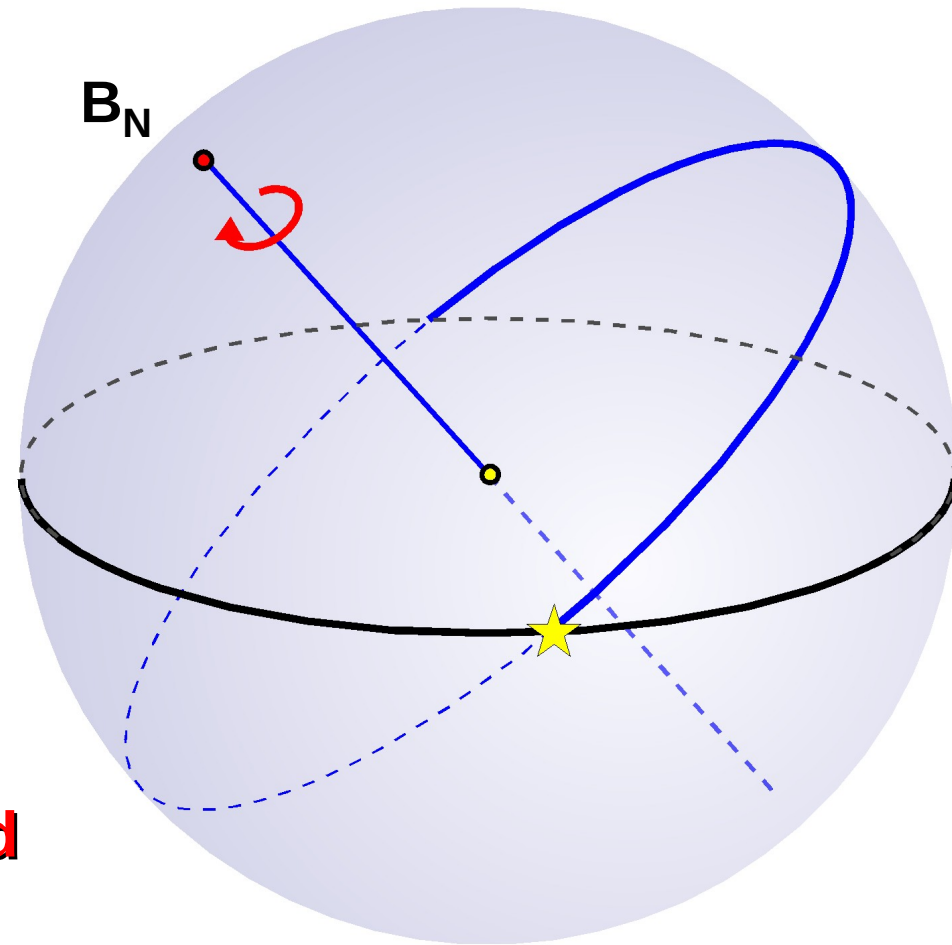

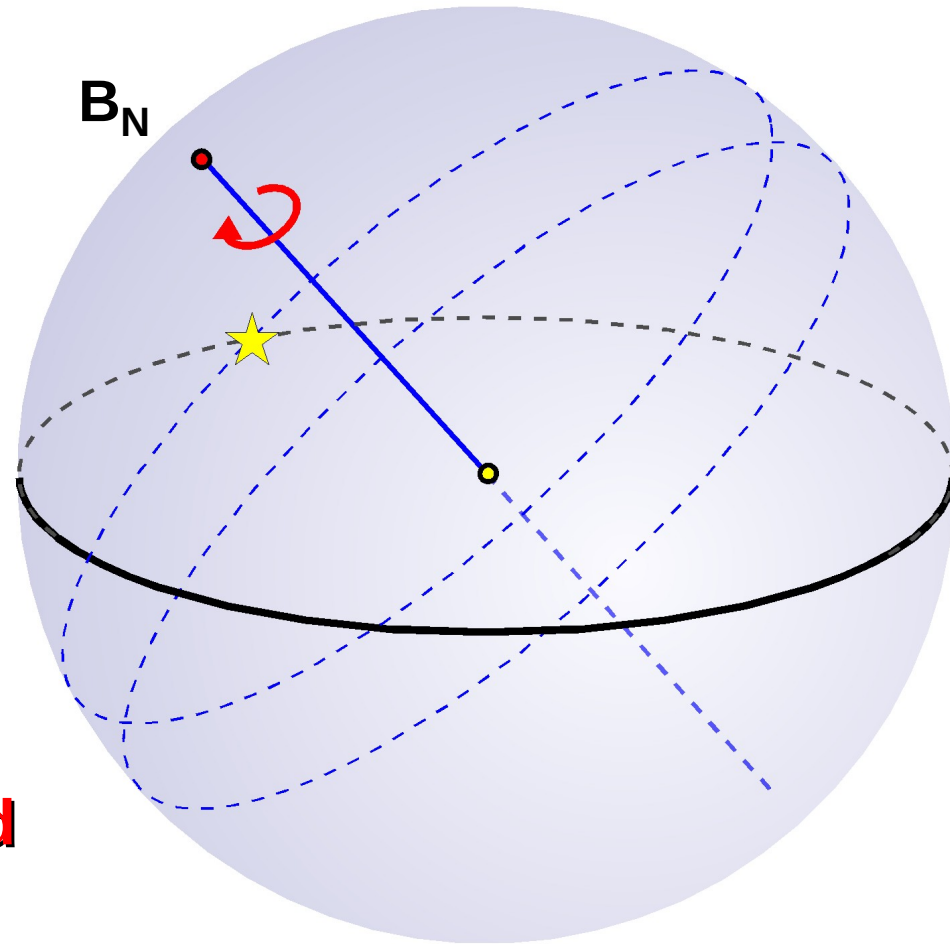

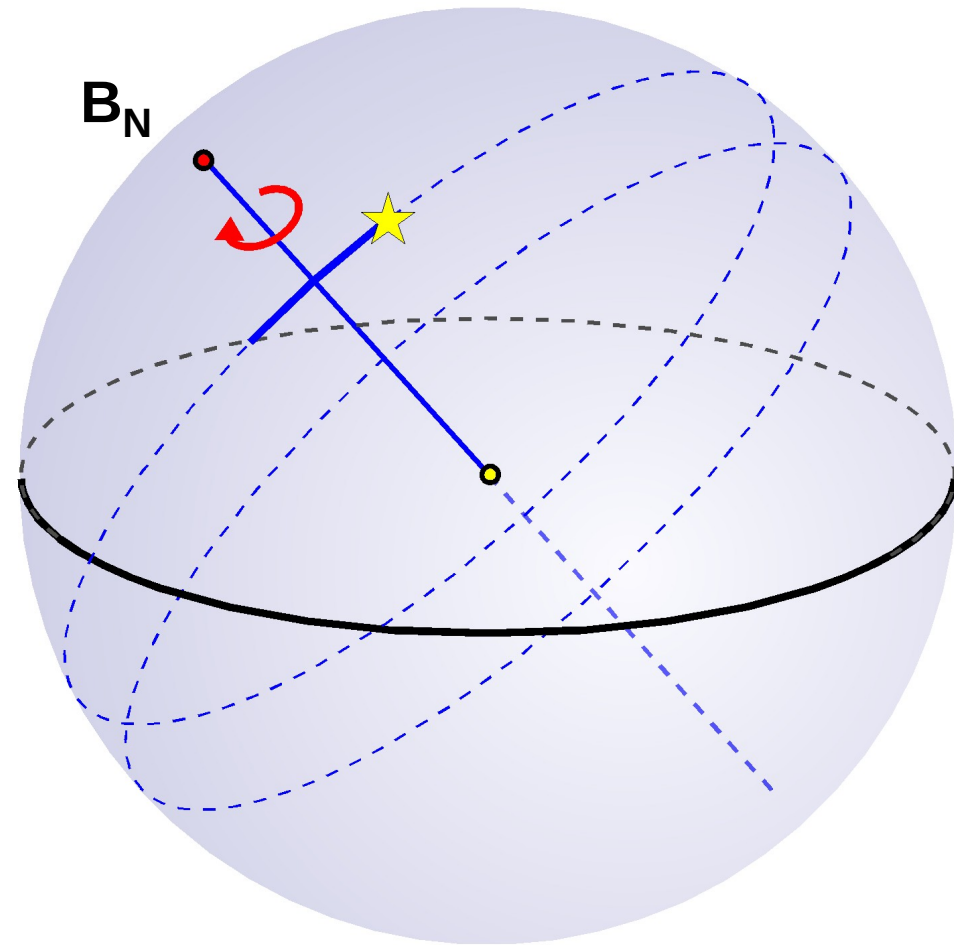

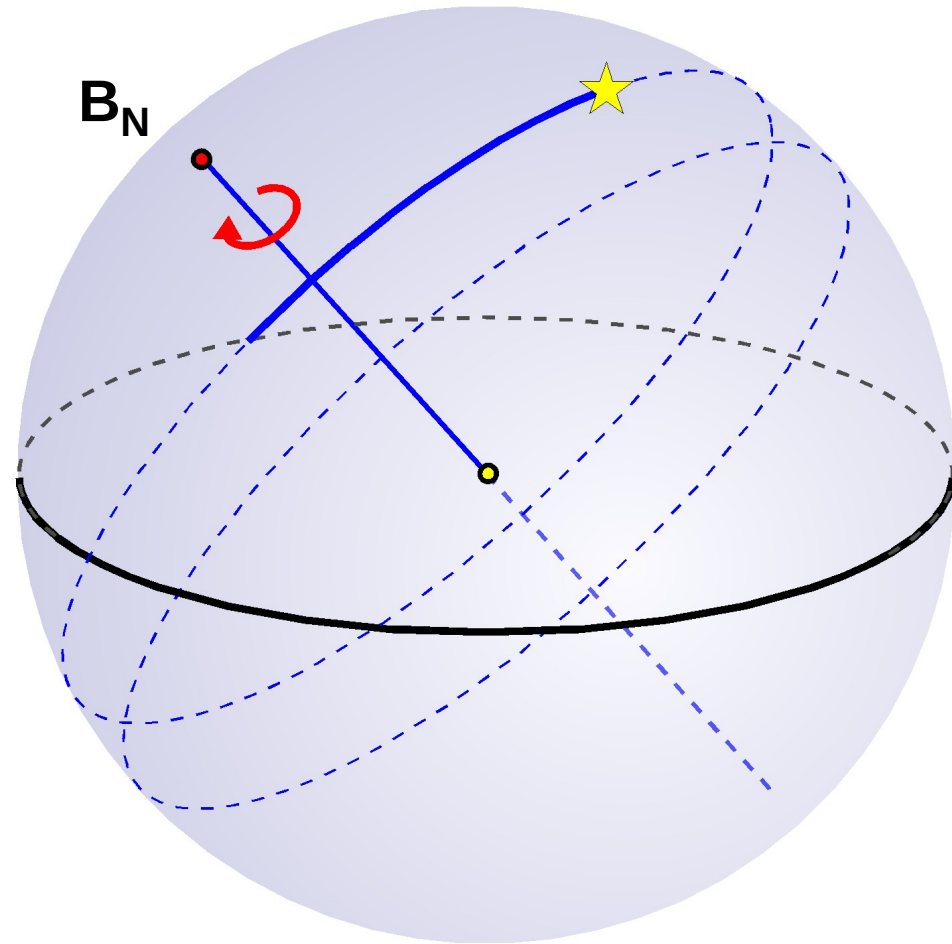

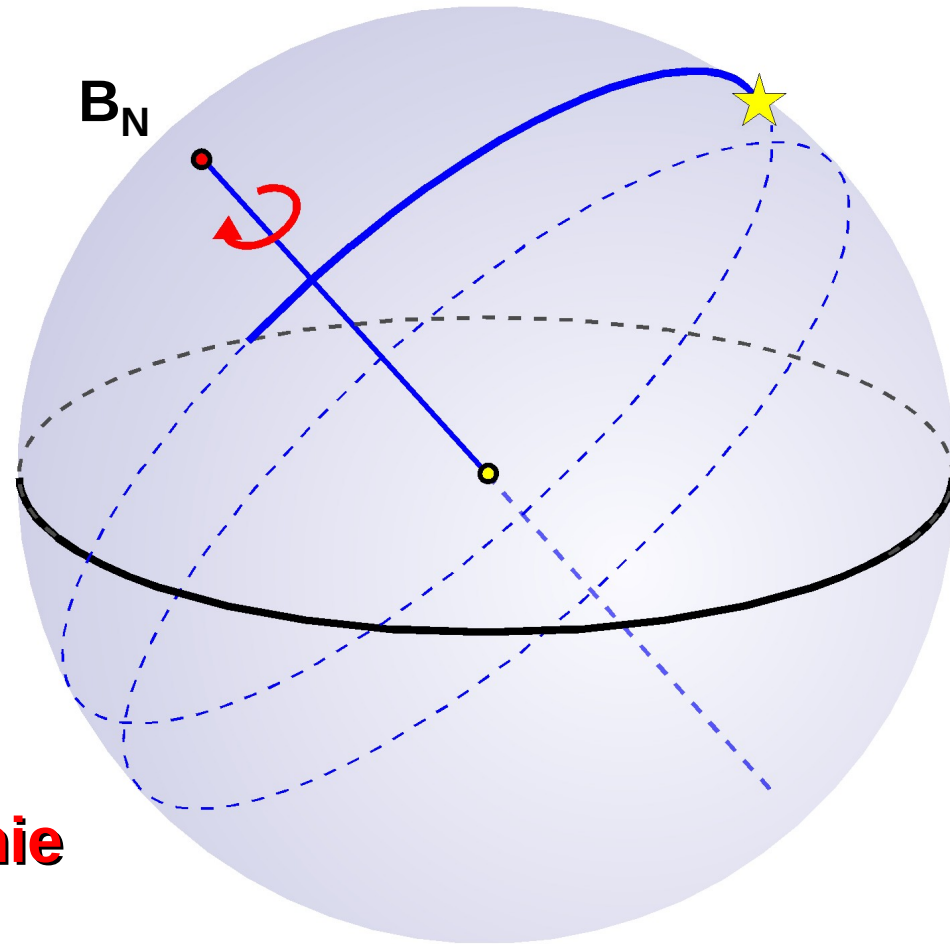
Zachód

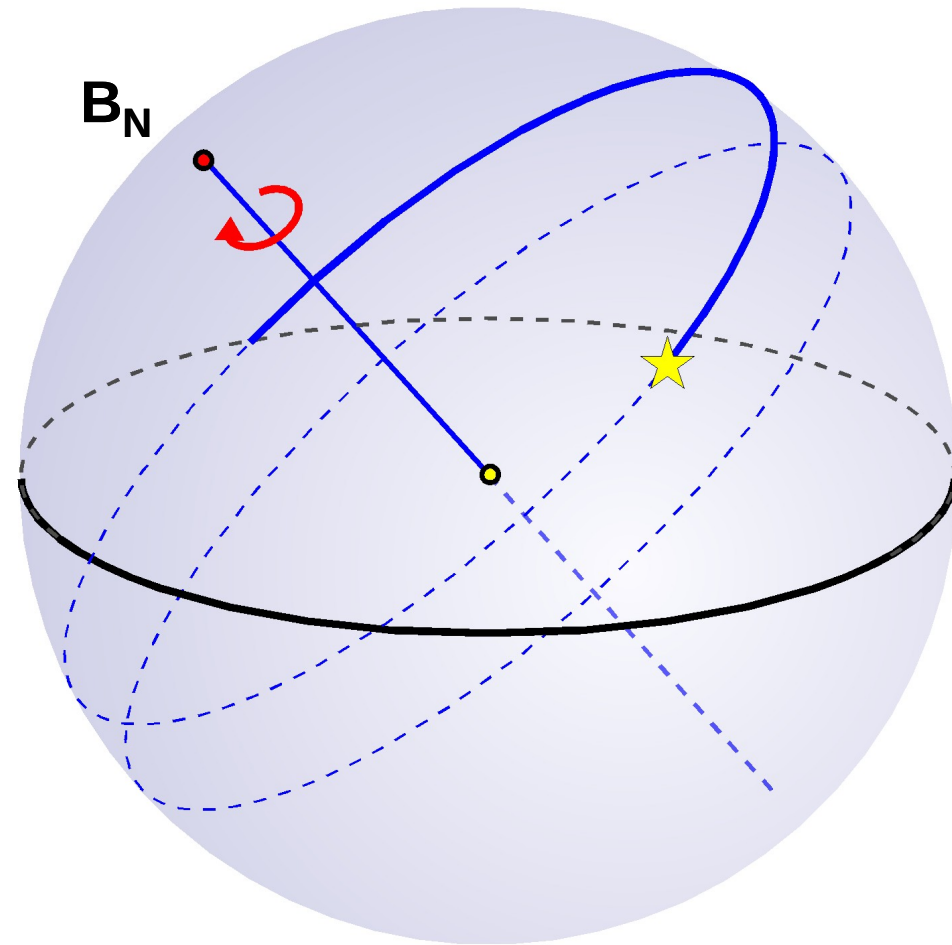
Wschód

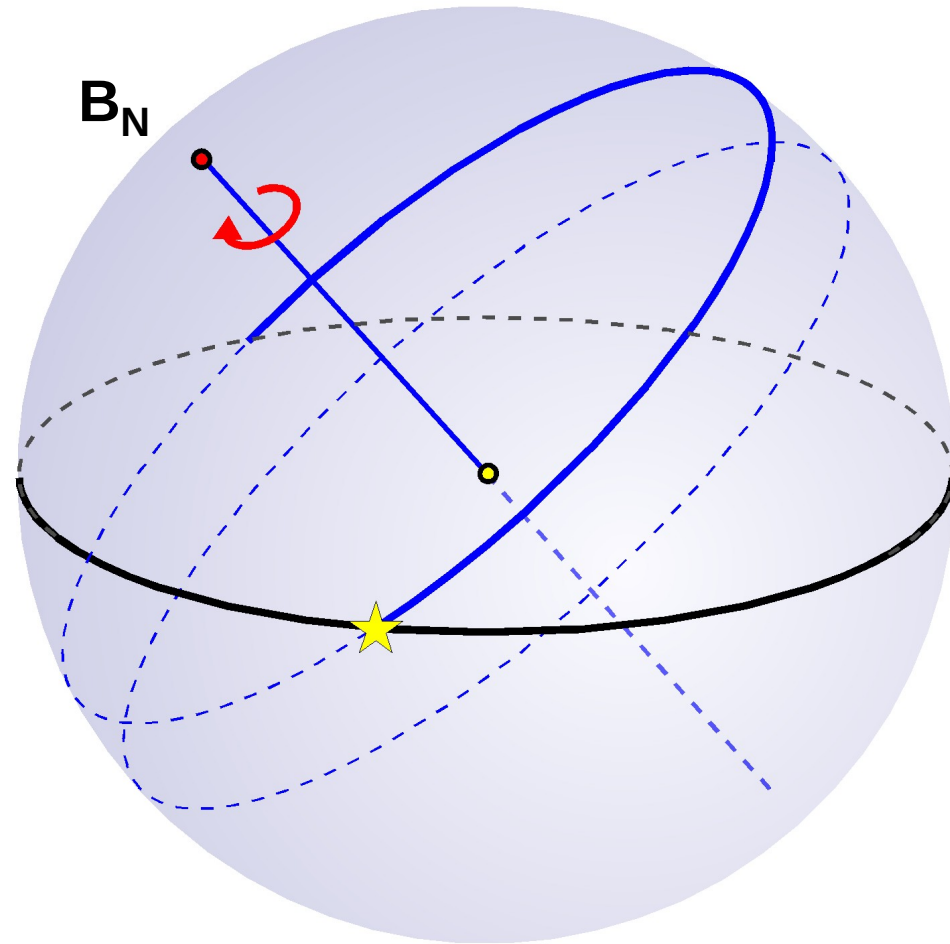

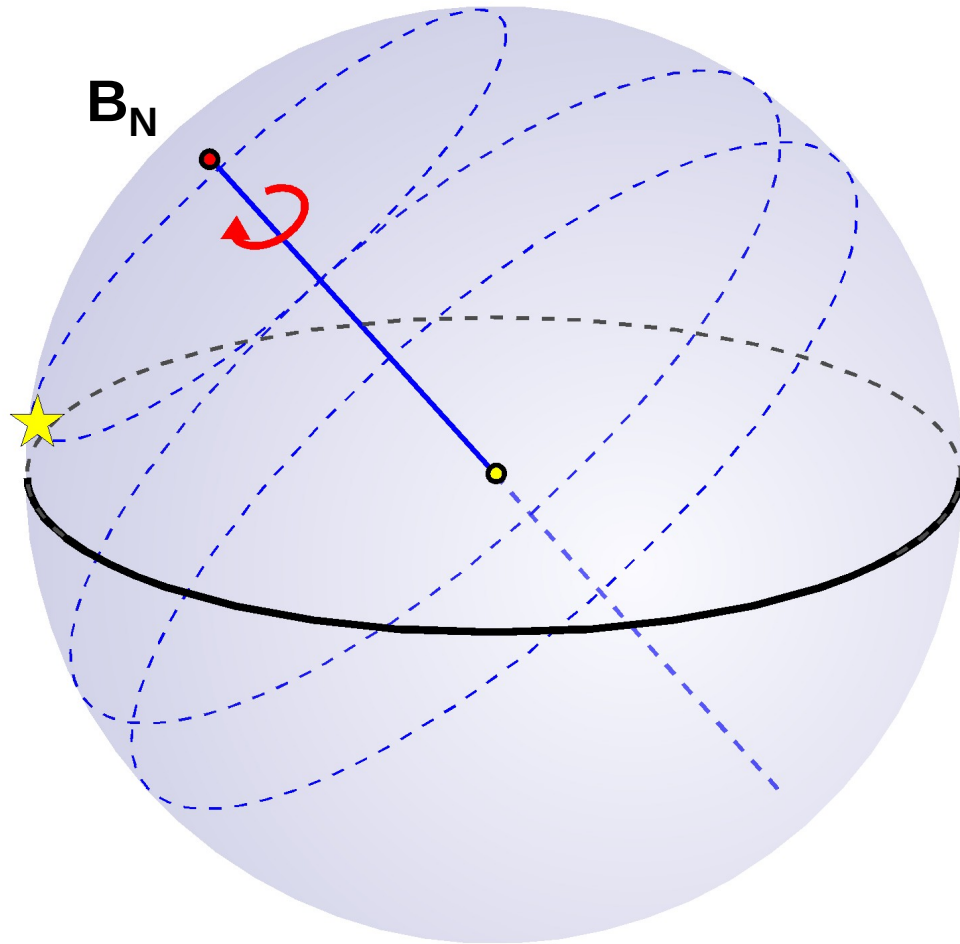

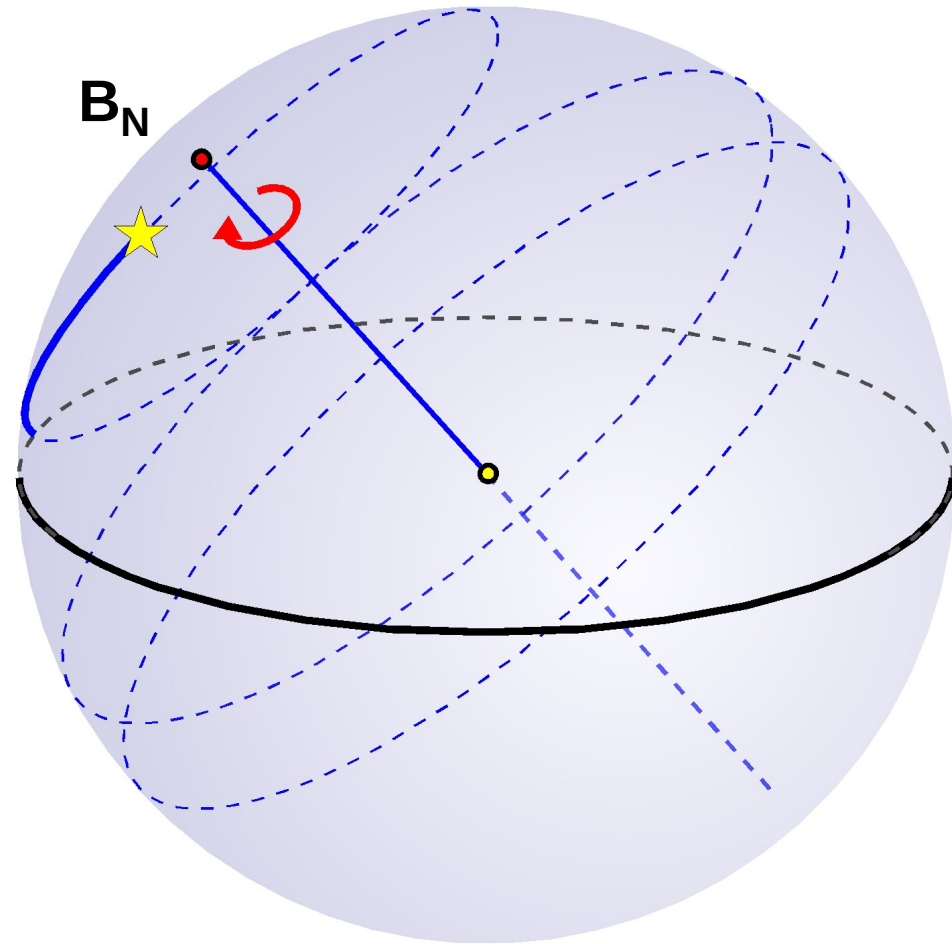
Górowanie

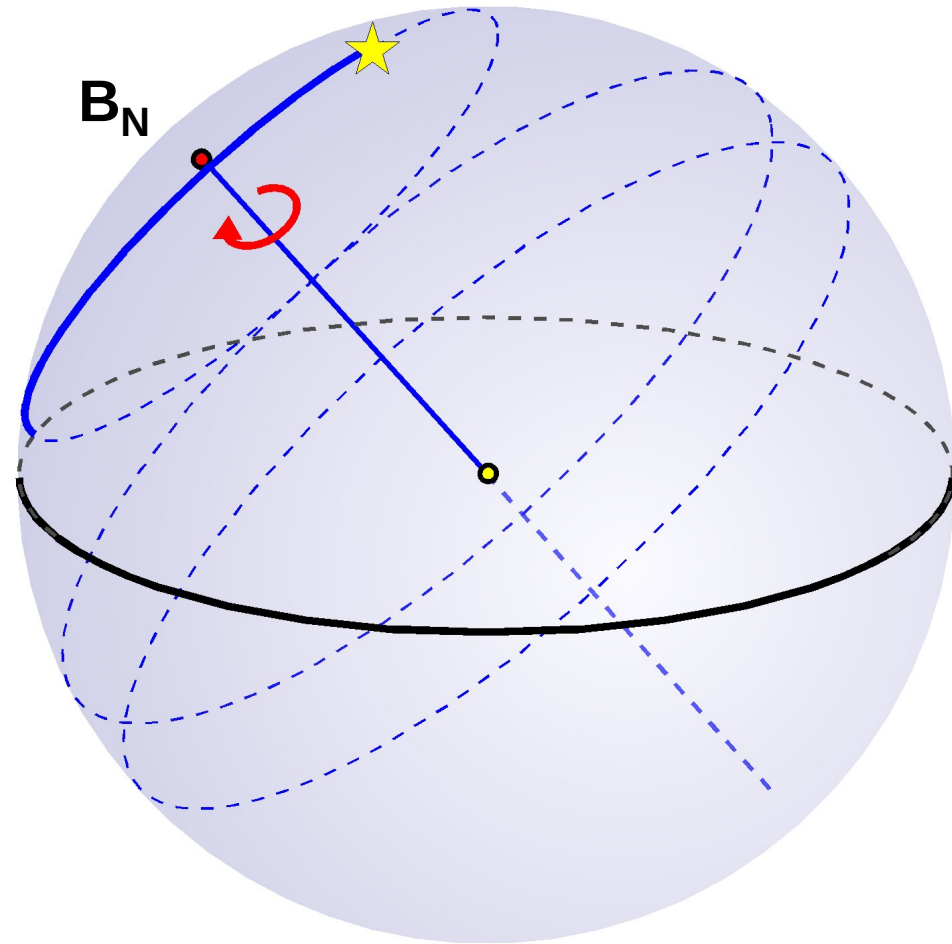

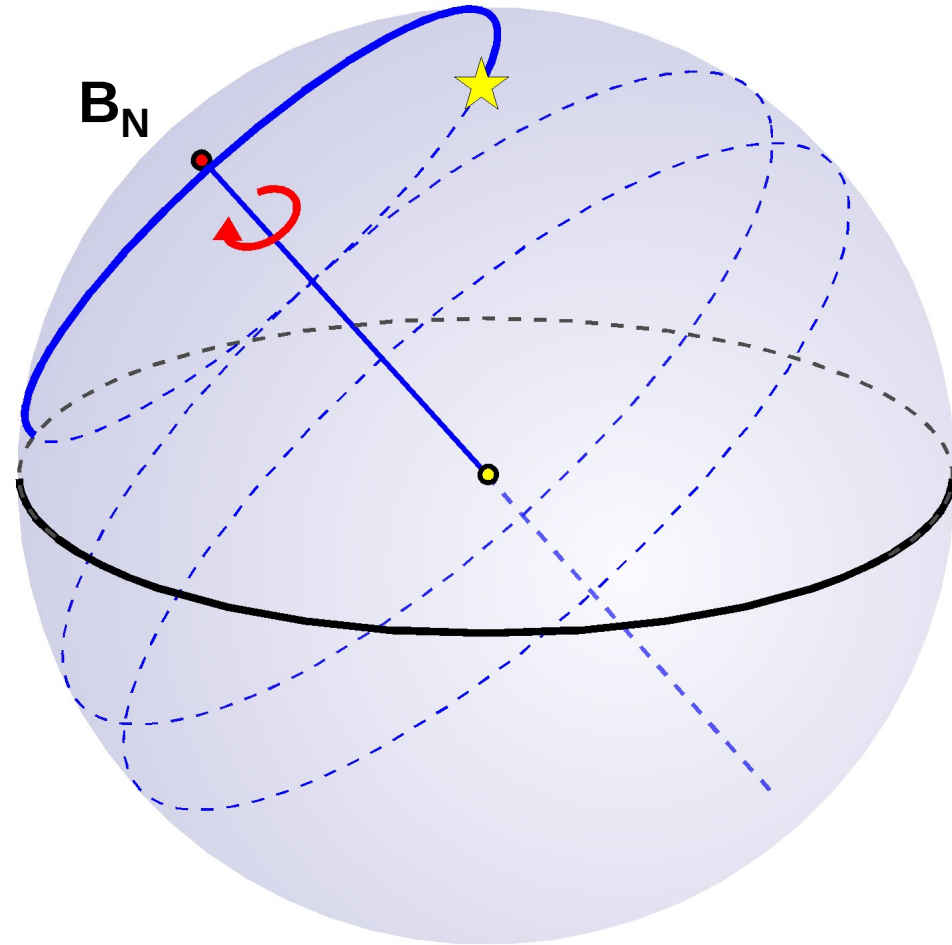

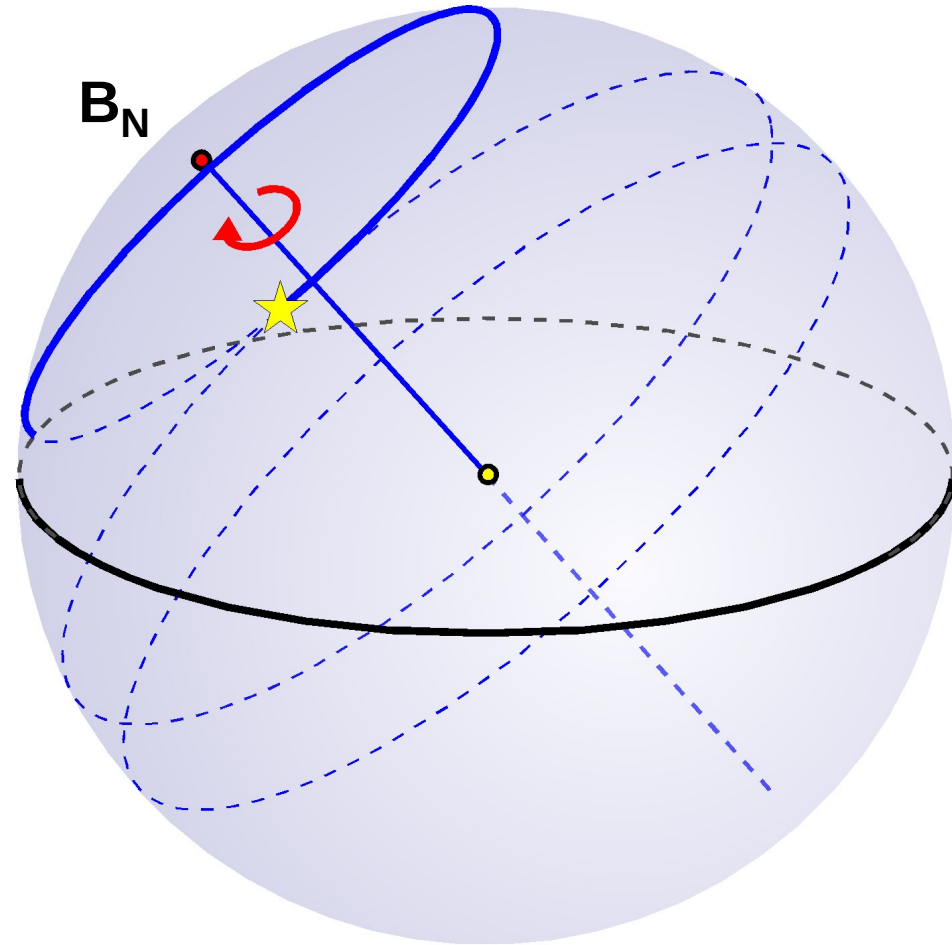
Zachód

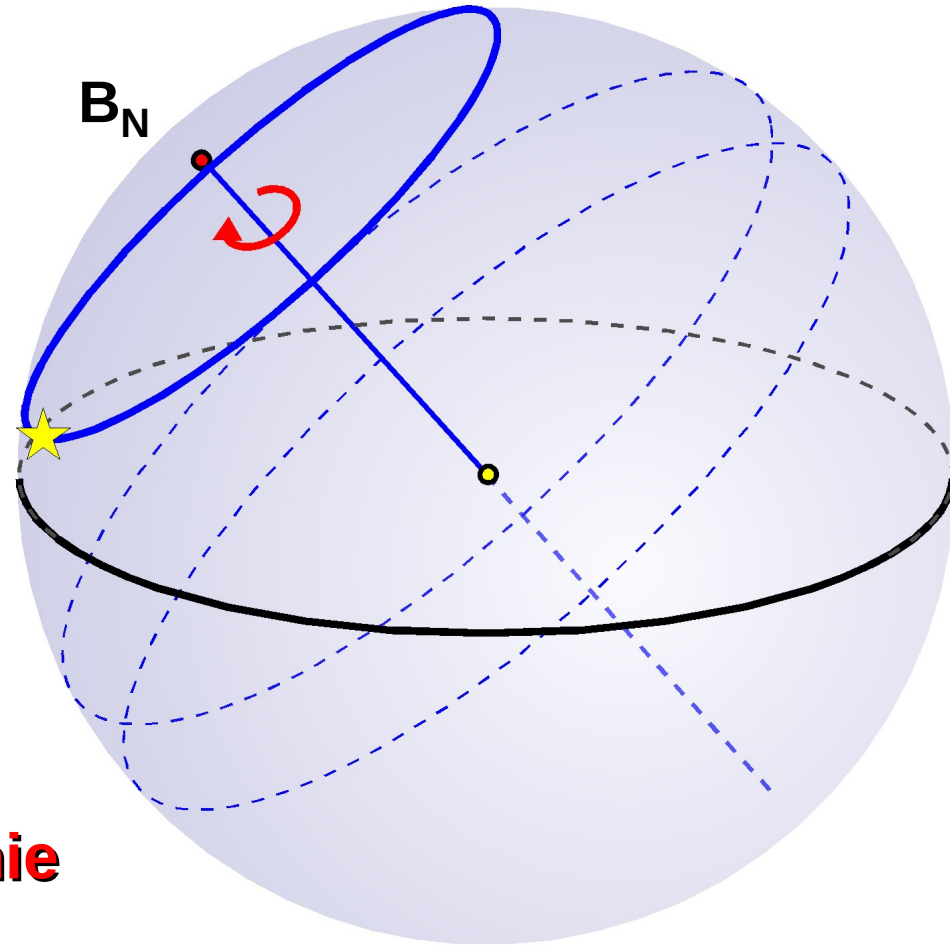

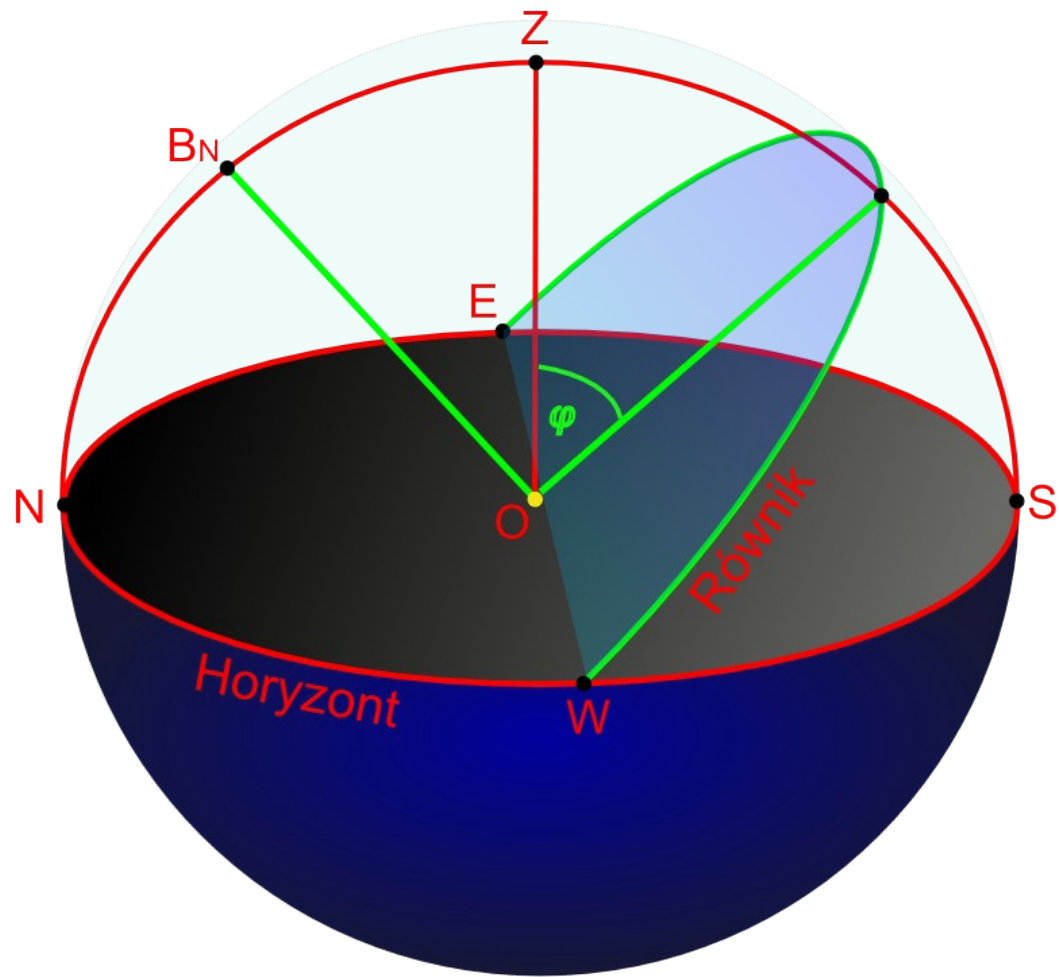

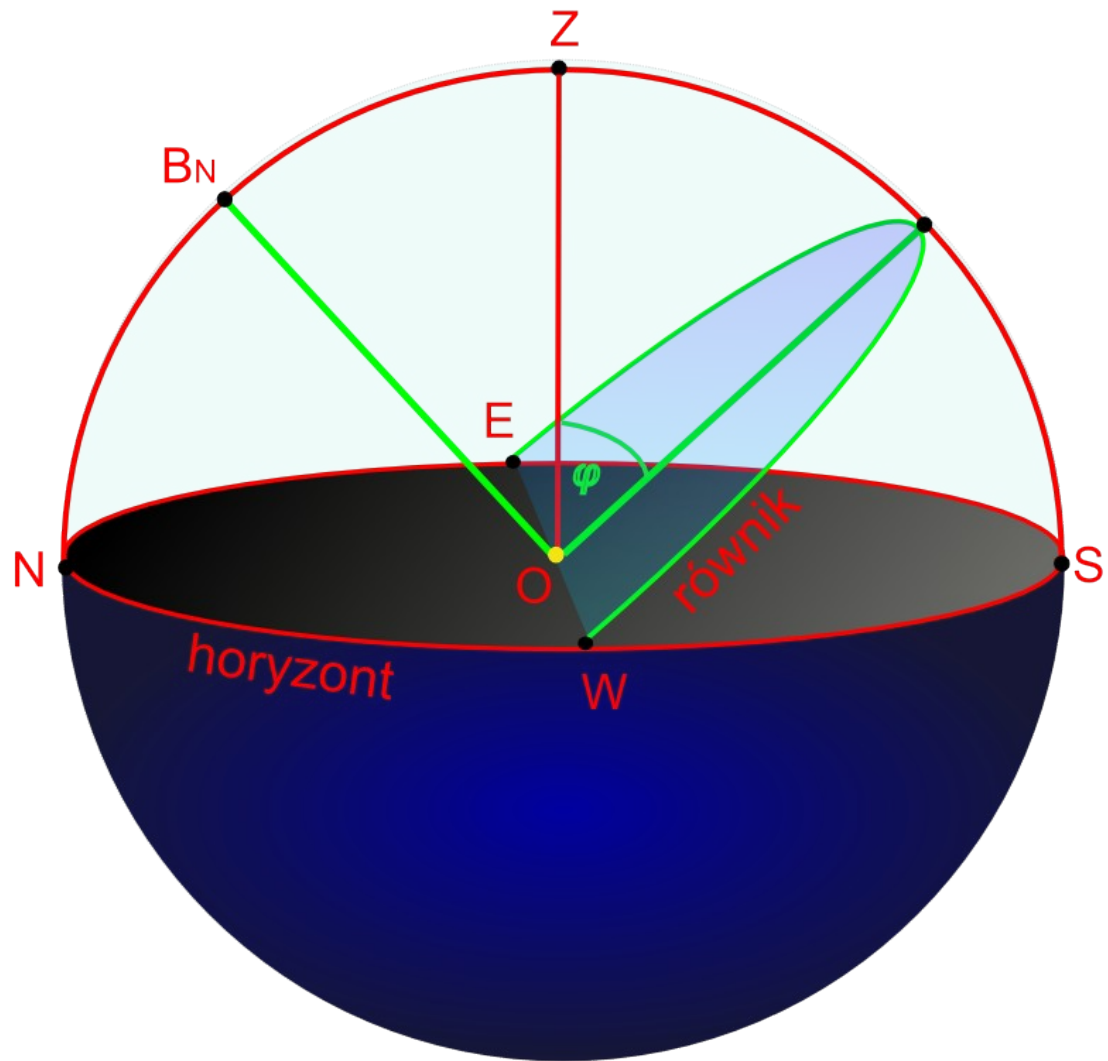

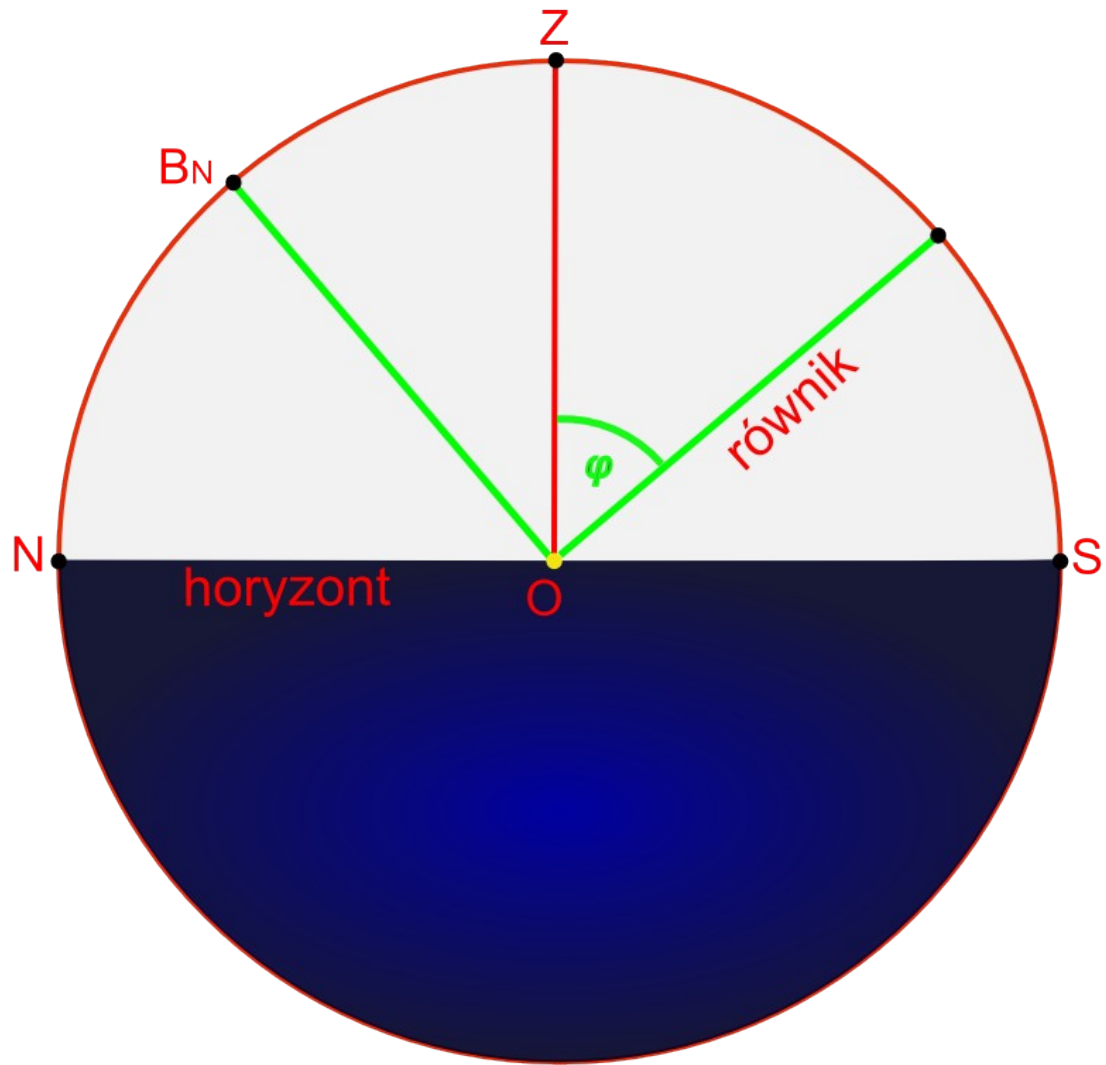

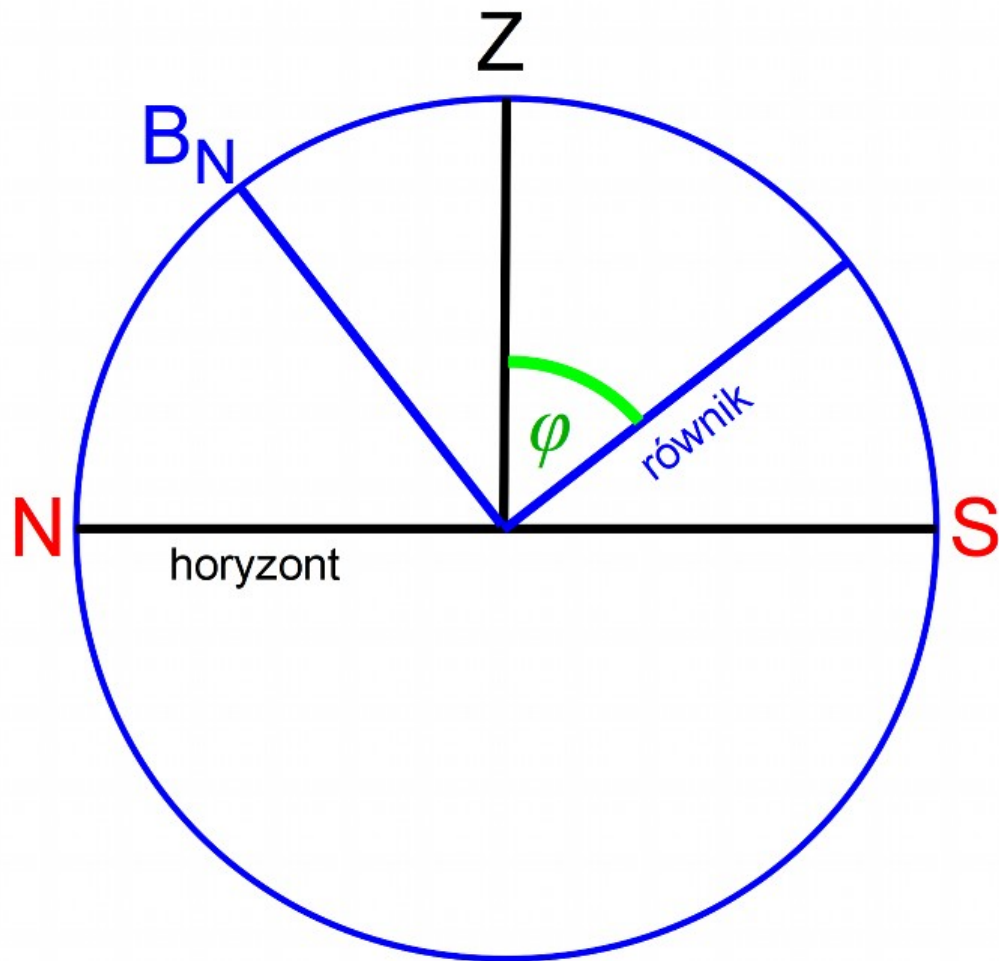

Dołowanie

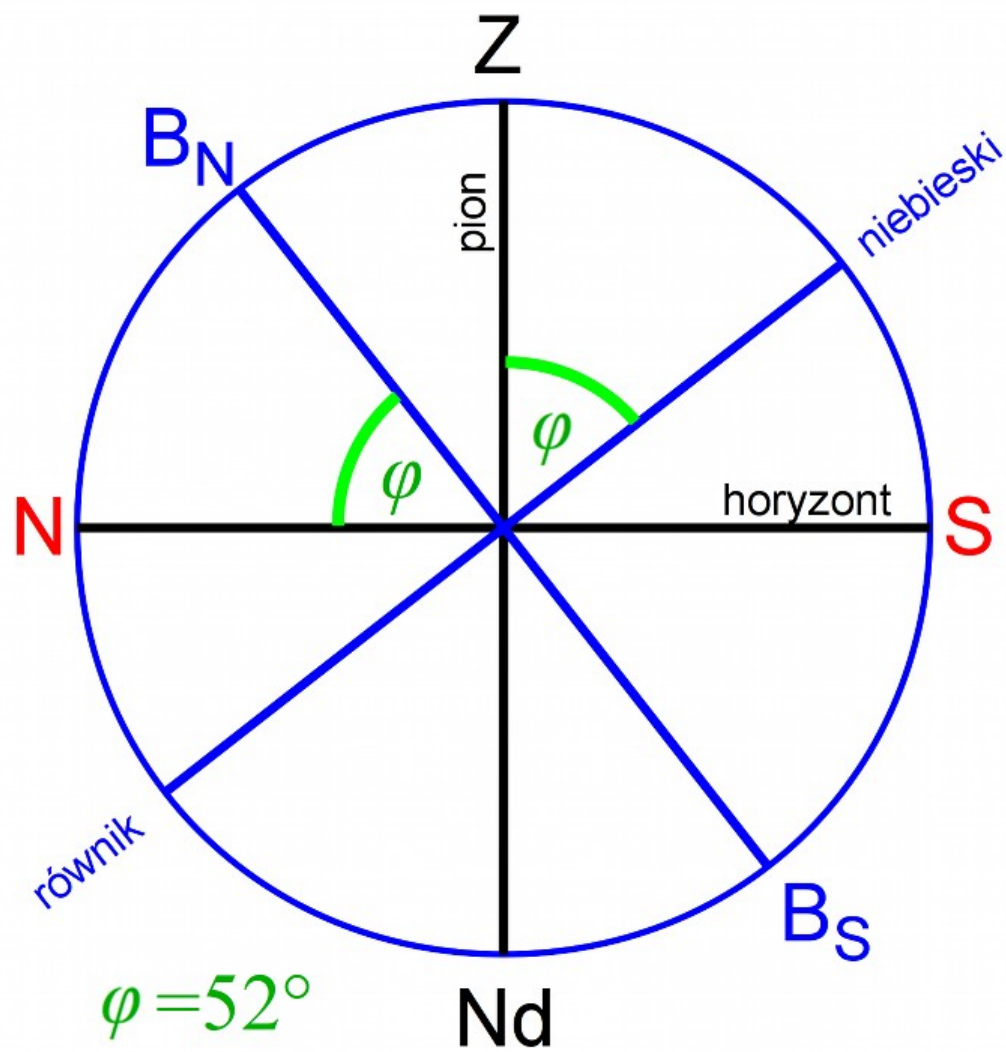

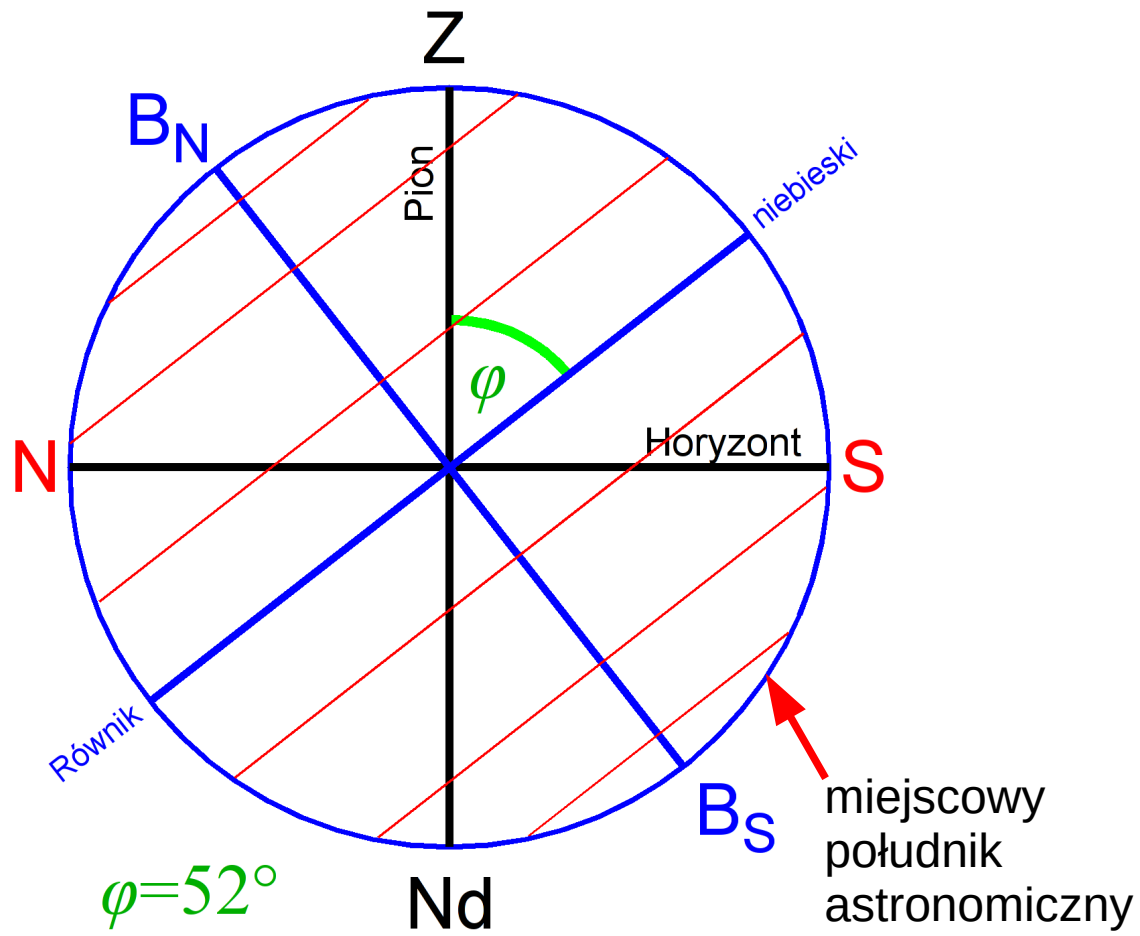

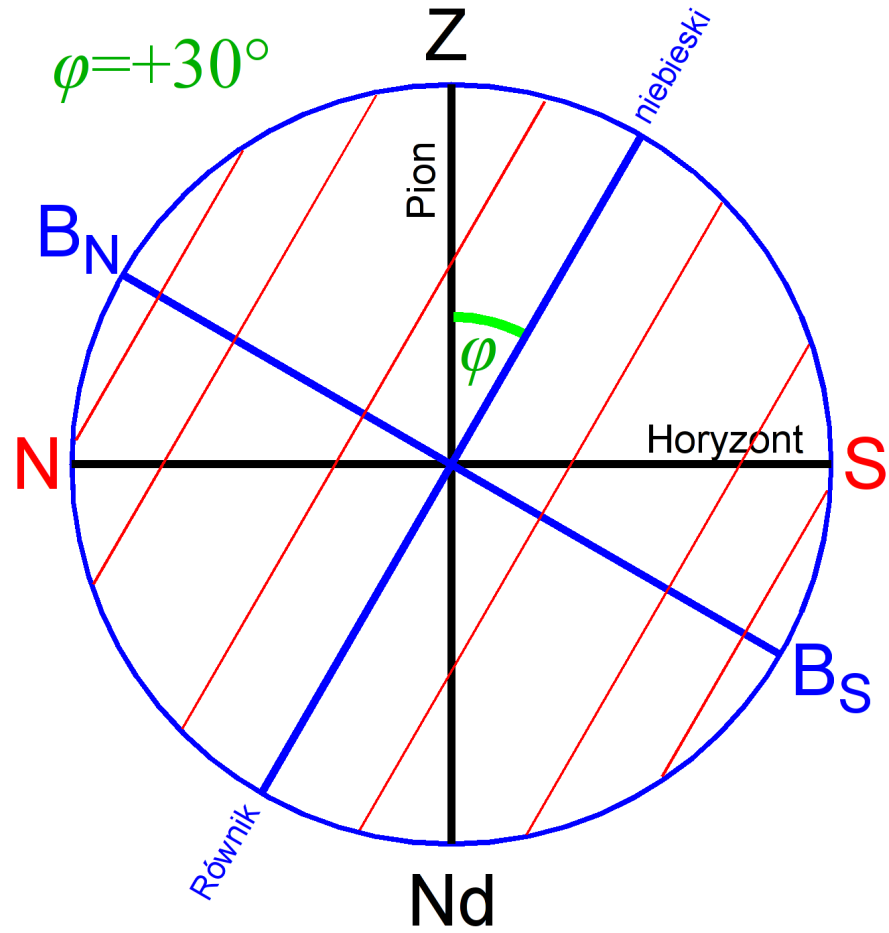

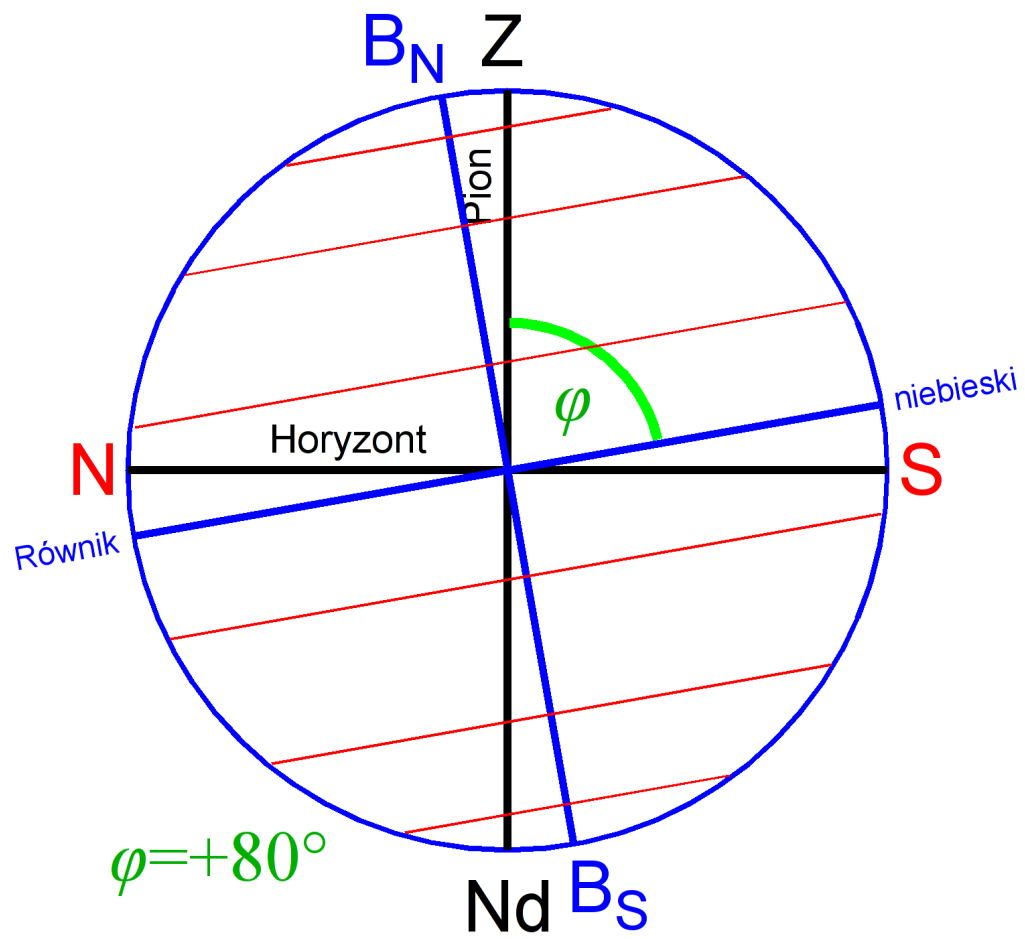

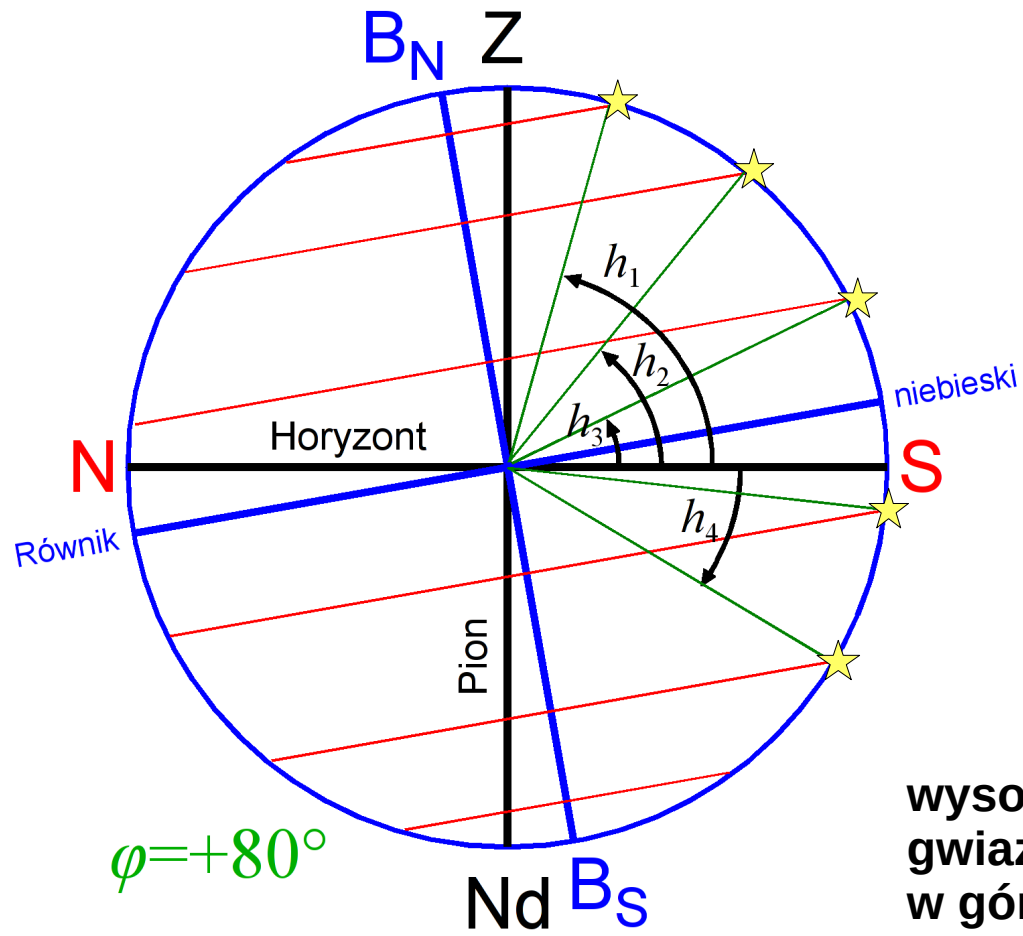
$$\varphi = 52^\circ$$

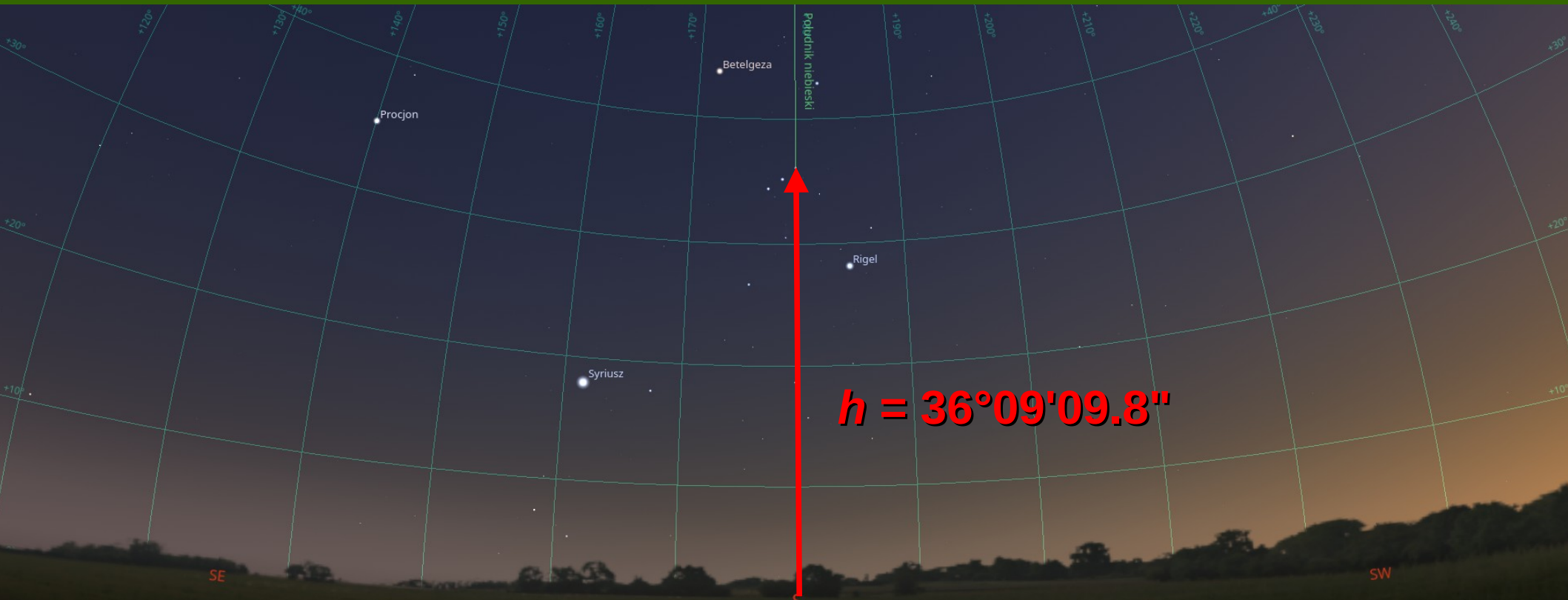

wysokość
gwiazd
w górowaniu

Data i godzina

Data i godzina			Dzień juliański		
2024	-	3 - 6	18	:	22 : 0

Data i godzina

Data i godzina			Dzień juliański		
2024	-	3 - 6	18	:	22 : 0

Mintaka

δ Ori - 34 Ori - HEI 42 - β 558 - Σ I 14 - HIP 25930 A - HR 1852 -

HD 36486 - SAO 132220 - WDS J05320-0018

Typ: gwiazda podwójna, układ podwójny zaćmieniowy (EA/DM)

Wielkość gwiazdowa: 2.40 (zredukowane do 2.62 przez 1.69 Masy powietrza)

Absolutna Wielkość Gwiazdowa: -4.84

Wskaźnik barwy (B-V): -0.03

Zakres wielkości gwiazdowej: 2.14+2.26/2.20 (System fotometryczny: V)

RA/Dekl (J2000.0): 5h32m00.60s/-0°18'04.7"

RA/Dekl (na dzień): 5h33m14.53s/-0°16'58.1"

Kąt godz. / Dekl.: 0h00m00.38s/-0°15'36.1" (pozorne)

Az./wys.: +180°00'07.1"/+36°09'09.8" (pozorne)

Gal. dł./szer.: +203°51'30.1"/-17°44'24.3"

Supergal. dł./szer.: +331°27'12.0"/-64°22'13.5"

Eklip. dł./szer. (J2000.0): +82°21'46.4"/-23°33'19.0"

Eklip. dł./szer. (na dzień): +82°41'58.4"/-23°33'07.6"

Nachylenie ekliptyczne (na dzień): +23°26'19.2"

Średni czas gwiazdowy: 5h33m15.2s

Pozorny czas gwiazdowy: 5h33m14.9s

Wschód: 12h21m

Tranzyt: 18h22m

Zachód: 0h27m

Gwiazdozbiór wg MUA: Ori

Odległość: 916.17±128.35 l.ś.

Proper motion: 0.94 mas/rok towards 137.2°

Prawidłowe ruchy według osi: 0.64 -0.69 (mas/rok)

Paralaksa: 3.560±0.580 mas

Typ spektralny: B0III+O9V

Okres orbitalny: 5.73248 dni

Następne minimalne światło: 2024-03-06 21:17:51 UTC

Czas trwania zaćmienia: 13% (Od 17h 53m 7.16812s)

Kąt pozycji (2017): 4.00°

Separacja (2017): 56.200"

Solar Az./Alt.: +271°22'36"/-7°34'52"

Lunar Az./Alt.: +302°19'27"/-52°39'24"

Południk niebieski

Rigel

Syriusz

SE

SW

S

Data i godzina

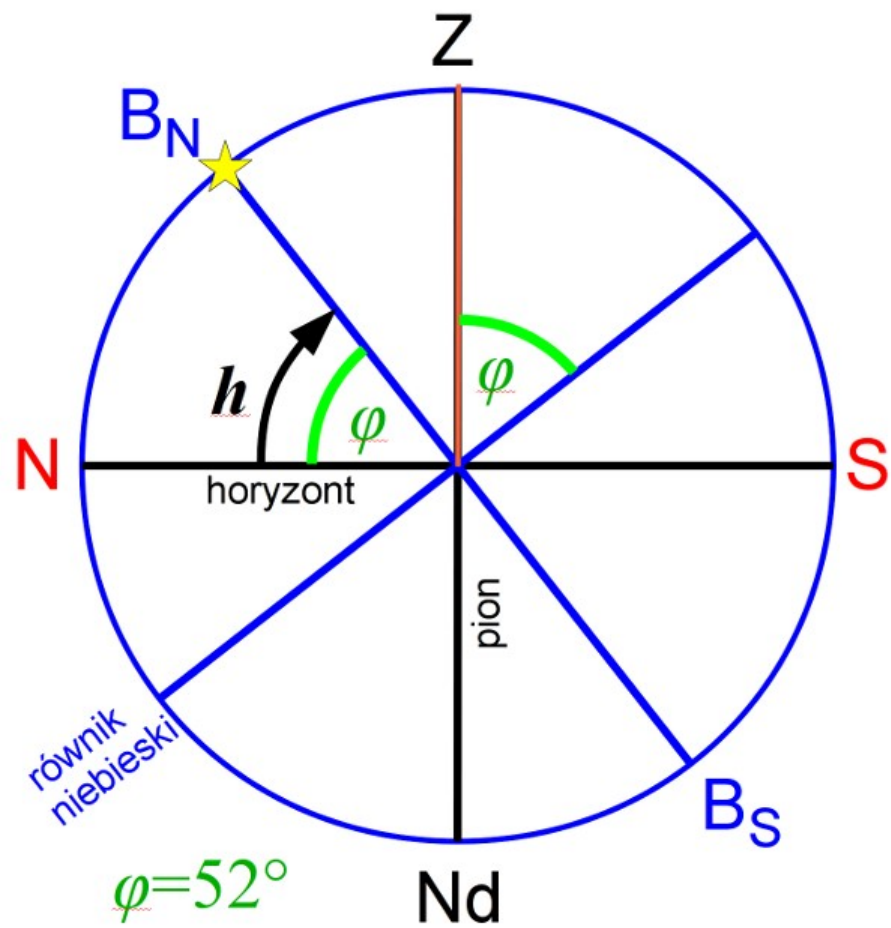
×

Data i godzina

Dzień juliański

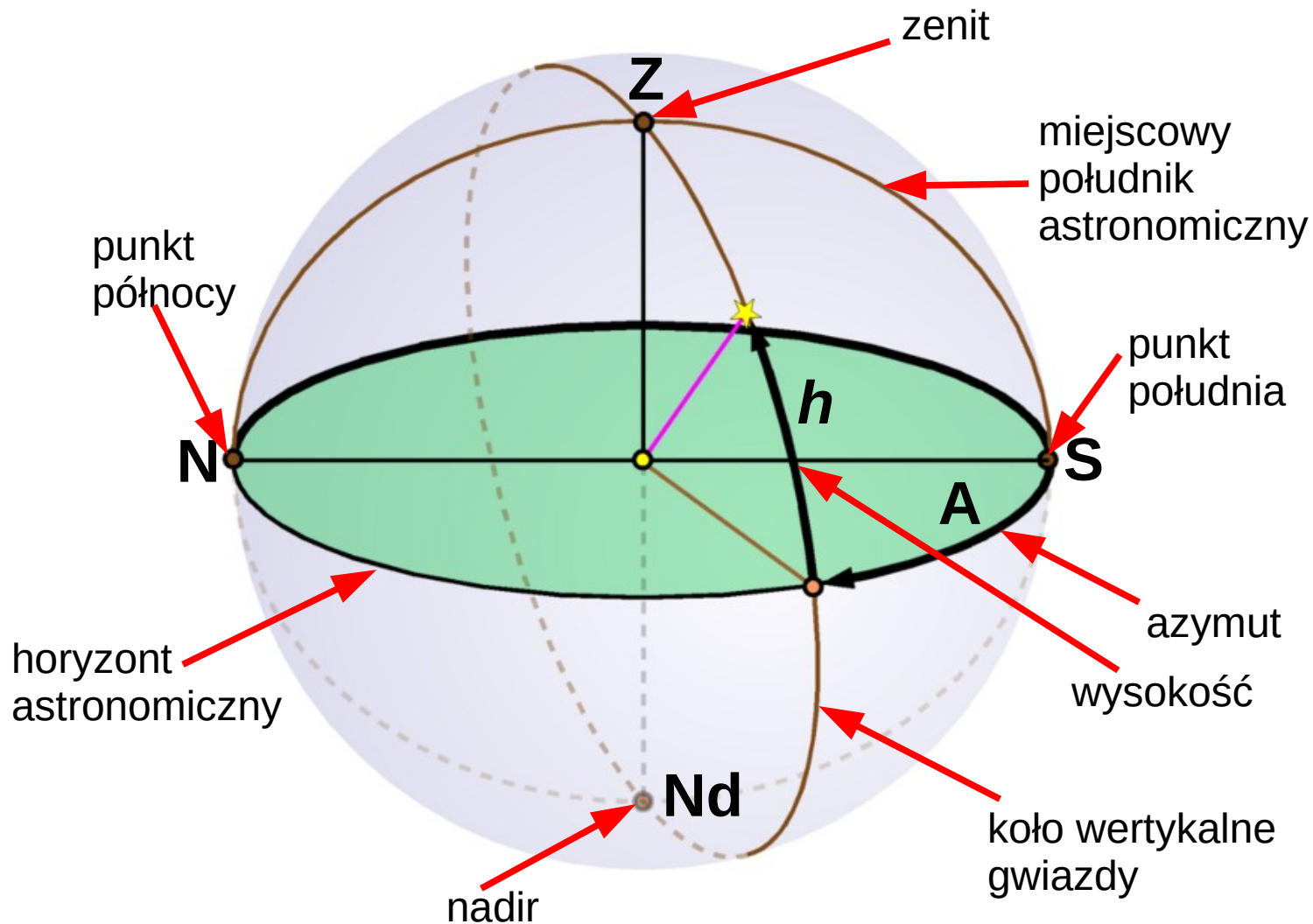
2024 - 3 - 6

18 : 22 : 4

SCIENCEphotoLIBRARY

Układ horyzontalny

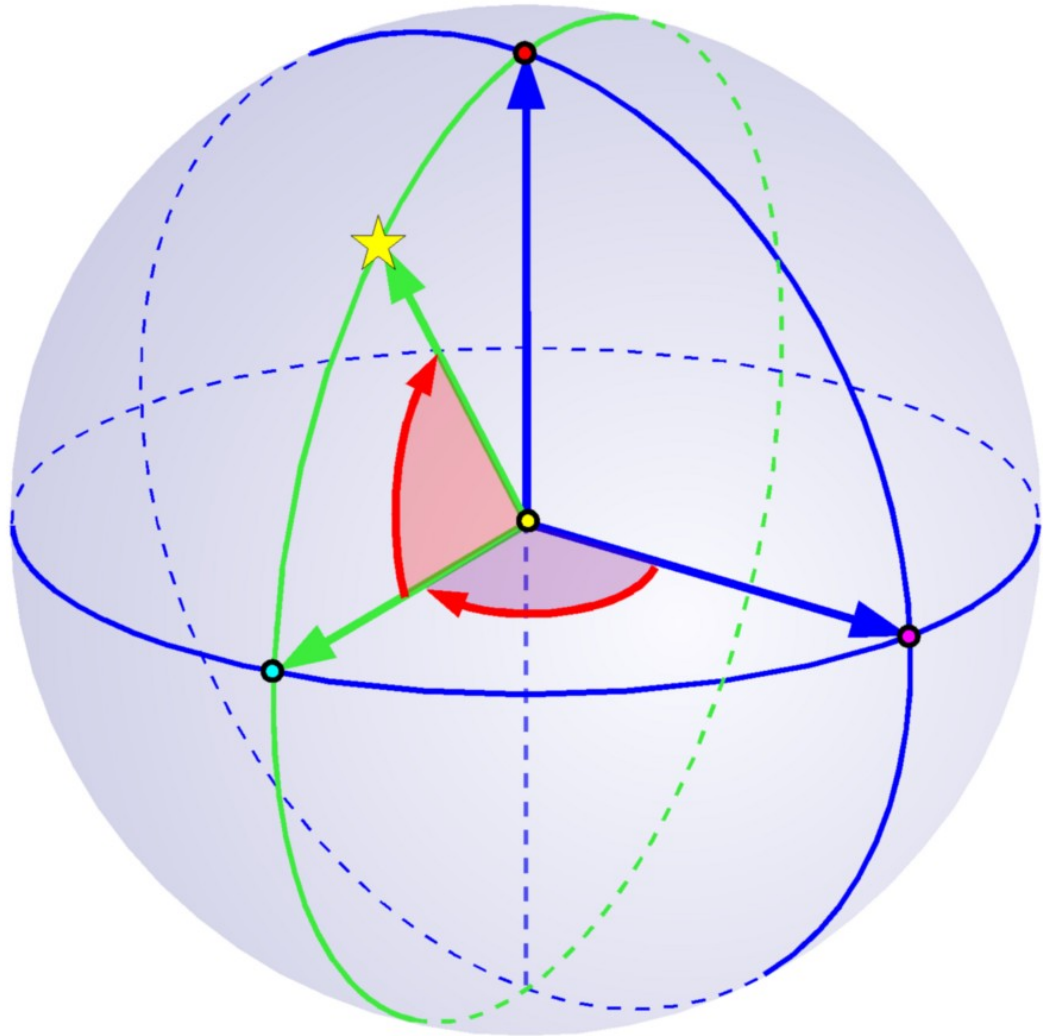
SE

S

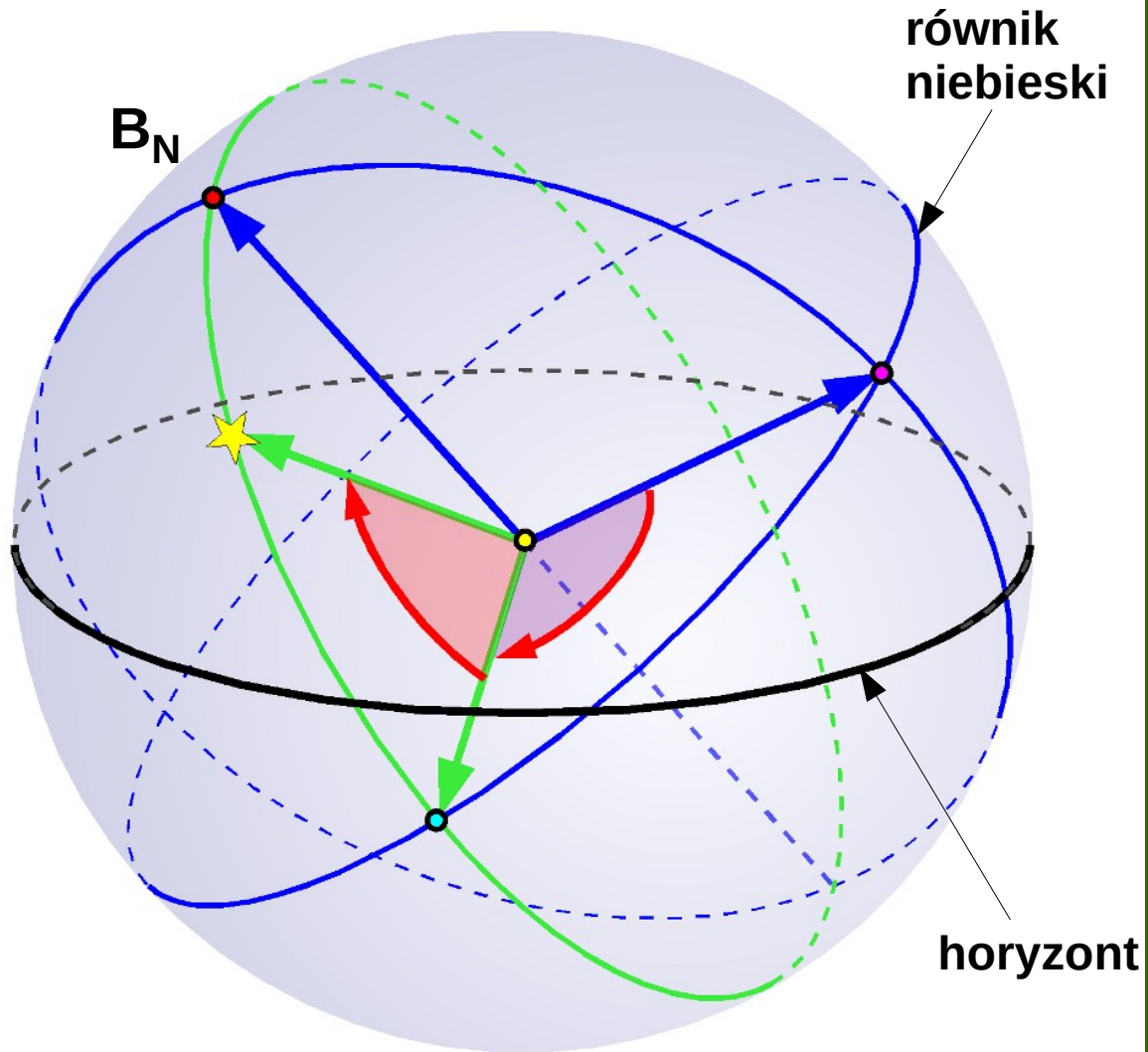
SW

Data i godzina

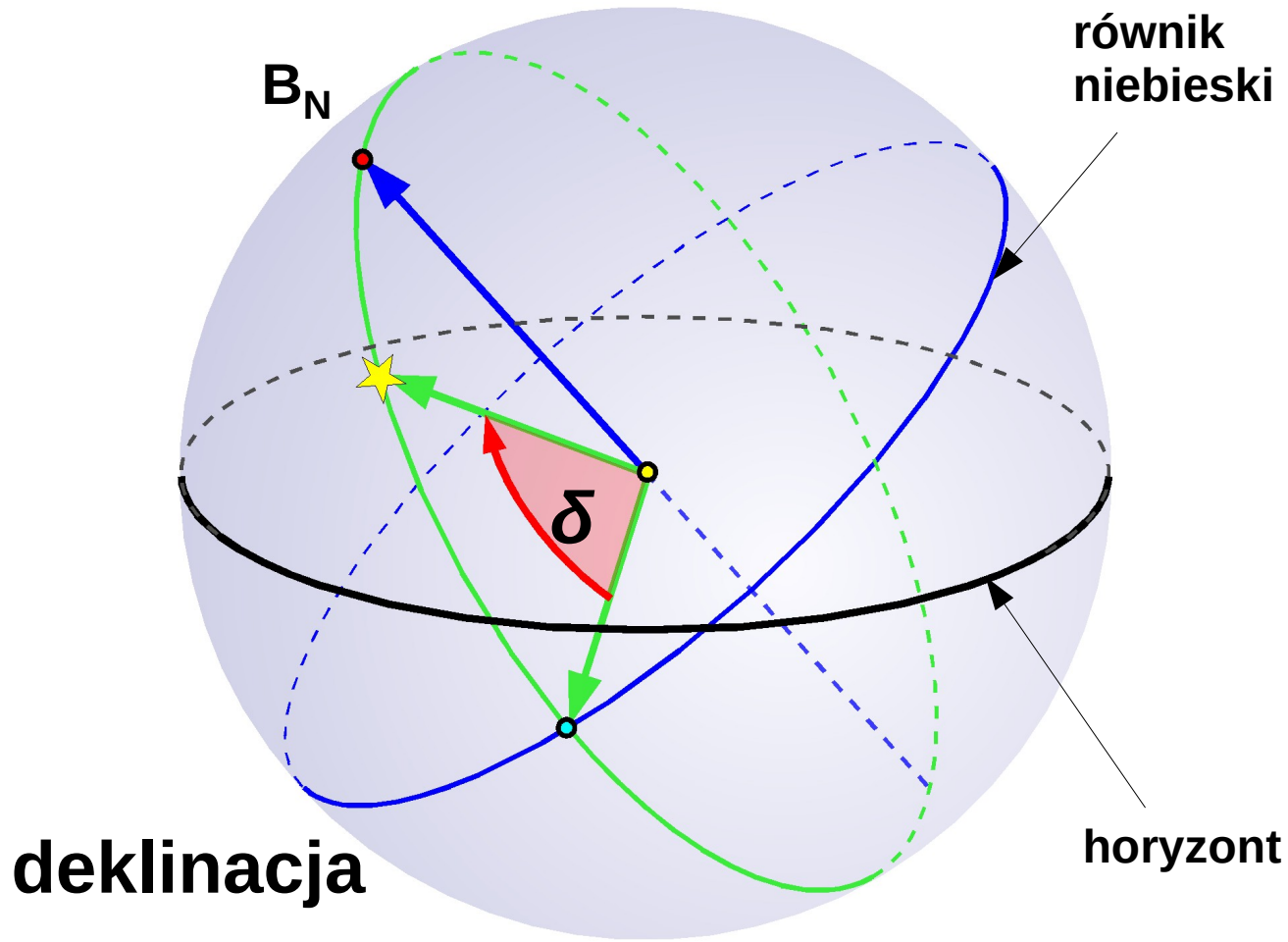
Data i godzina				Dzień juliański					
2024	-	3	-	6	18	:	22	:	0

**Współrzędne
sferyczne**

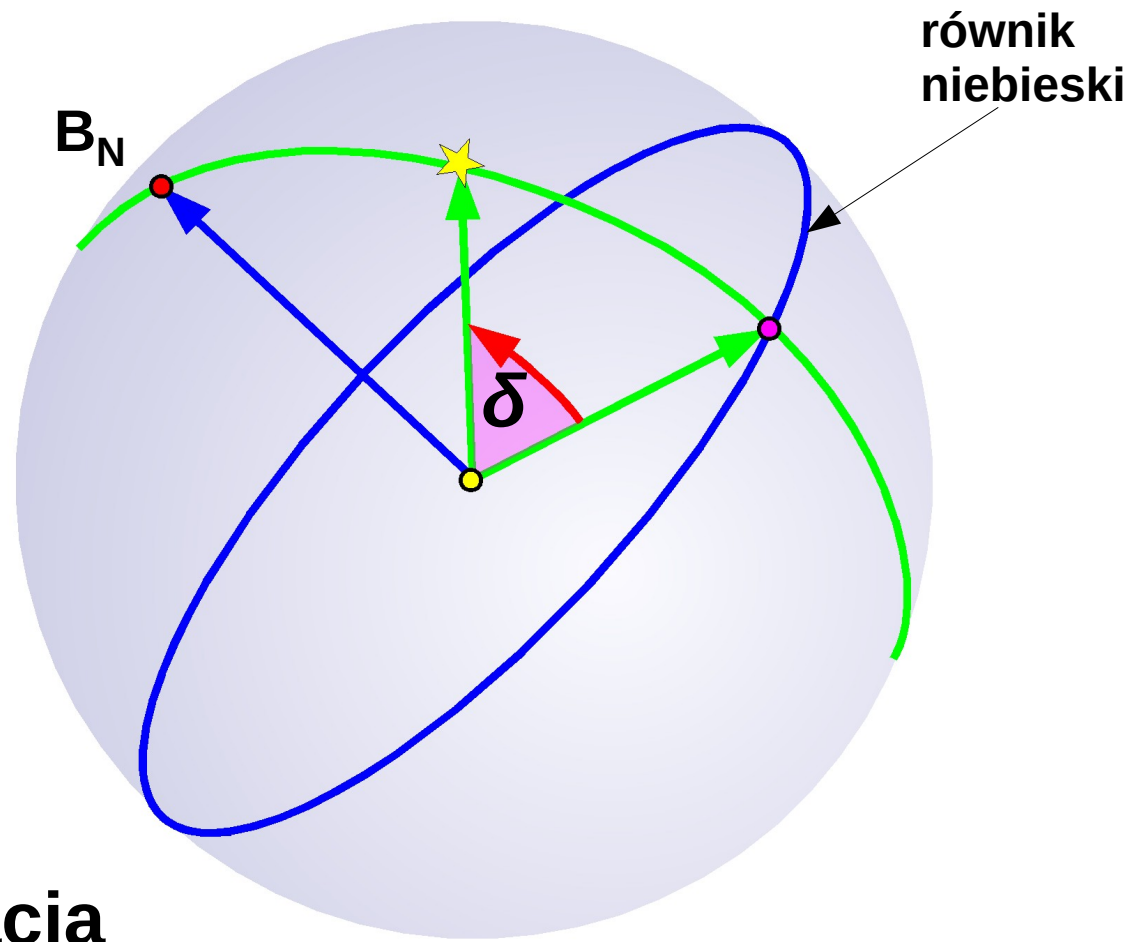

Współrzędne sferyczne

deklinacja
Biegunowej
 $\delta = 89^{\circ}22'31''$

SCIENCEPHOTOLIBRARY

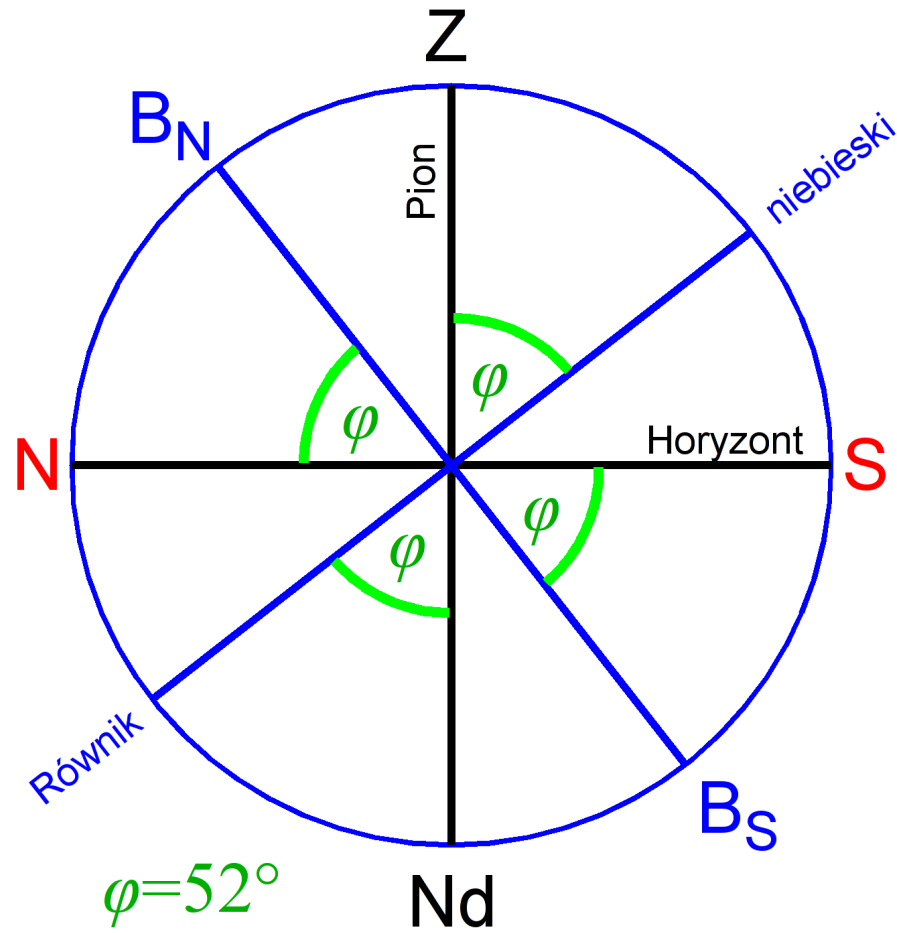

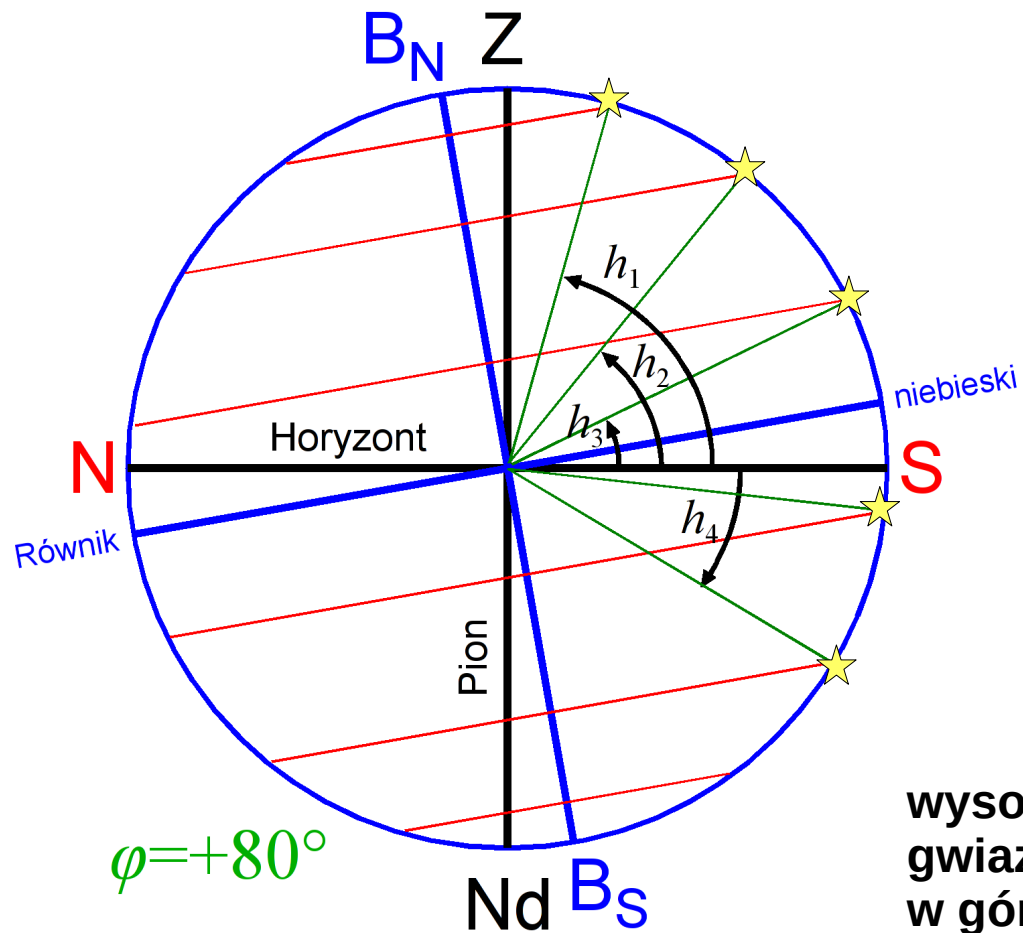
równik
niebieski

B_N

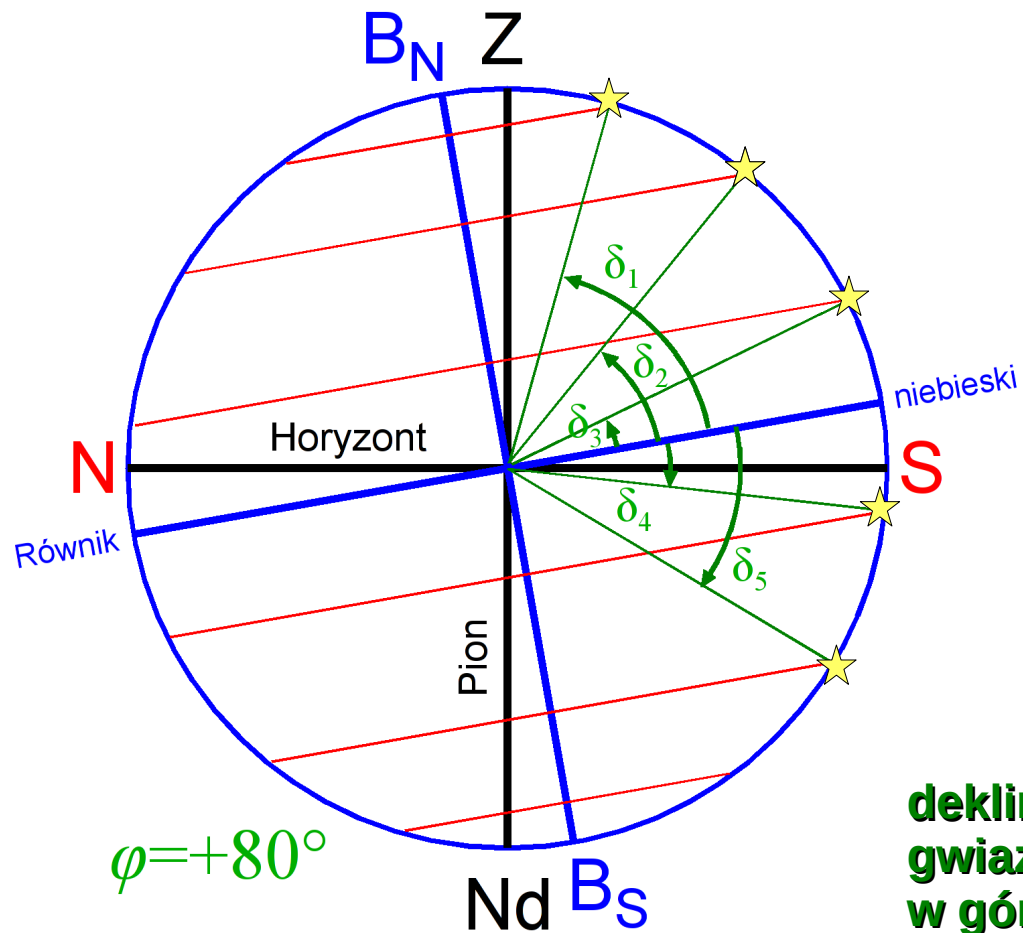
δ

deklinacja

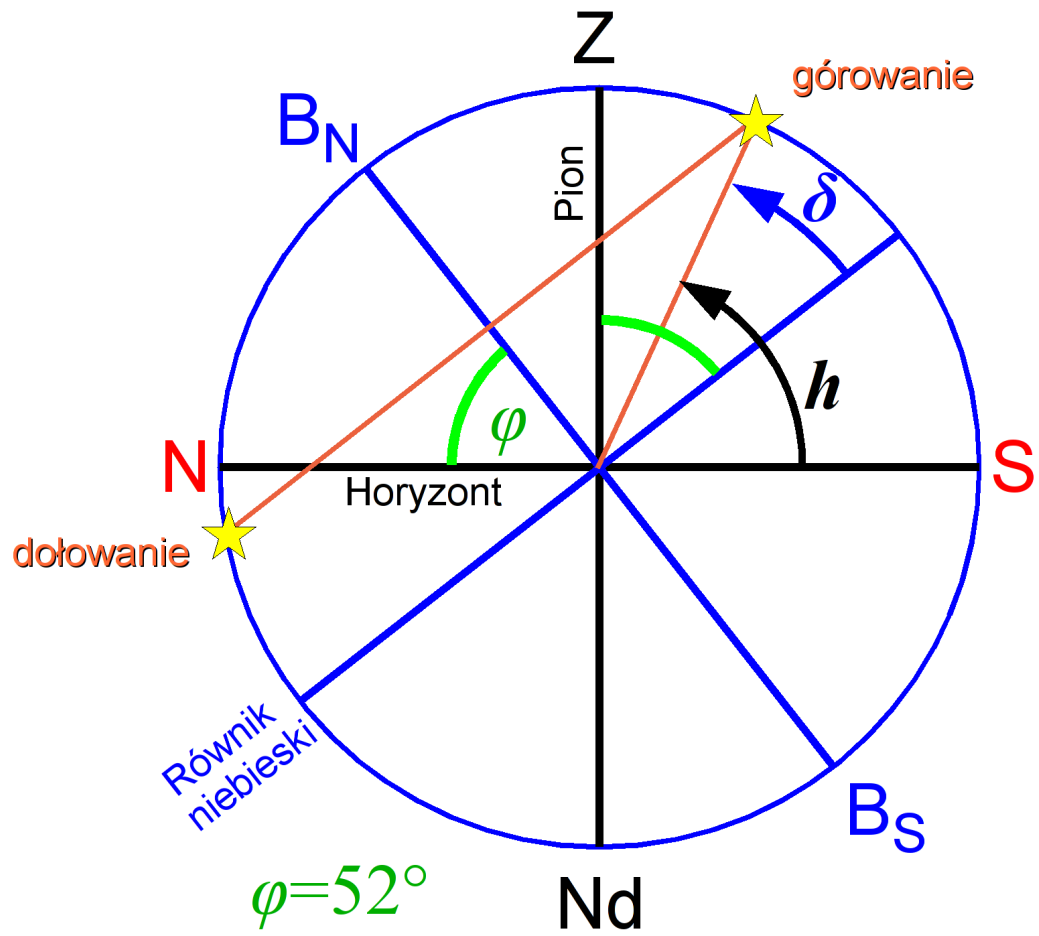

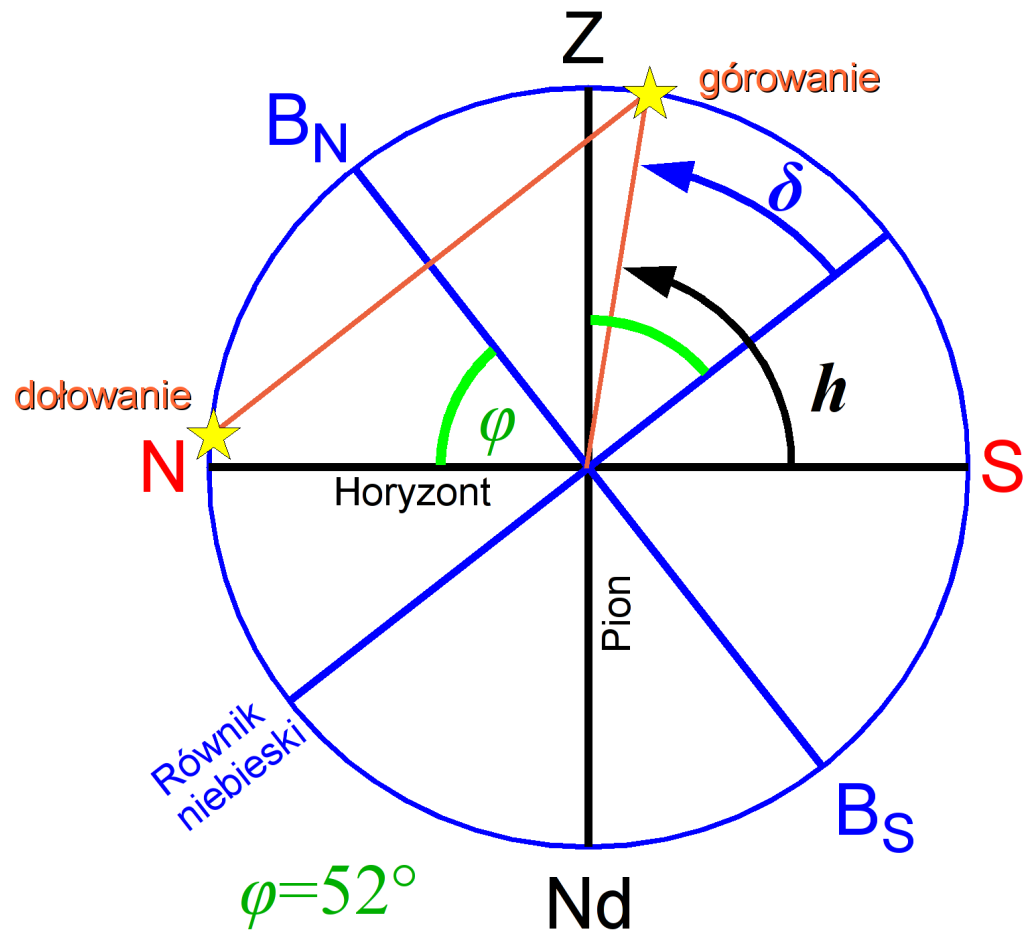

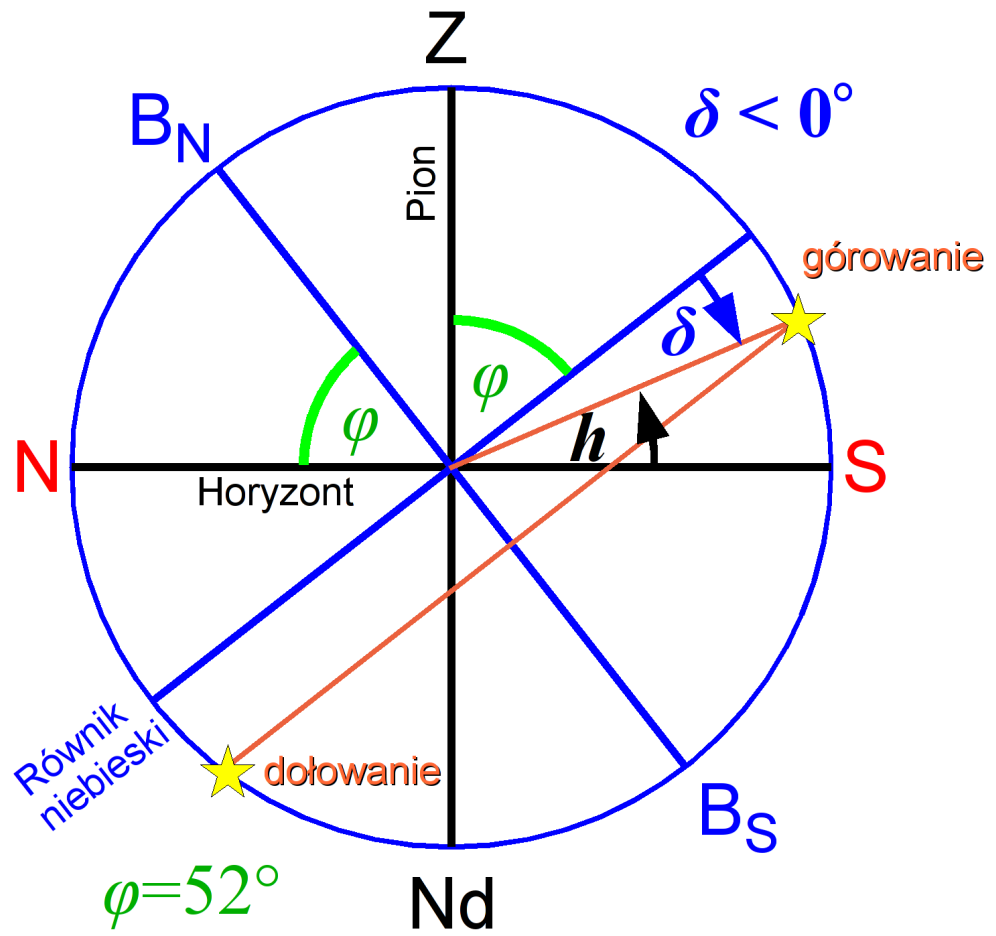
wysokość
gwiazd
w górowaniu

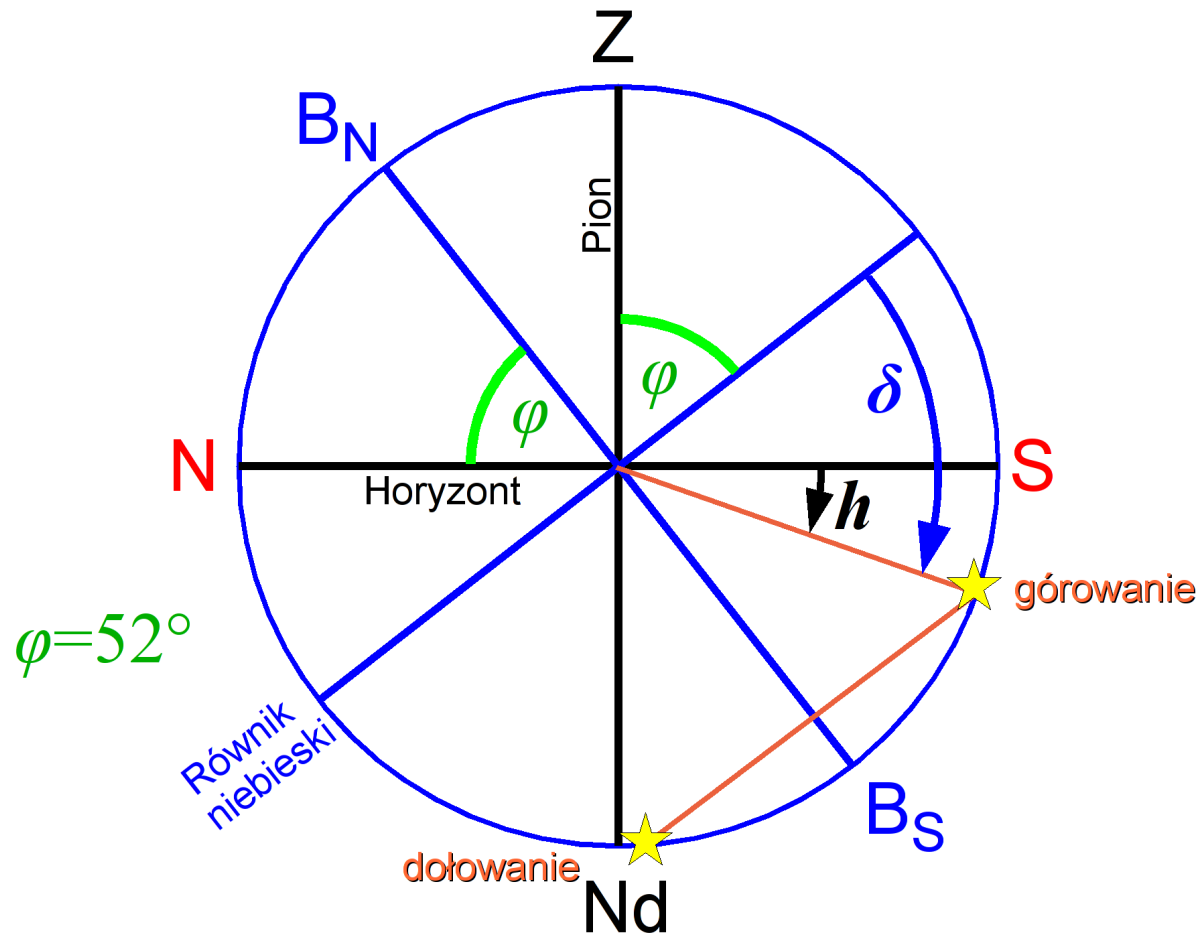

**deklinacja
gwiazd
w górowaniu**

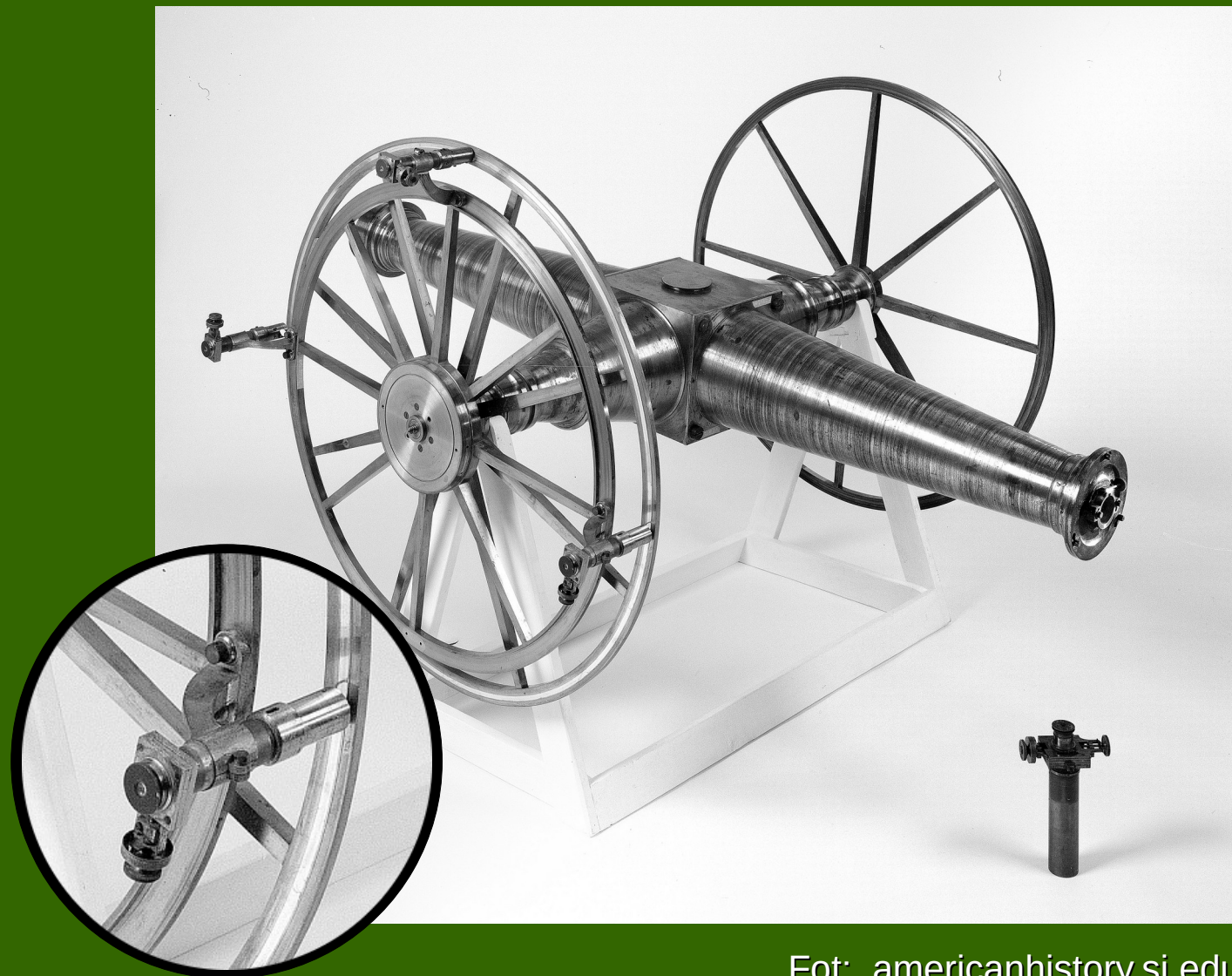

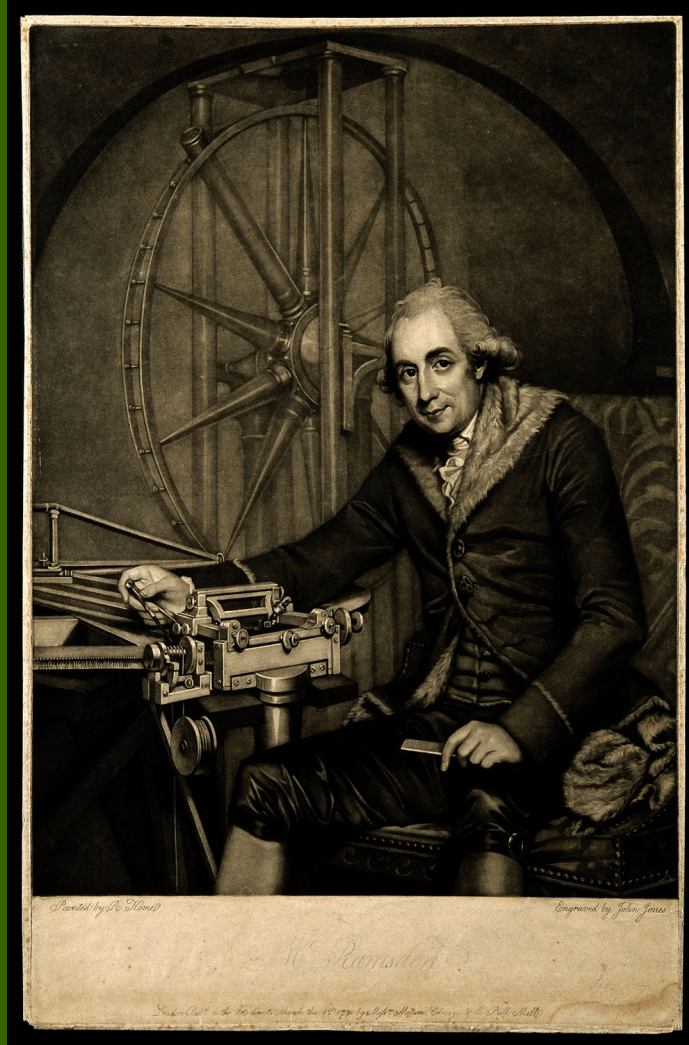

Instrumenty przejściowe i koła południkowe

**Vassar College,
1865.
Średnica 4 cale,
ogniskowa
5 stóp, średnica
kół podziałowych
30 cali.**

**Jessie
Ramsden
(1735-1800)**

Mezzotint by J. Jones, 1790

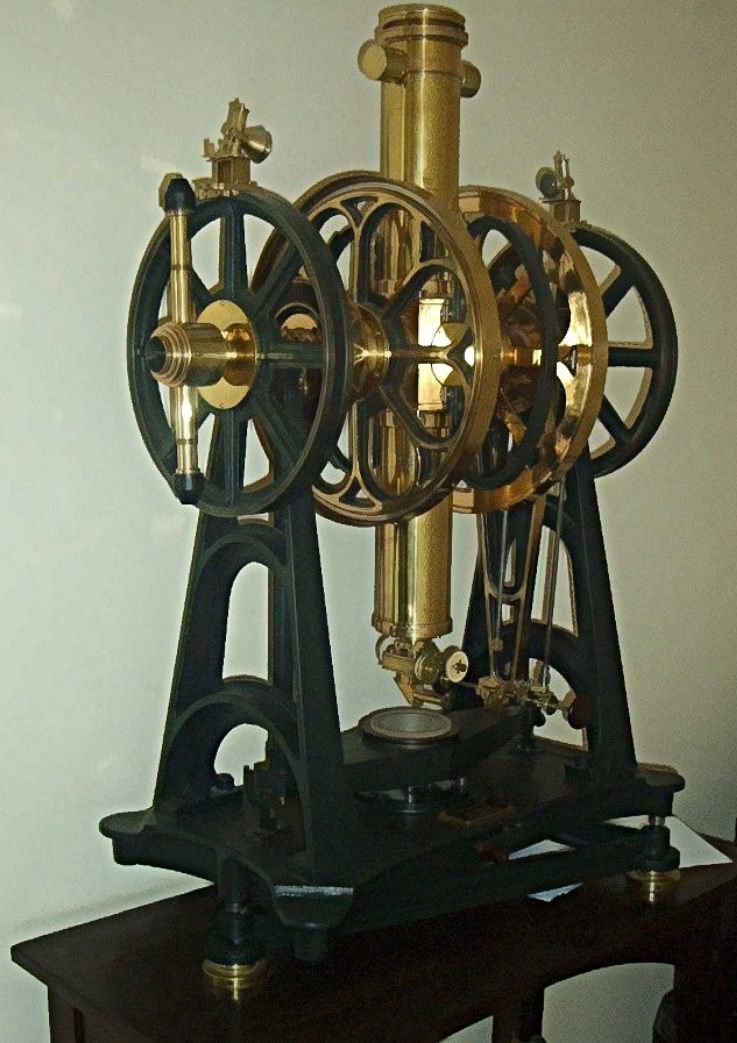

Fot: americanhistory.si.edu

Sześć obrotów korbki
to obrót stołu o jeden stopień.

**Maszyna
Ramsdena
do
nacinania
kół
podziałowych**

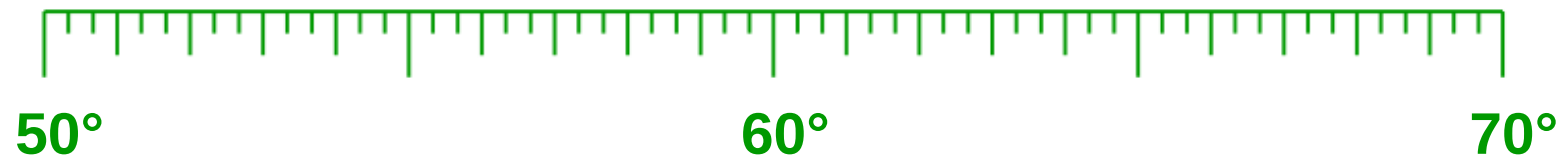
**Instrument
prześciowy
obserwatorium
poznańskiego.**

**Ostania
obserwacja
1 września
2013**

**Carlsberg
Meridian
Telescope
picture
taken by
Dafydd
Wyn
Evans.**

Co to jest noniusz ?

50°

60°

70°

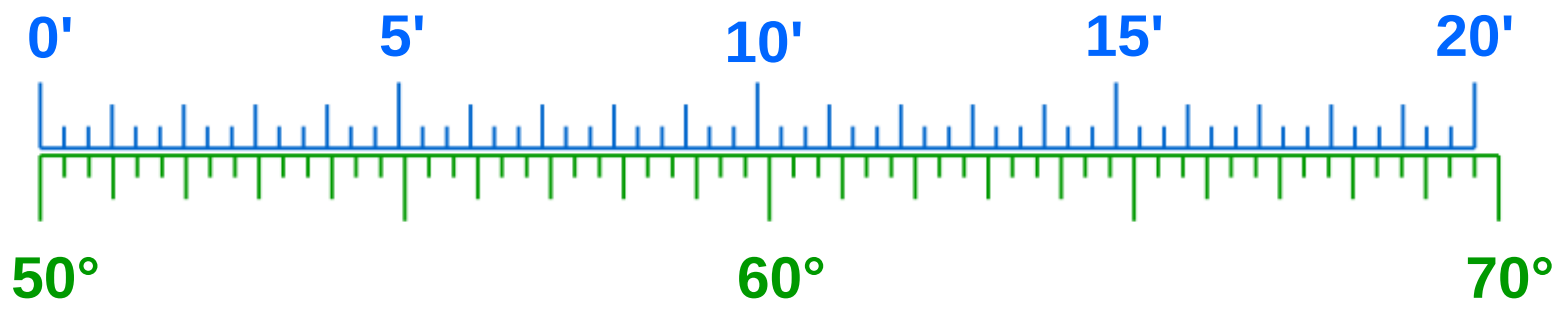

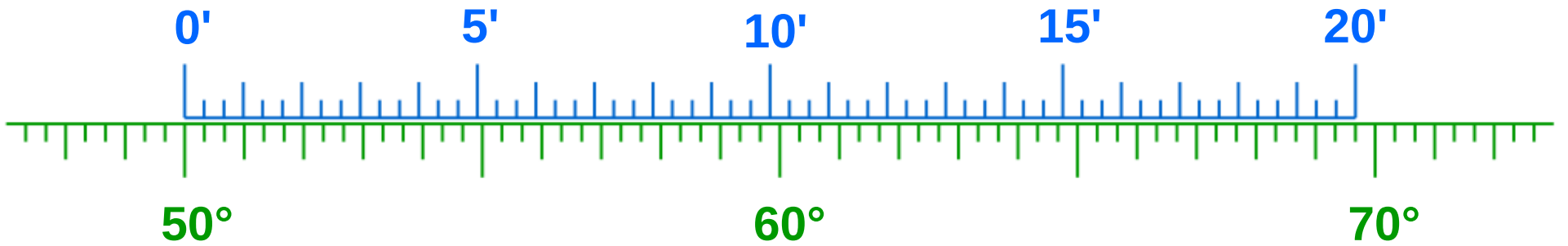

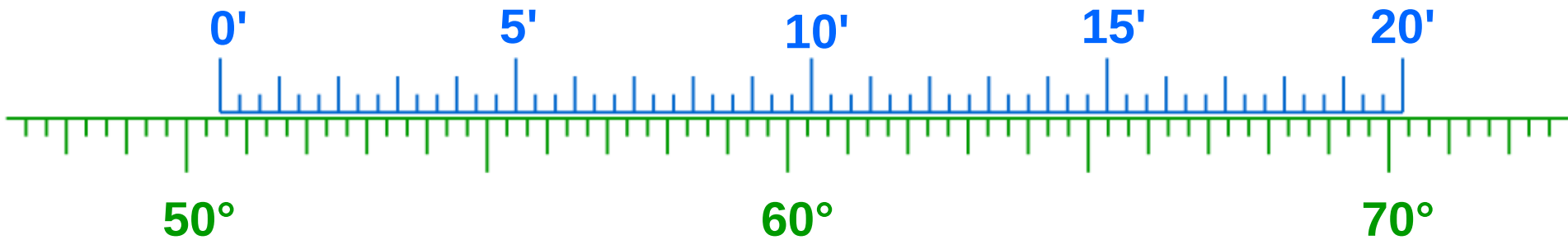
50°

60°

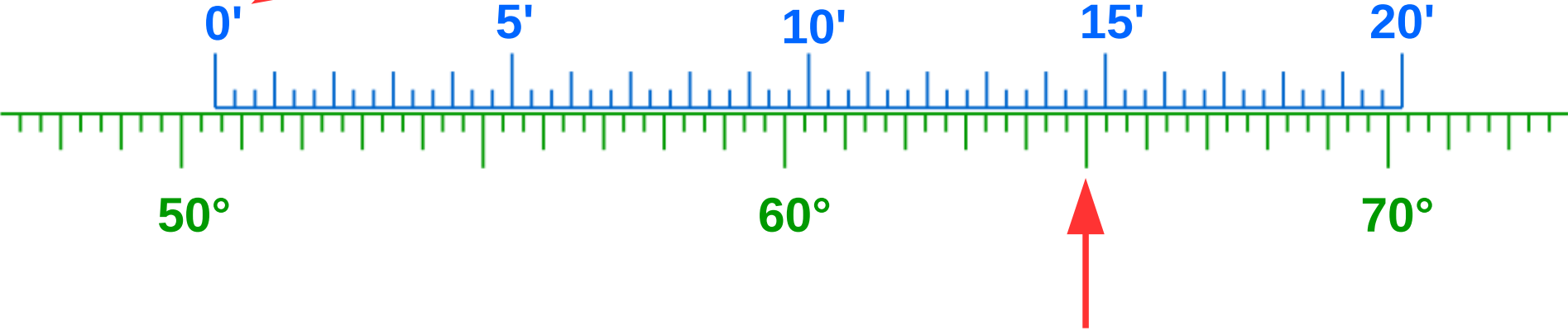
70°

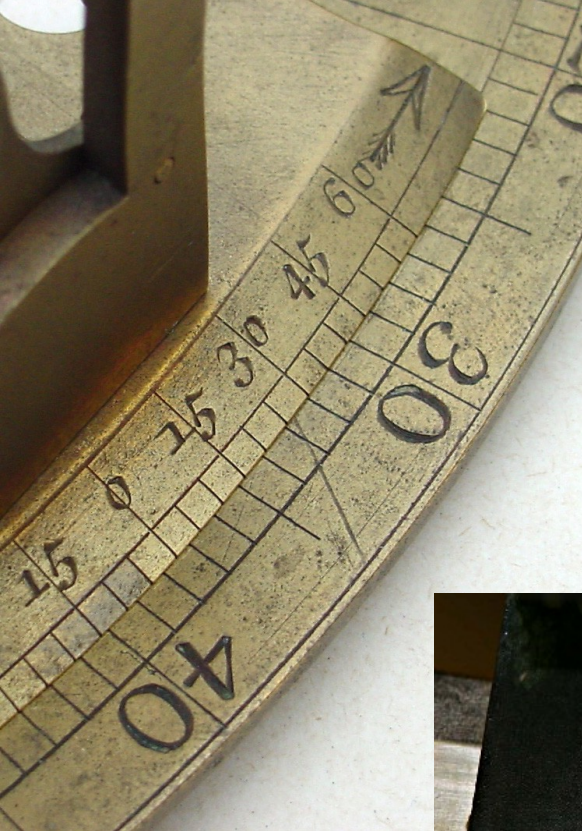

50° 34' 40"

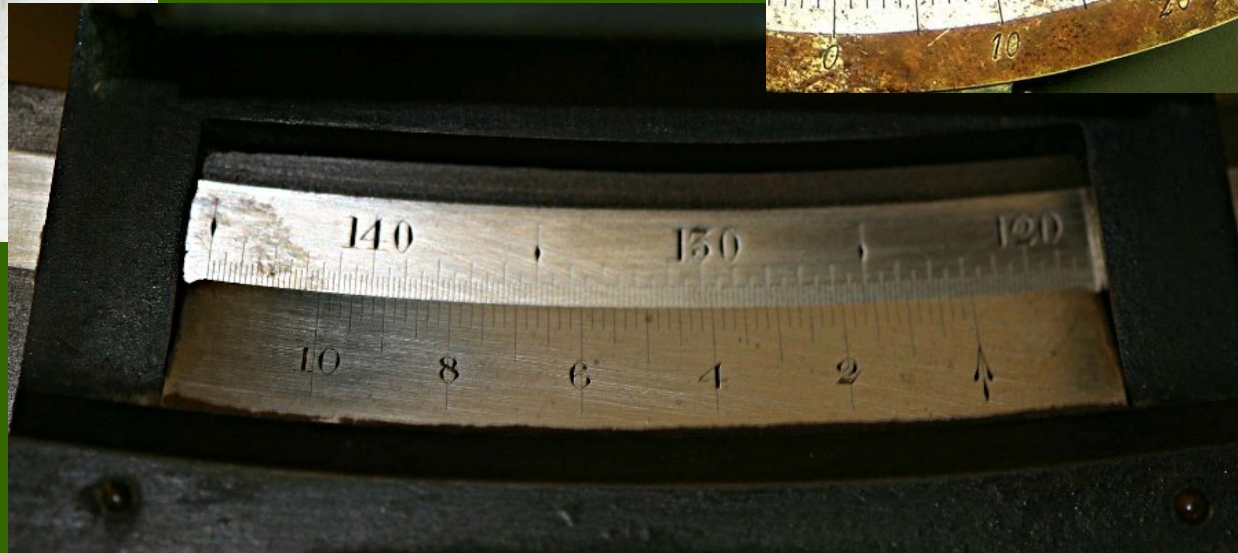

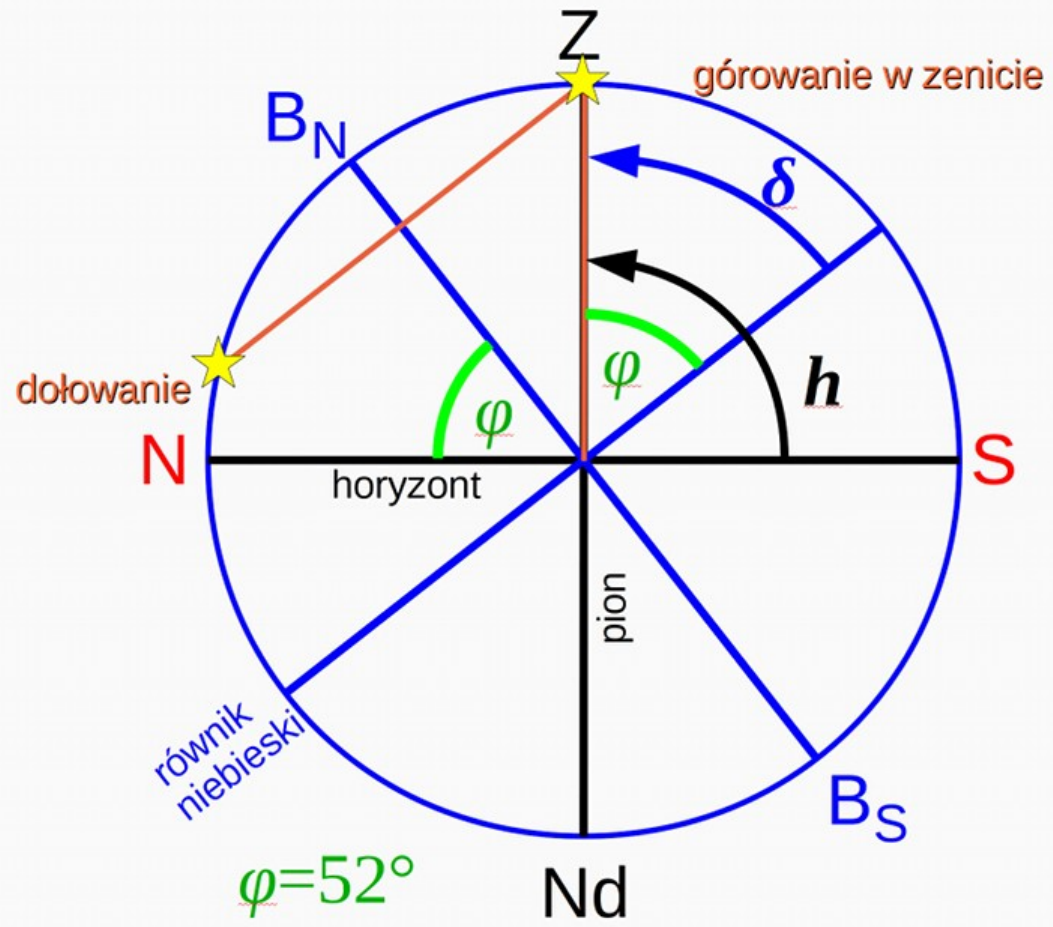
www.etesseract.com

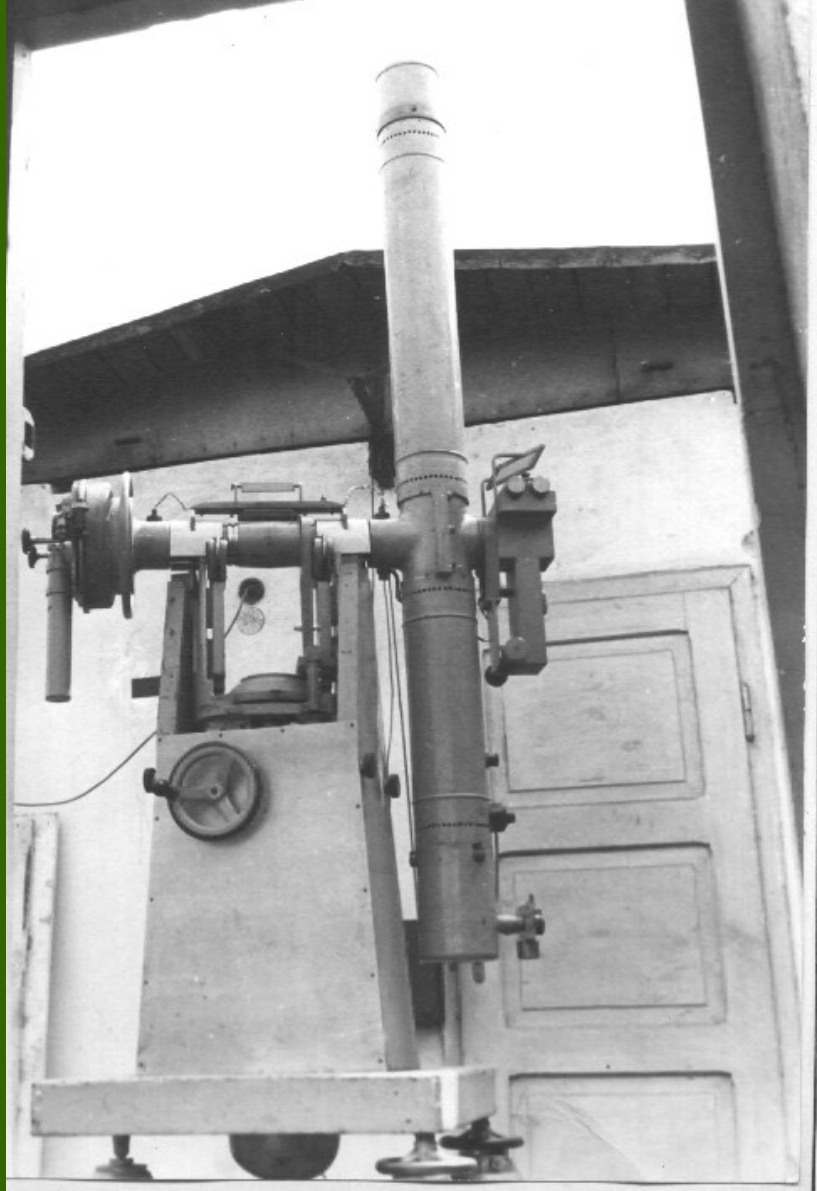

www.dehilster.info

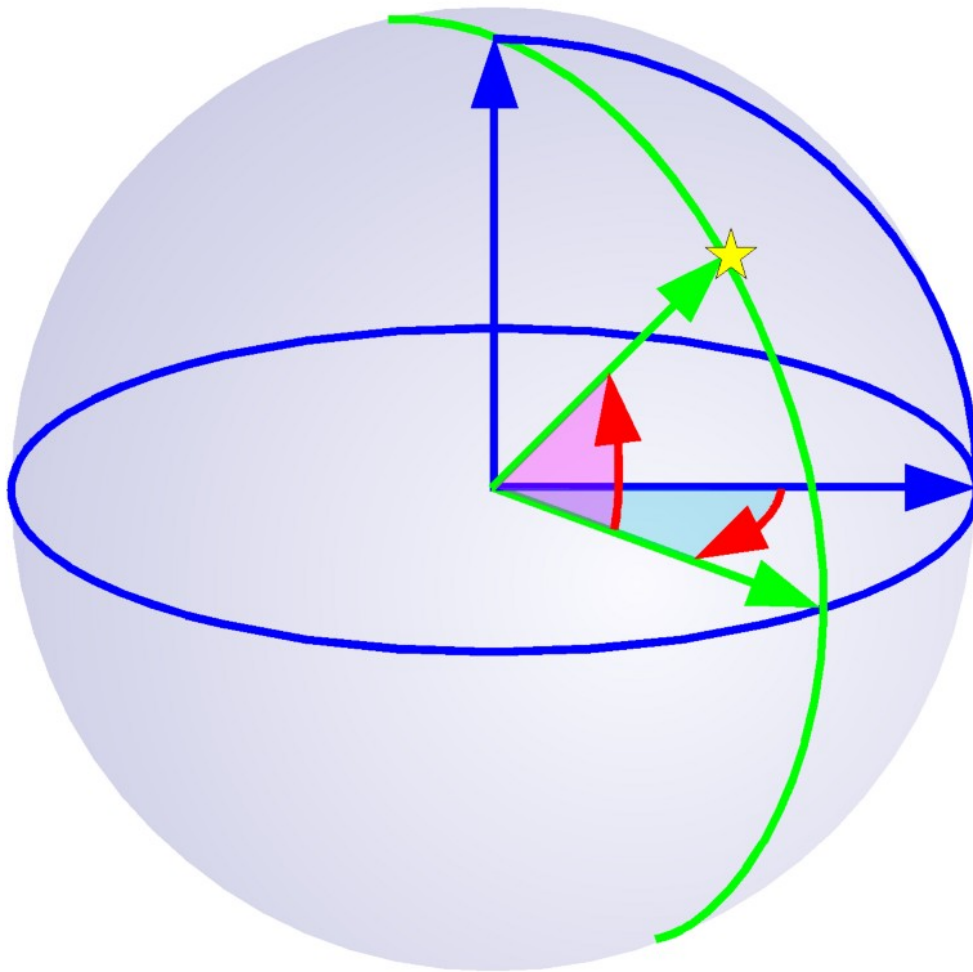

Robert A. Paselk Scientific Instrument Museum

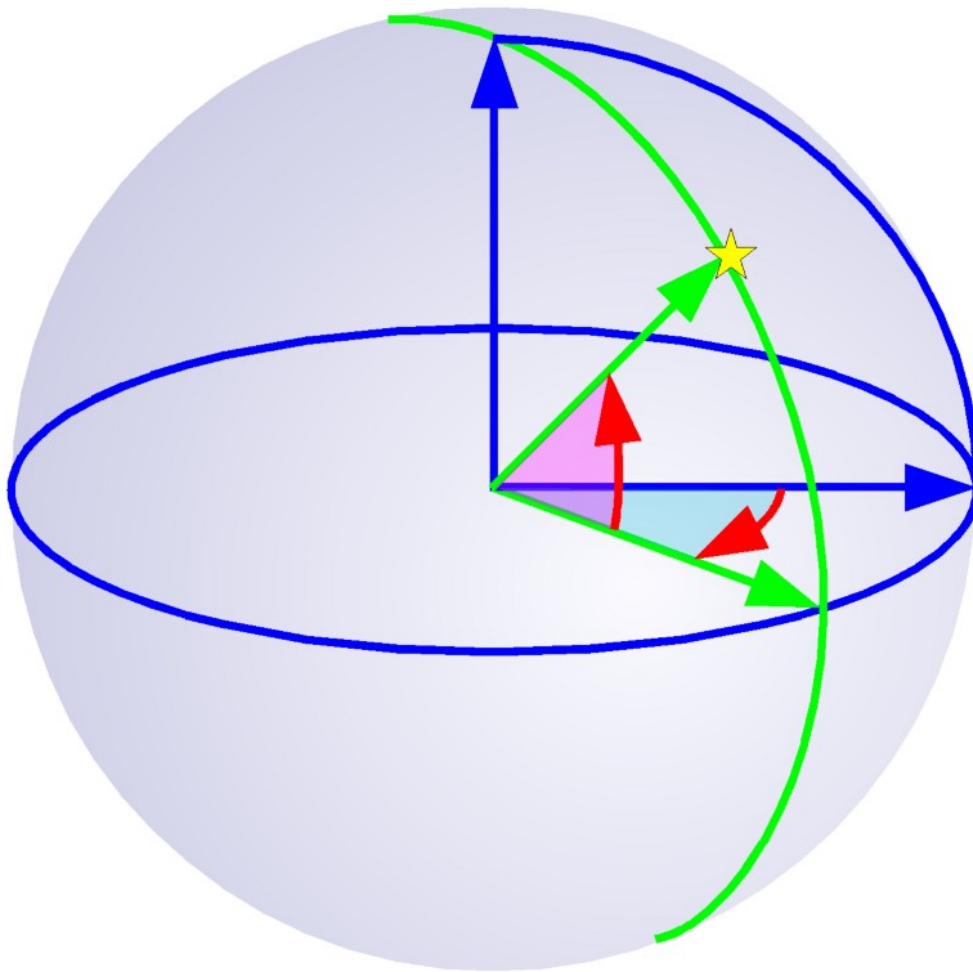

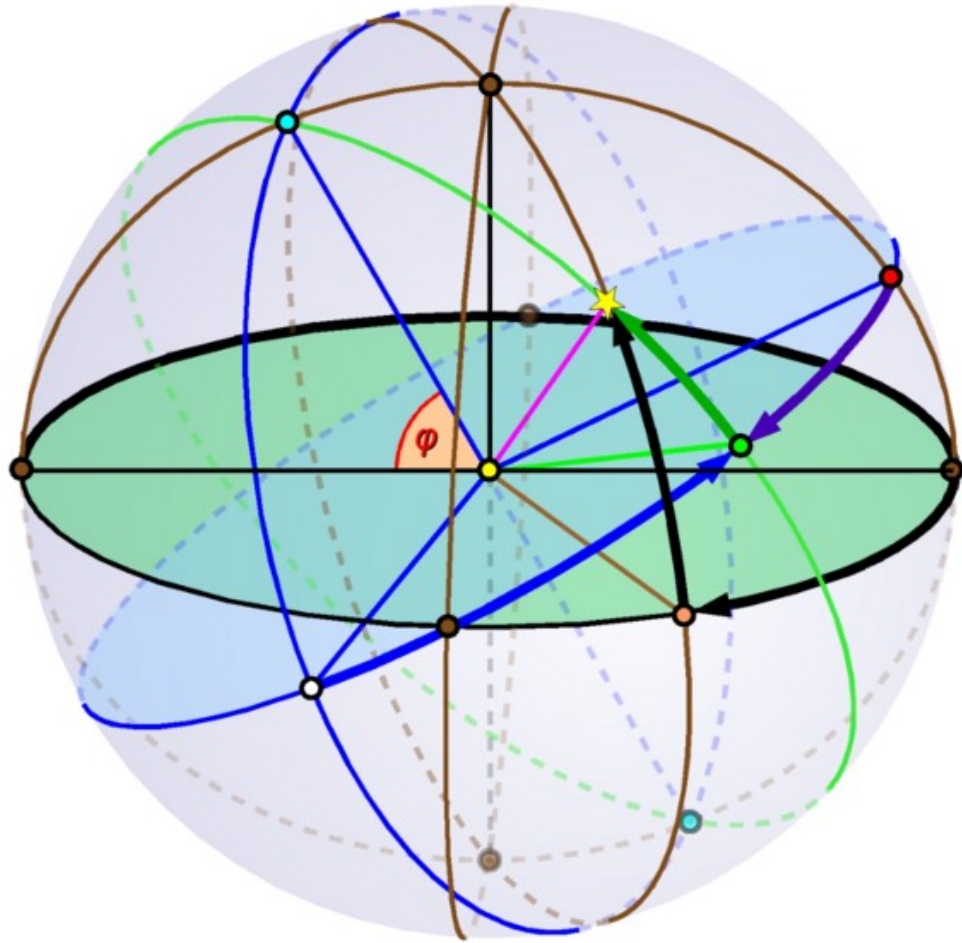
**Teleskop
zenitalny
obserwatorium
poznańskiego**

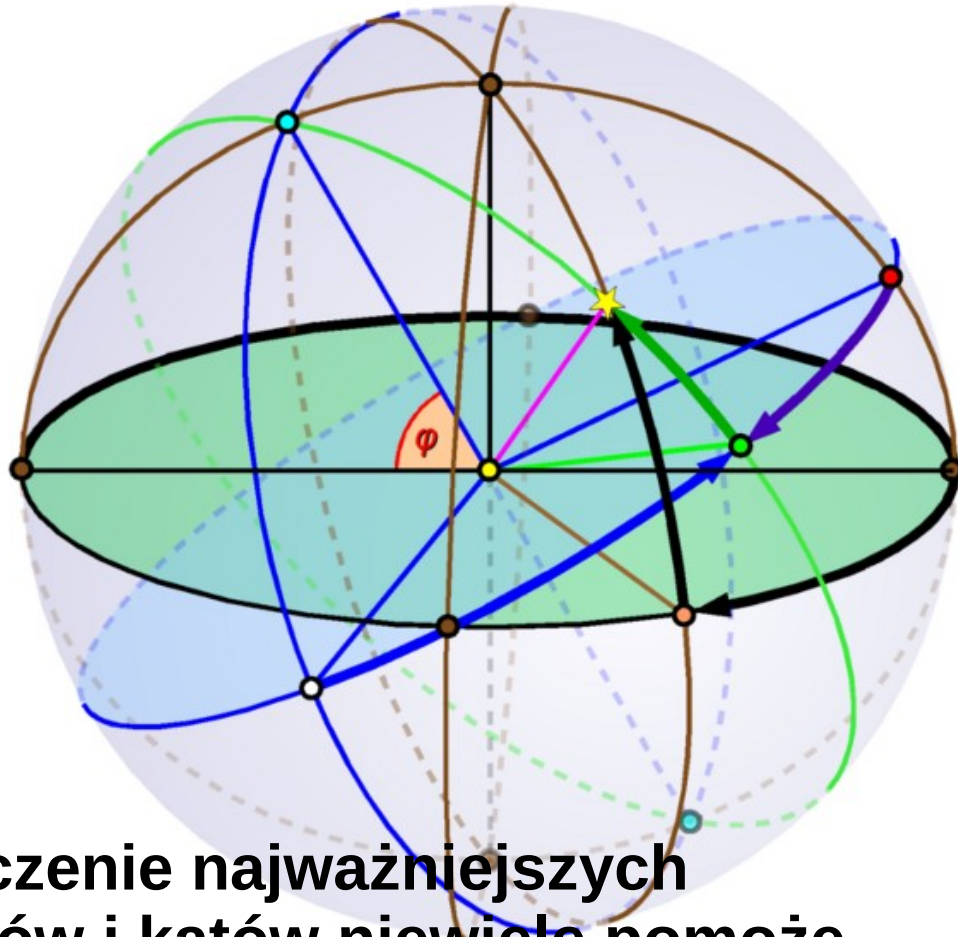

Układ
współrzędnych
sferycznych

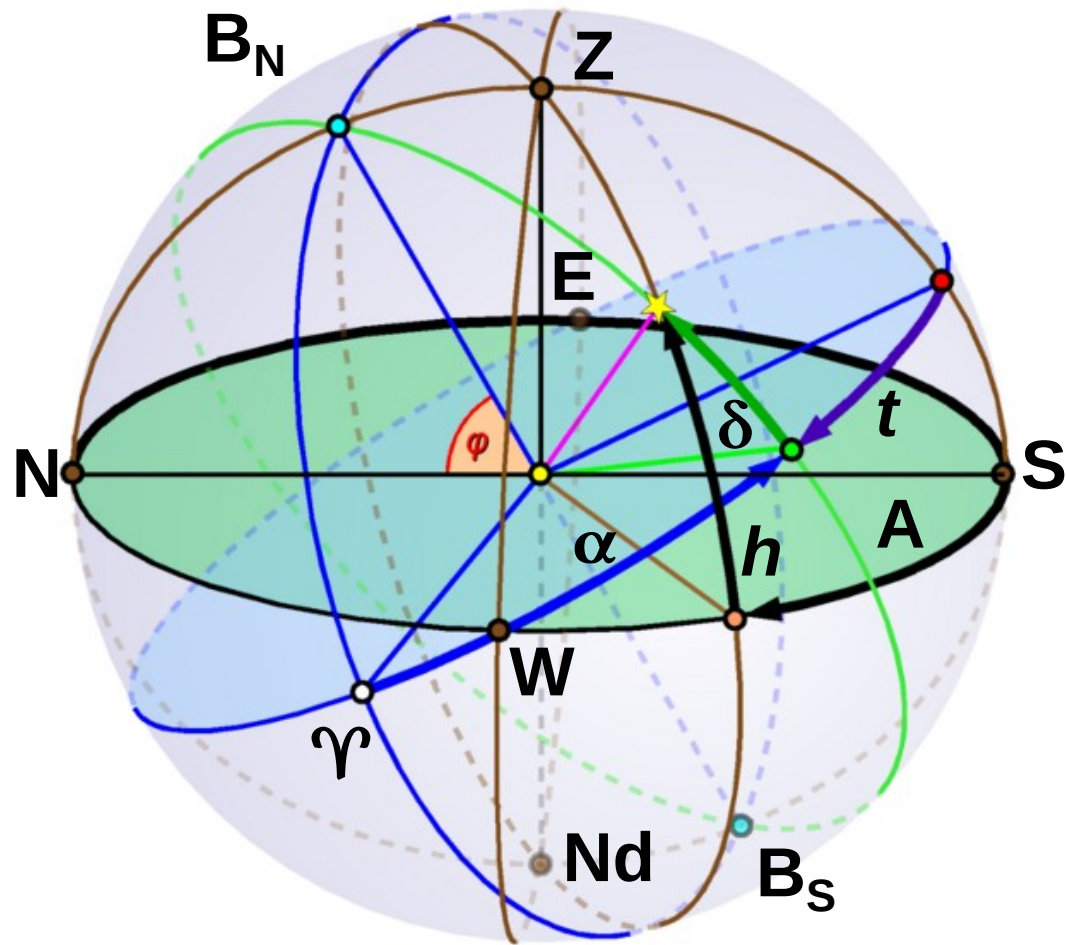

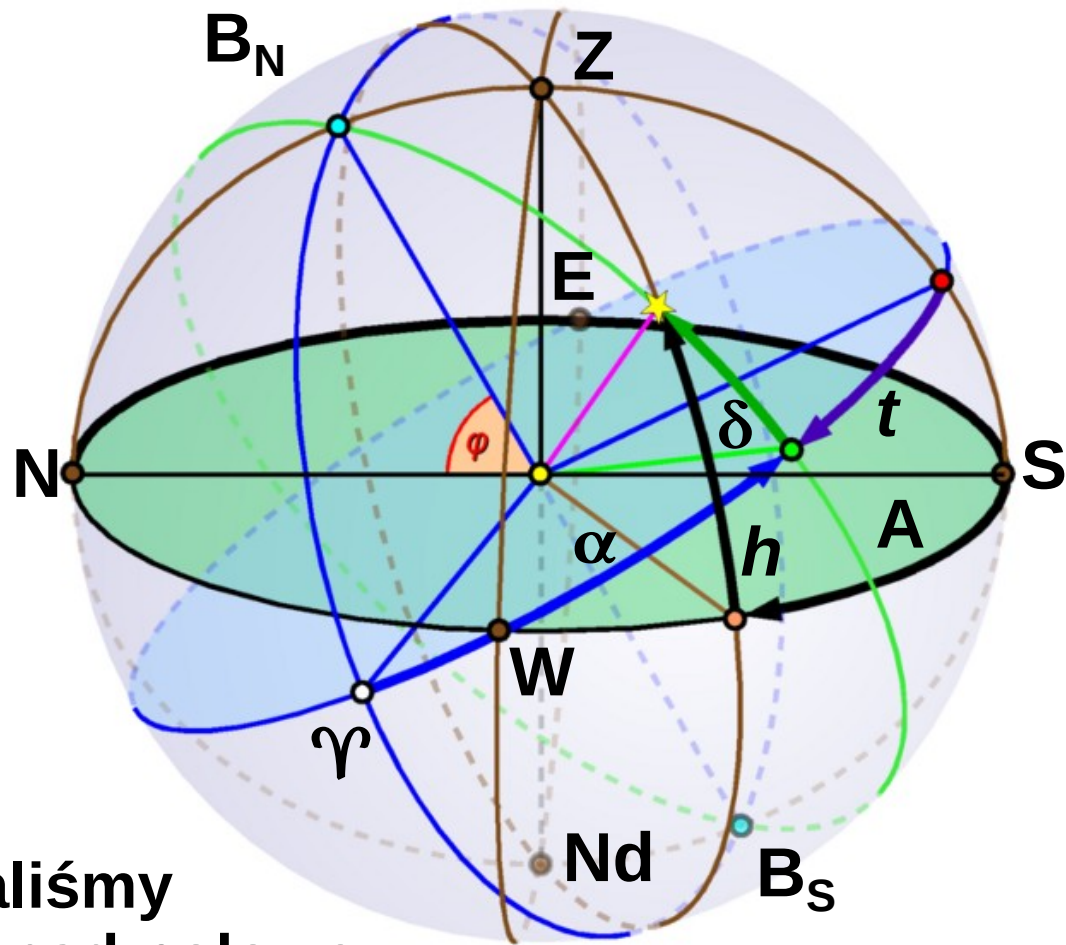
Taki układ wydaje się prosty. Sytuacja komplikuje się gdy musimy narysować i używać dwóch lub trzech takich układów jednocześnie...

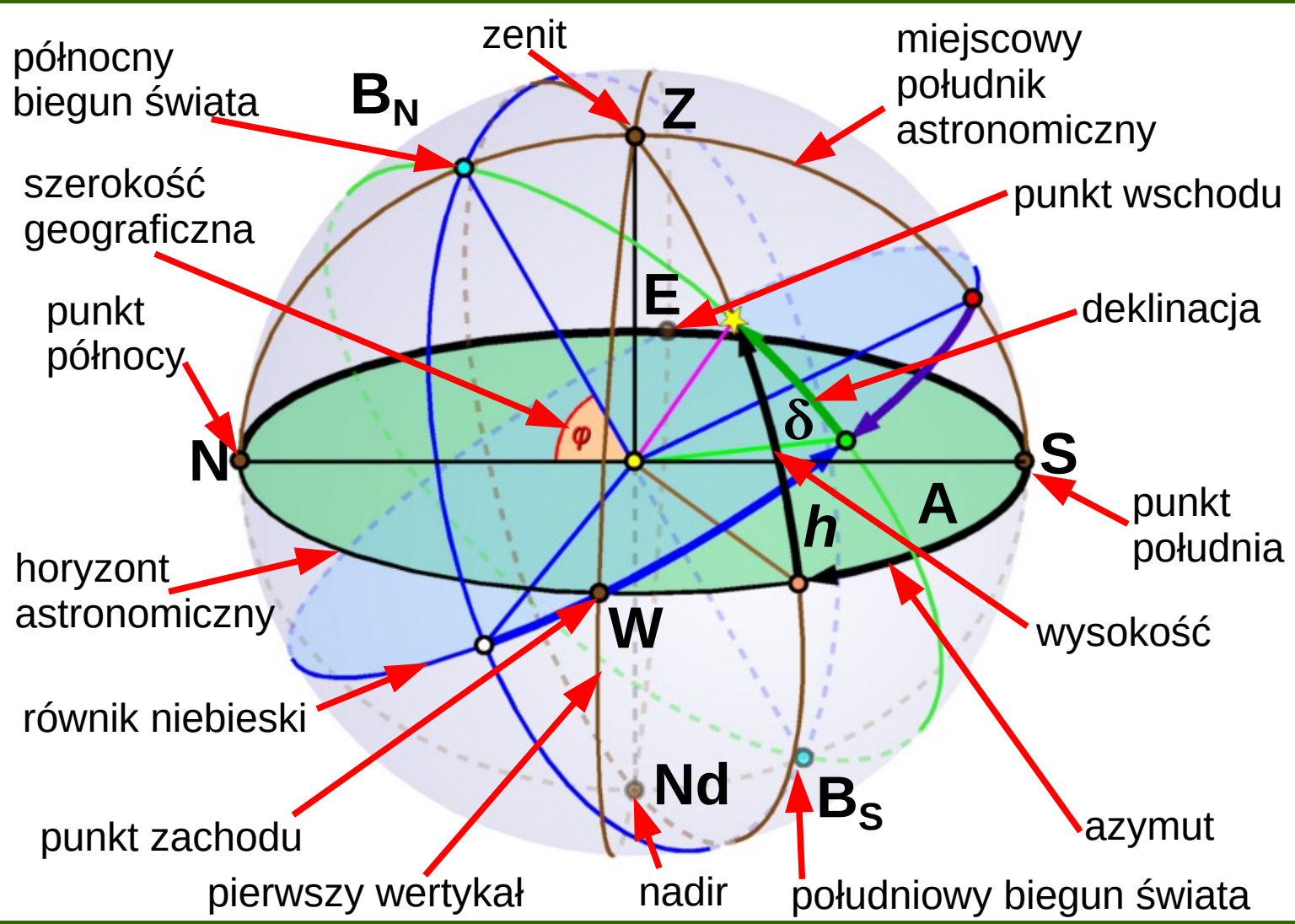

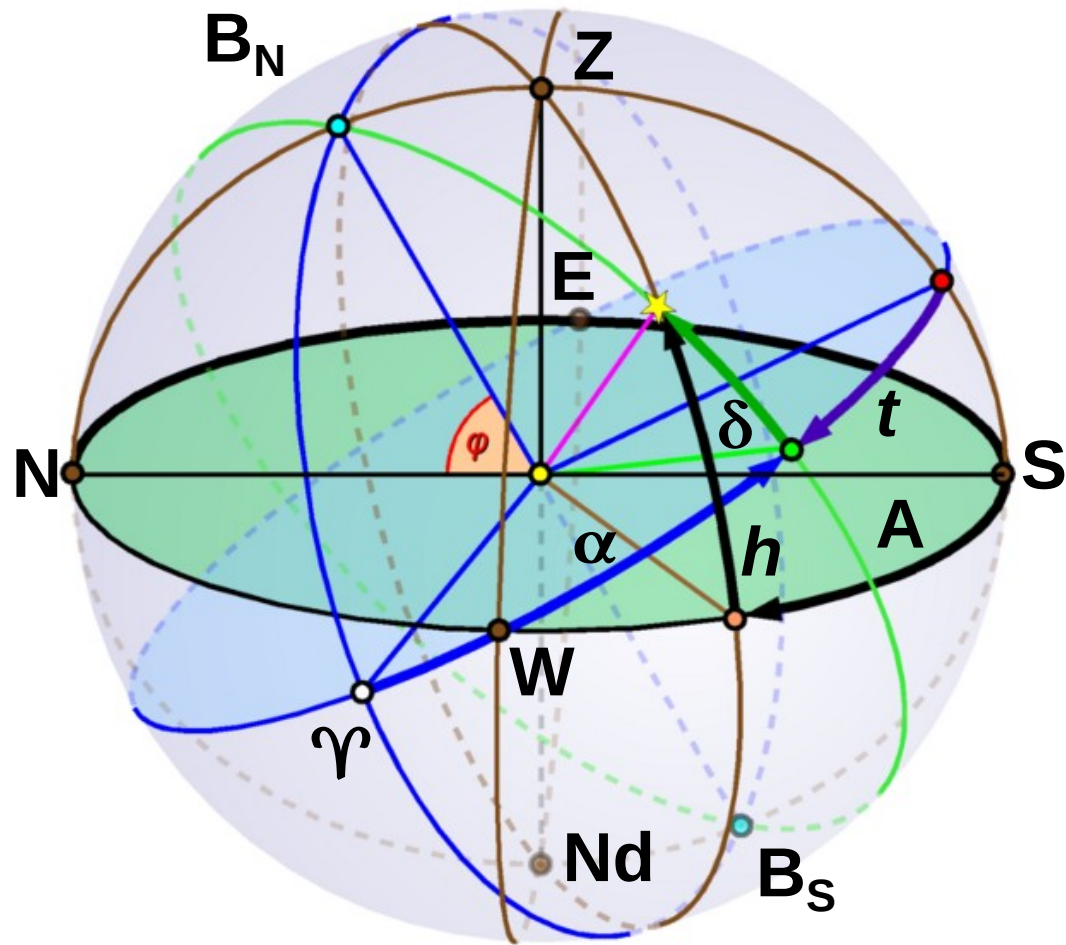
Oznaczenie najważniejszych punktów i kątów niewiele pomoże...

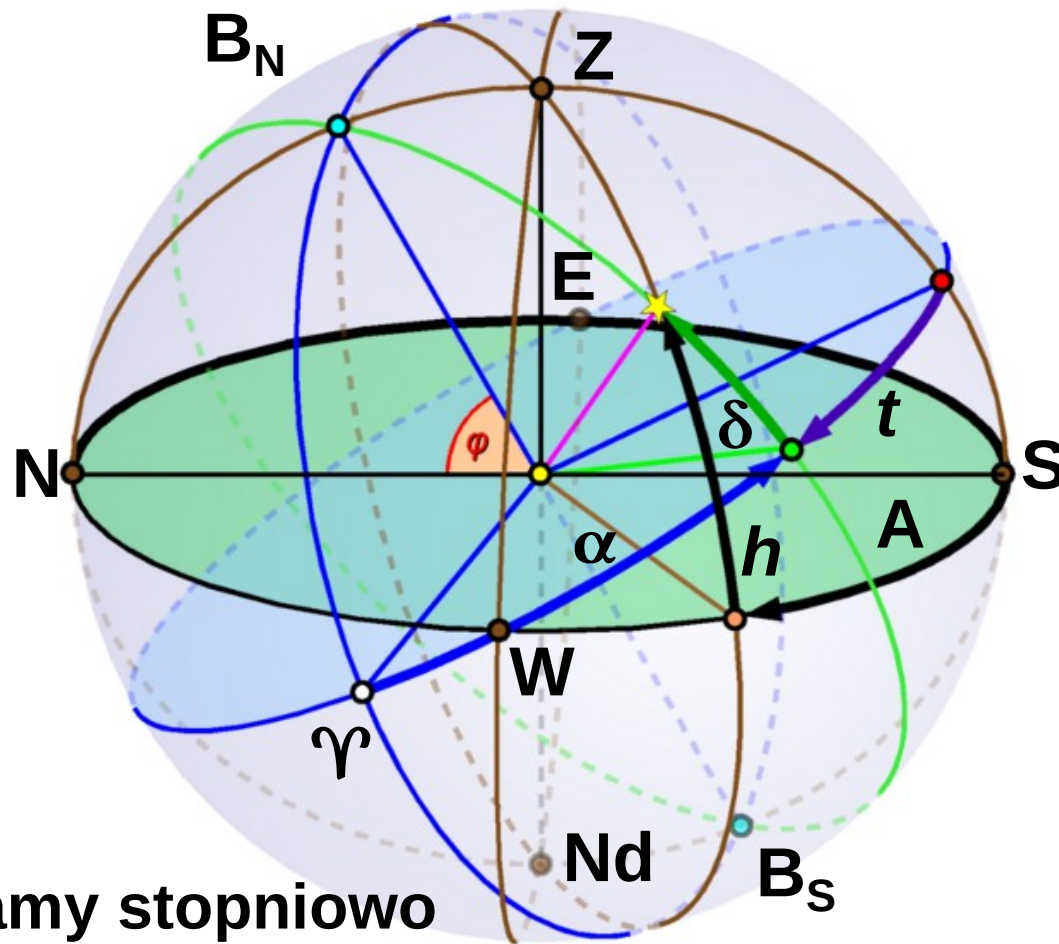

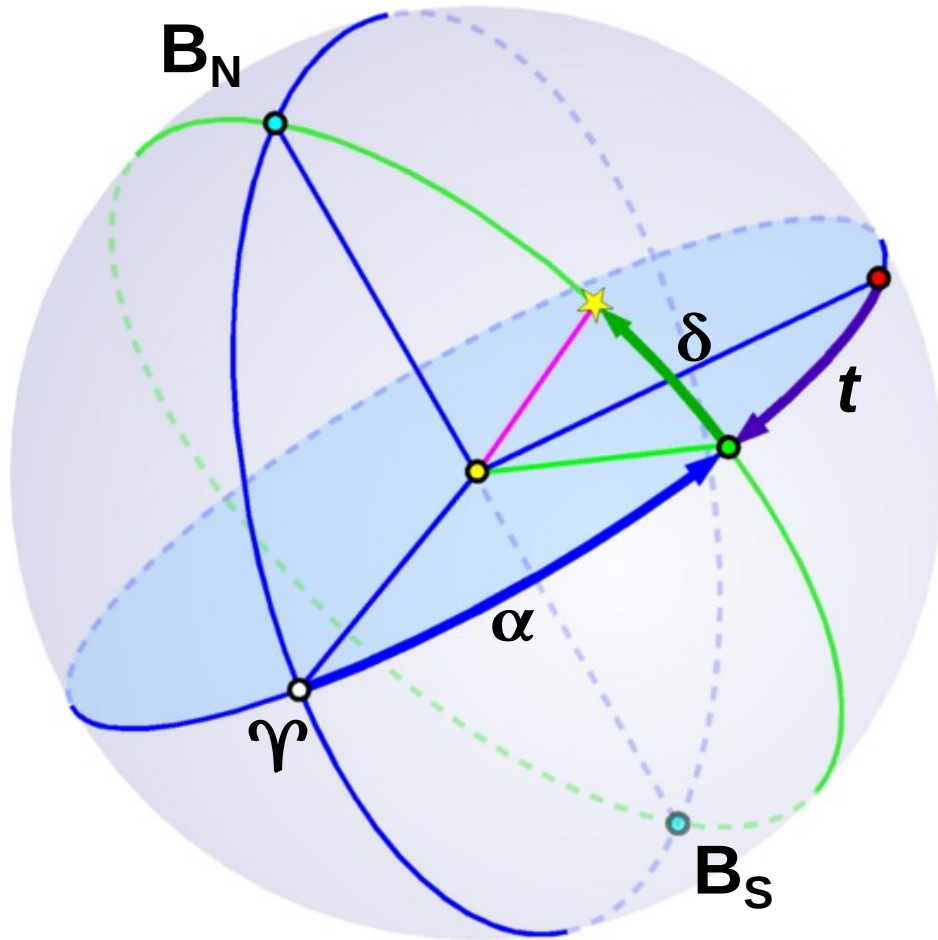
Poznaliśmy
już ponad połowę...

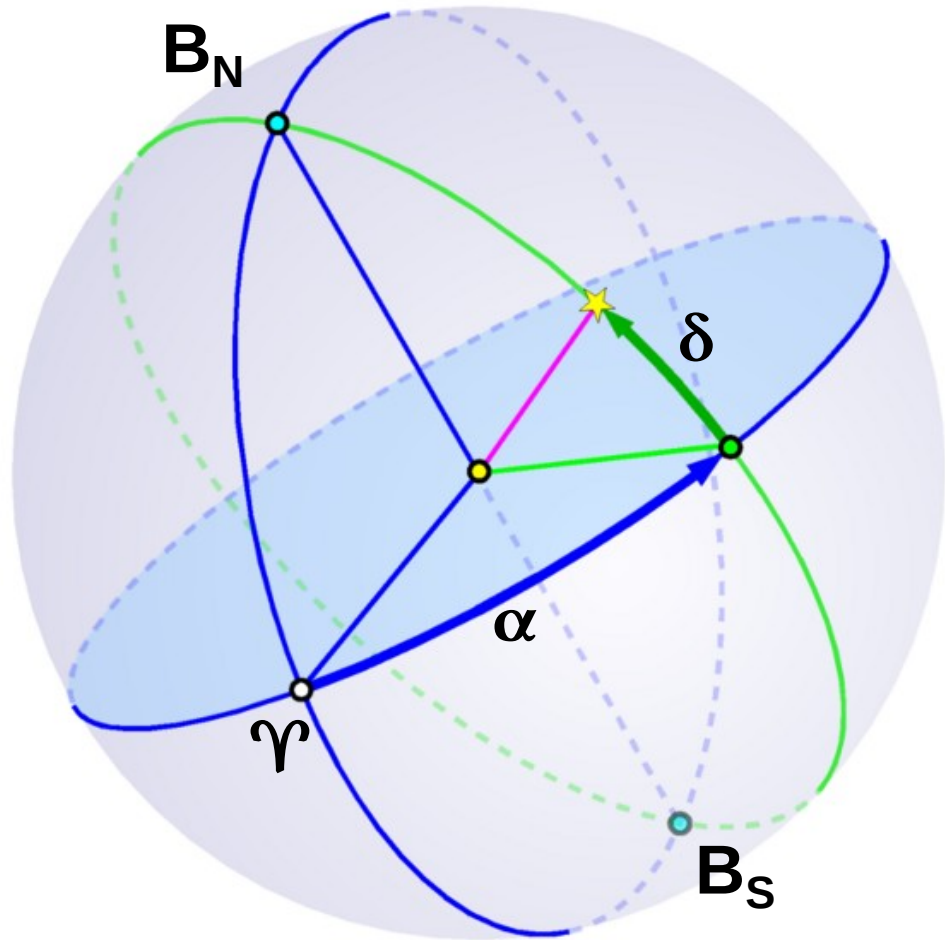

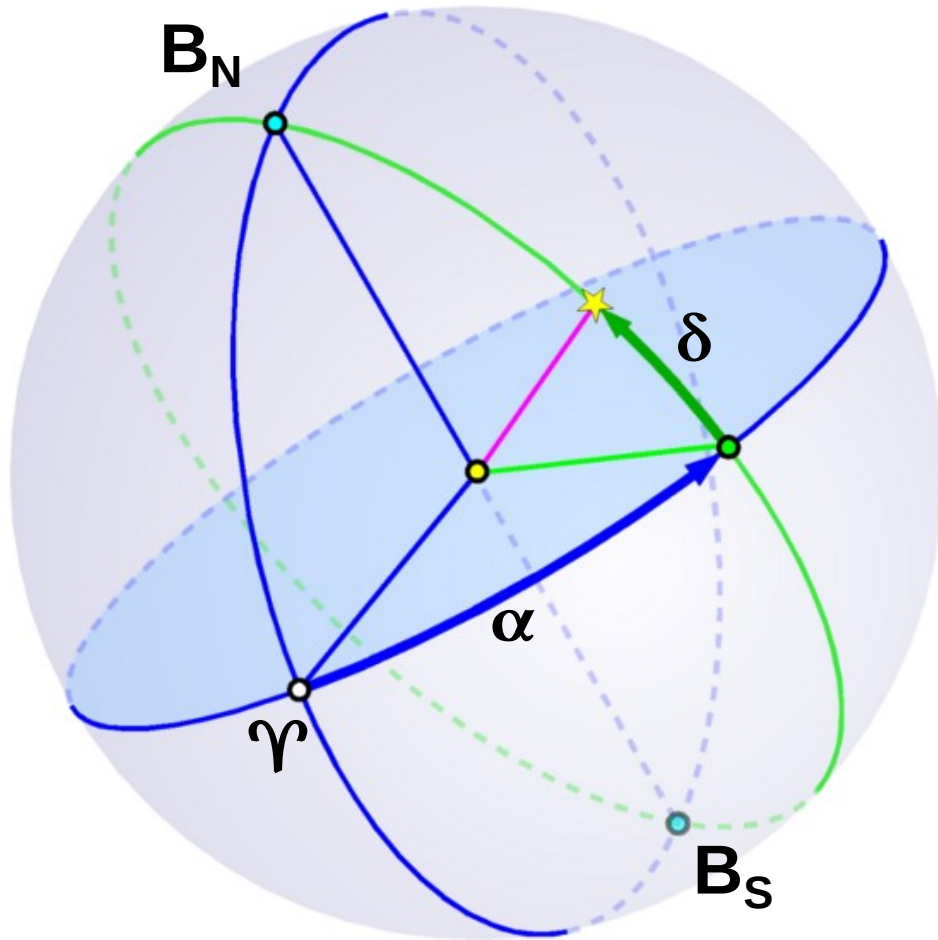

Usuwamy stopniowo
elementy układu horyzontalnego...

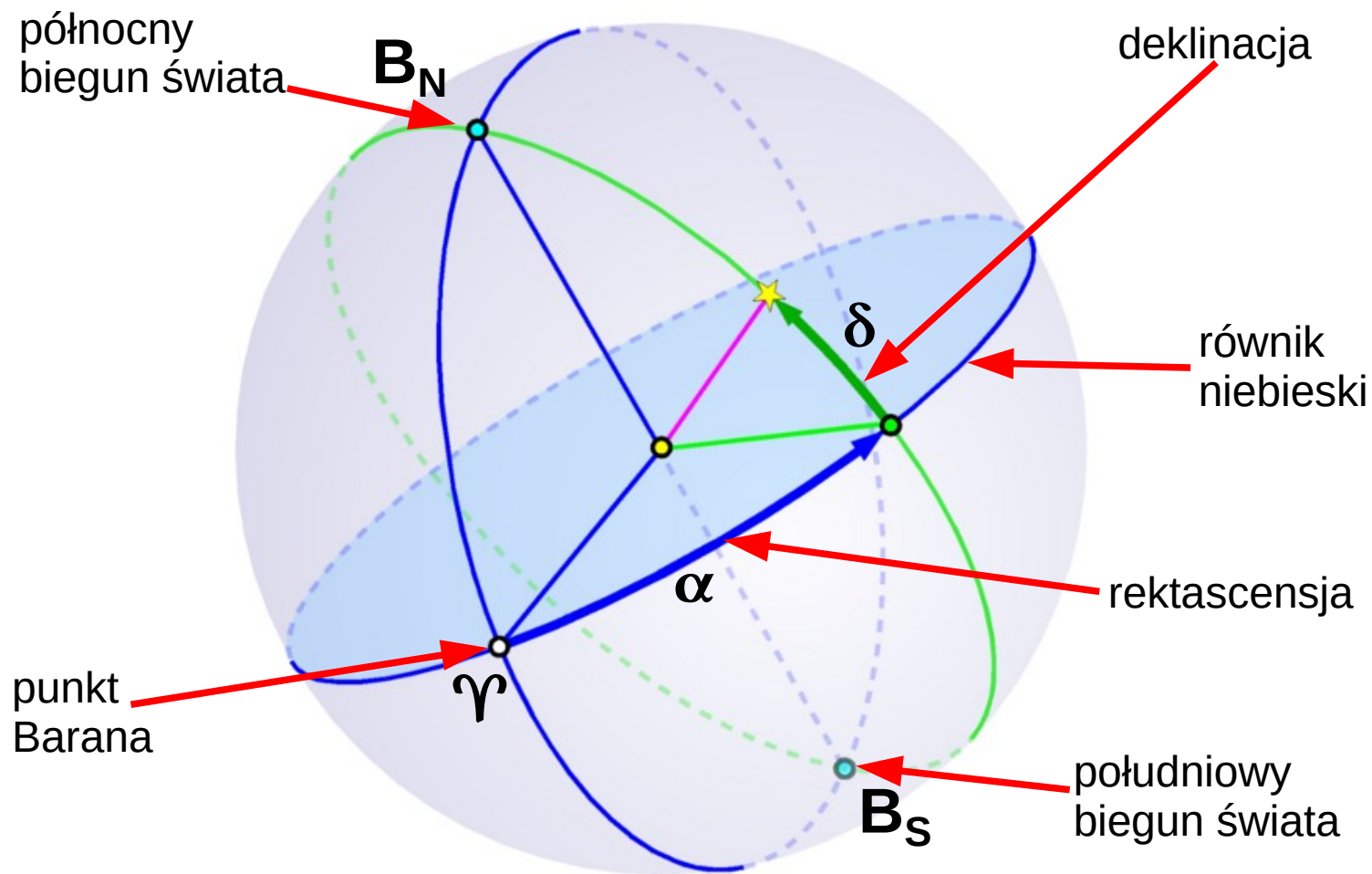

Na rysunku
pozostały
tylko elementy
układów
równikowych...

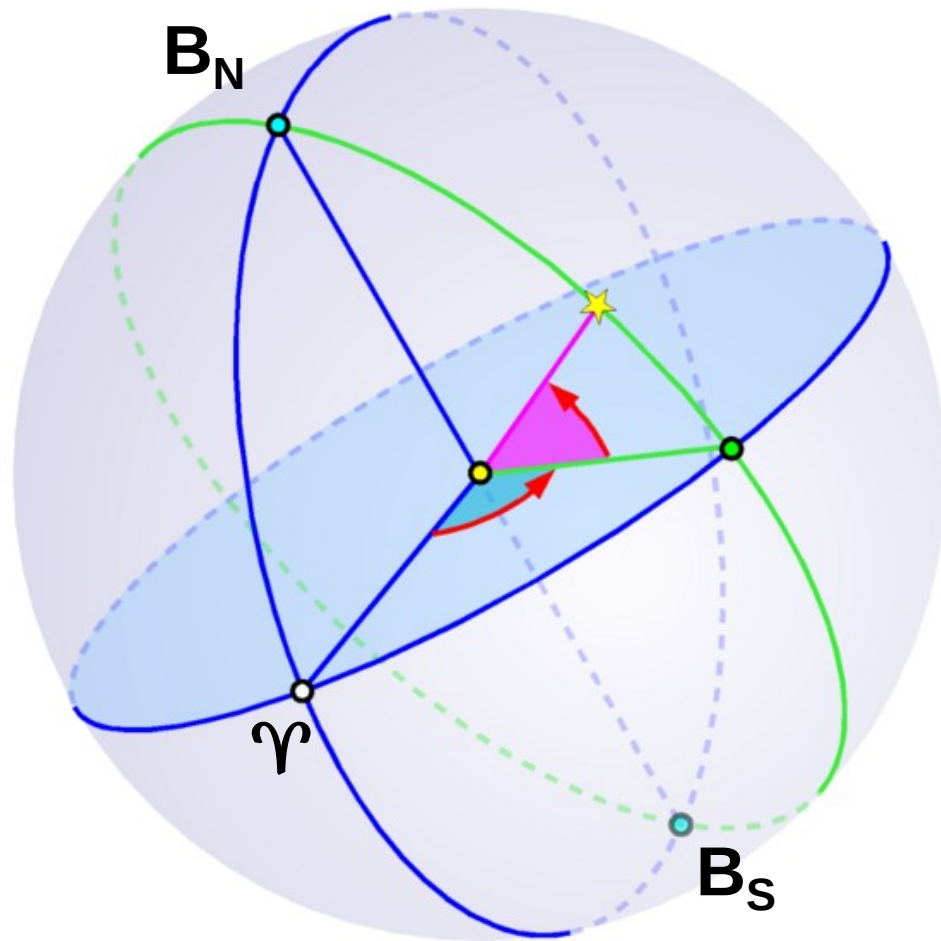

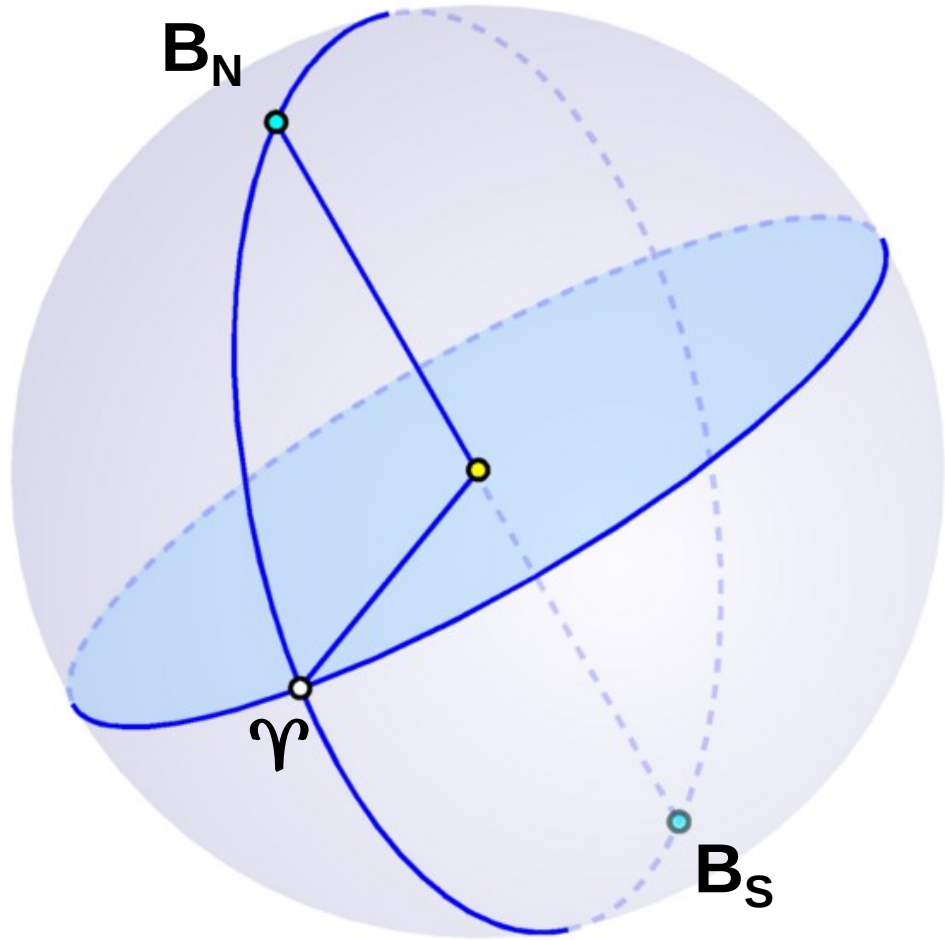

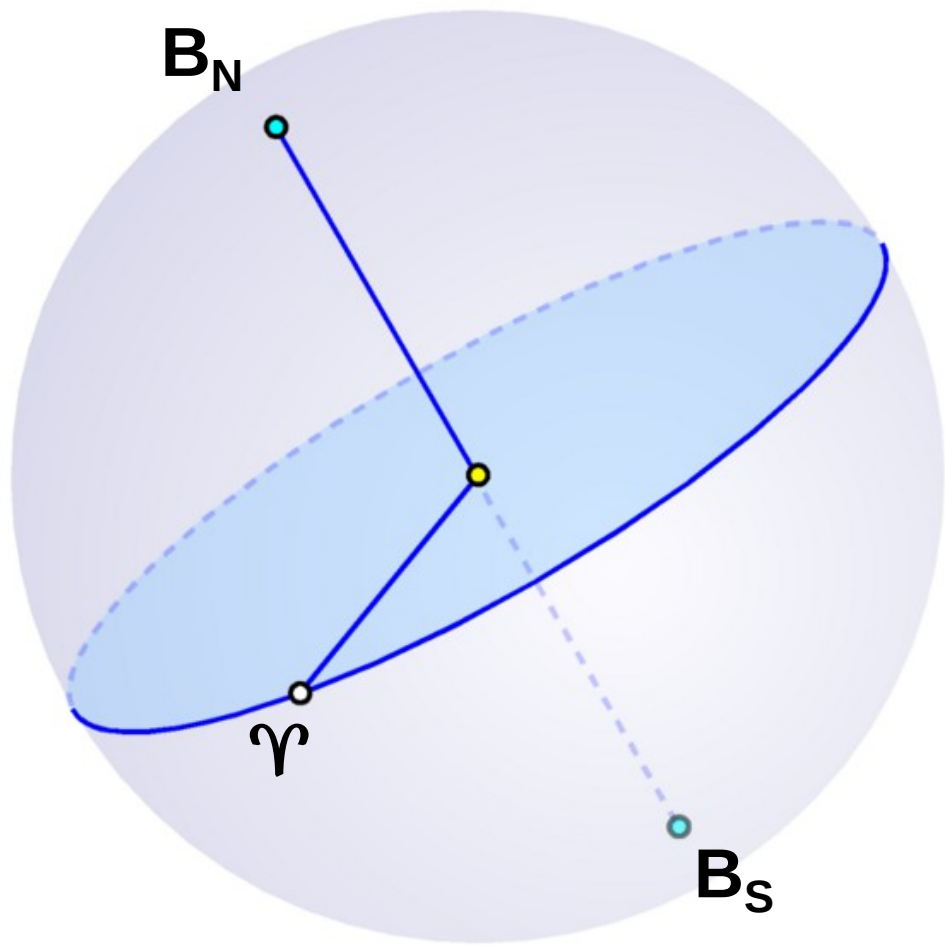
Oto układ
równikowy
równonocny...

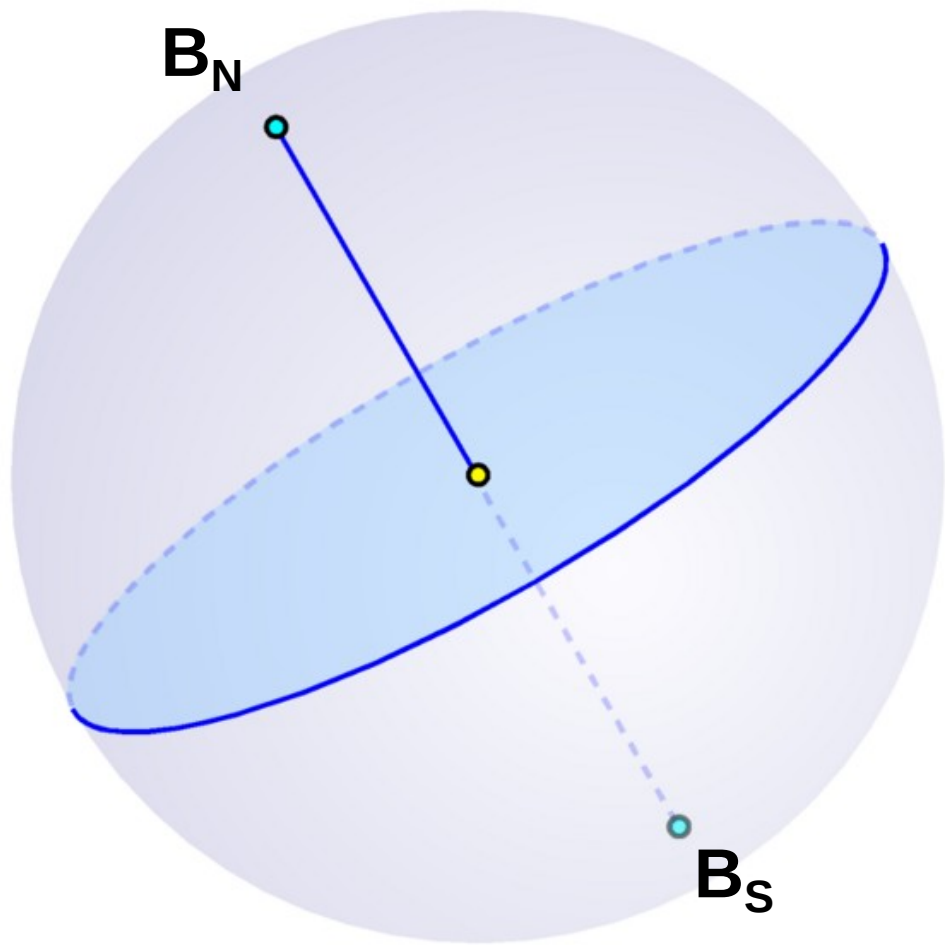

Oto układ
równikowy
równonocny...

północny
biegun
świata

B_N

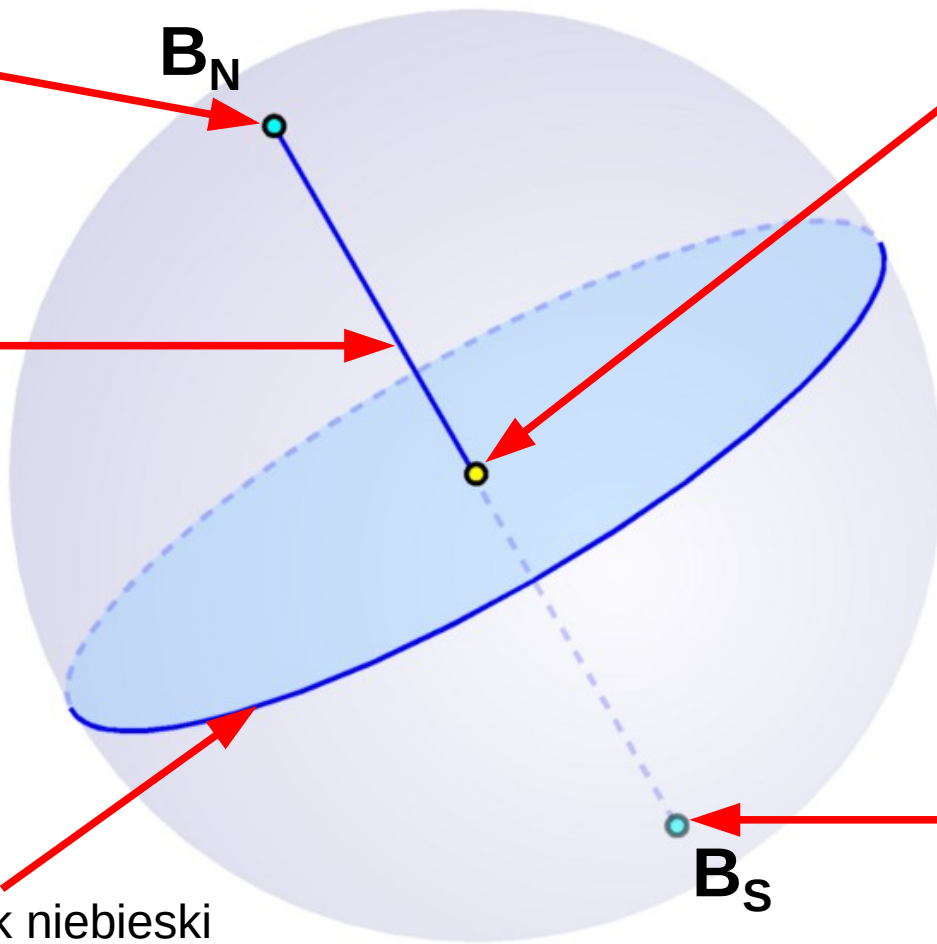
obserwator

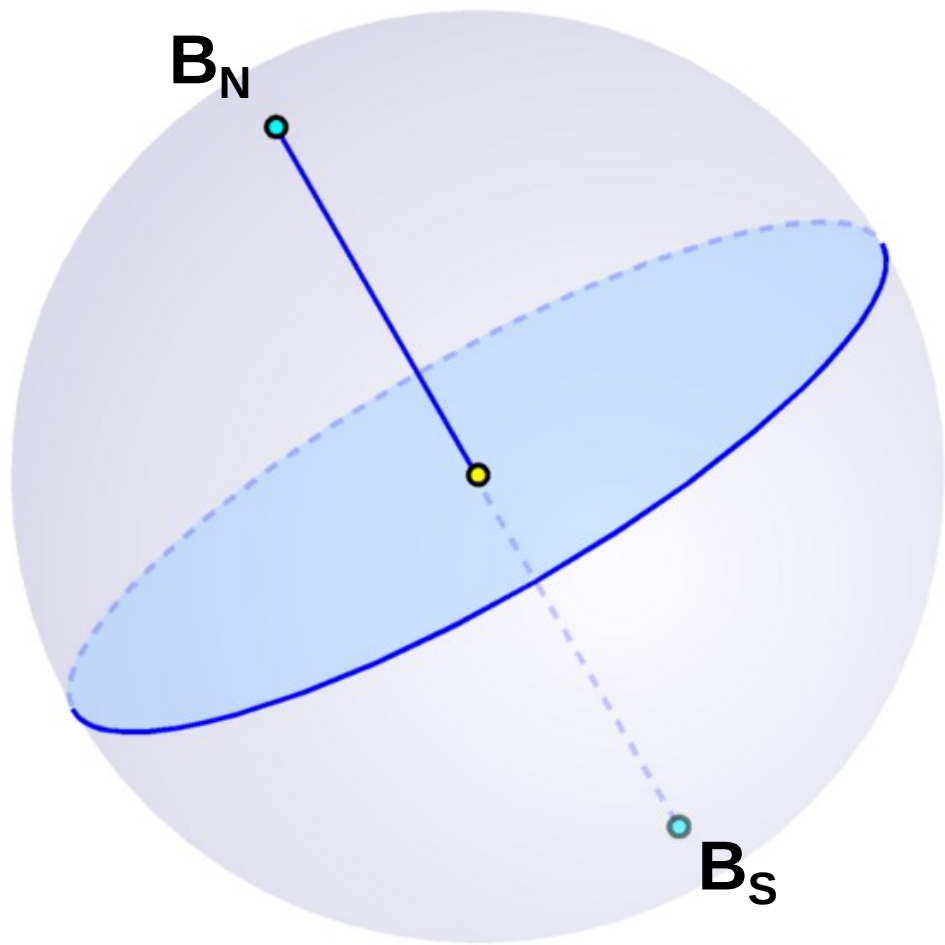
oś świata

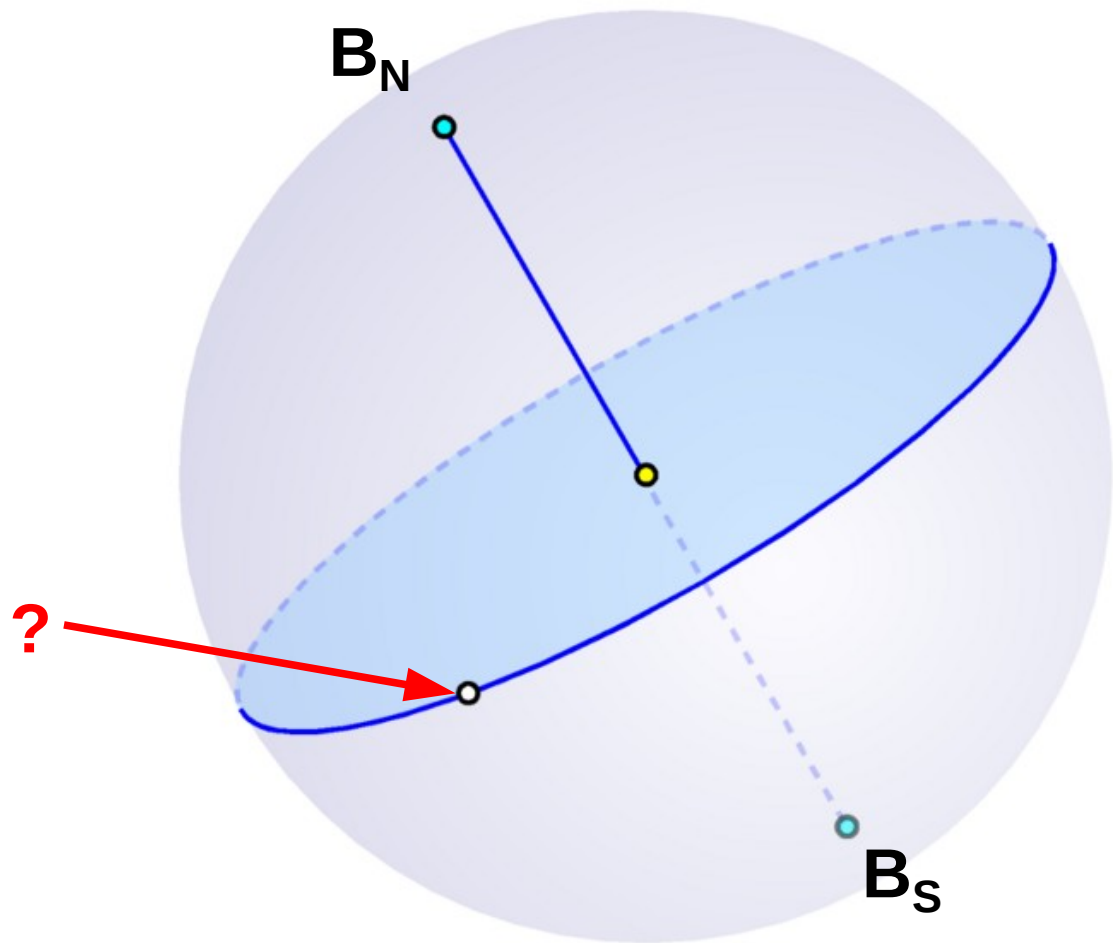
równik niebieski

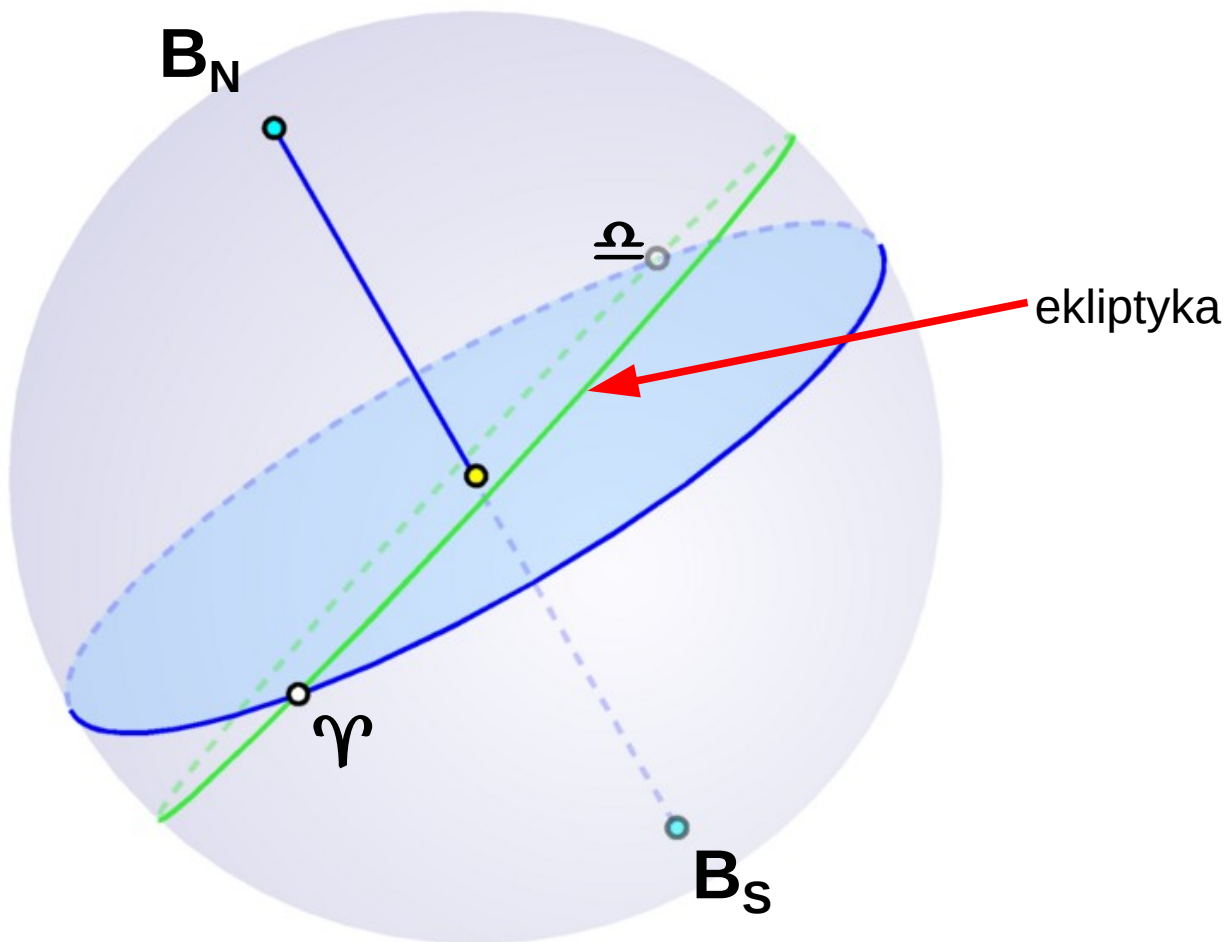
południowy
biegun
świata

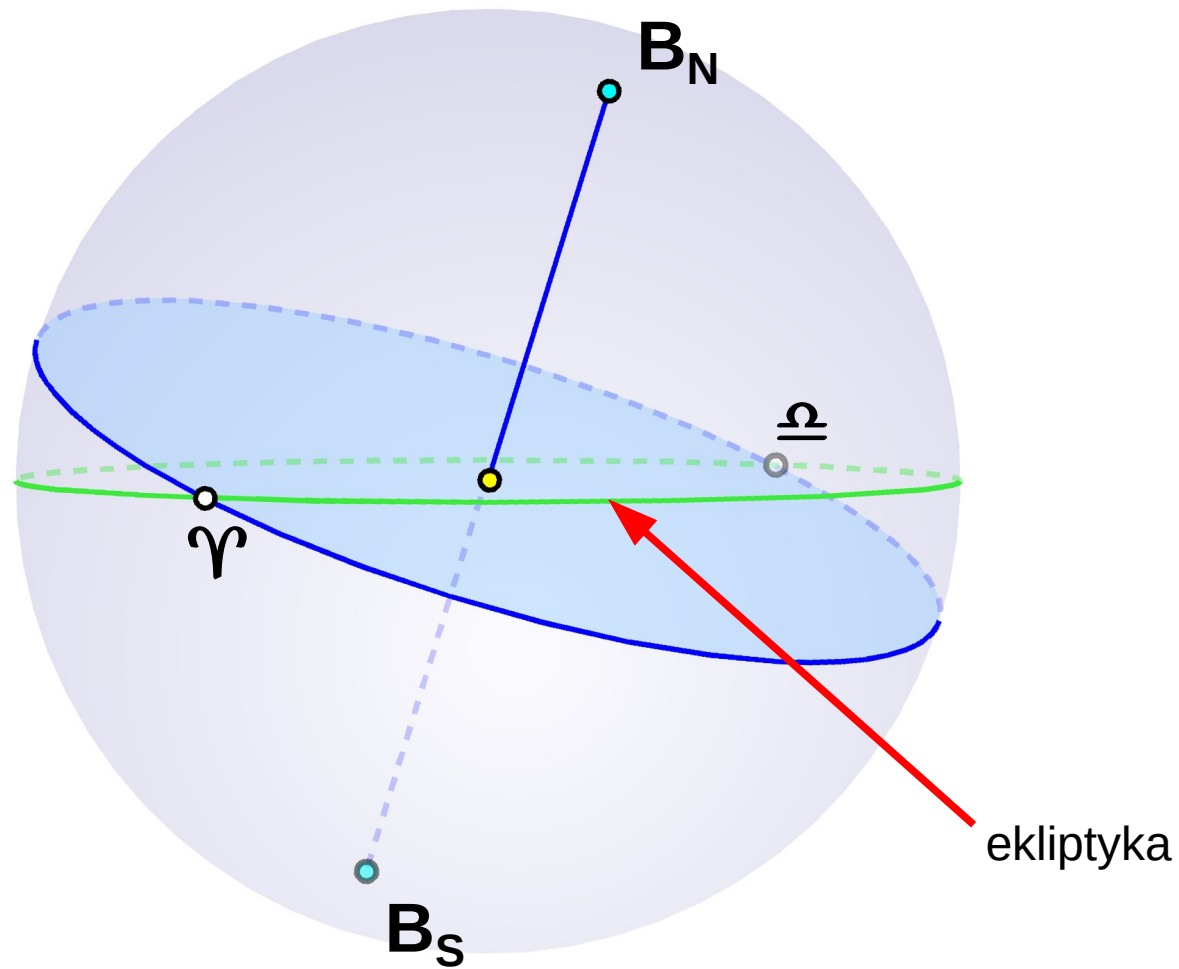
B_S

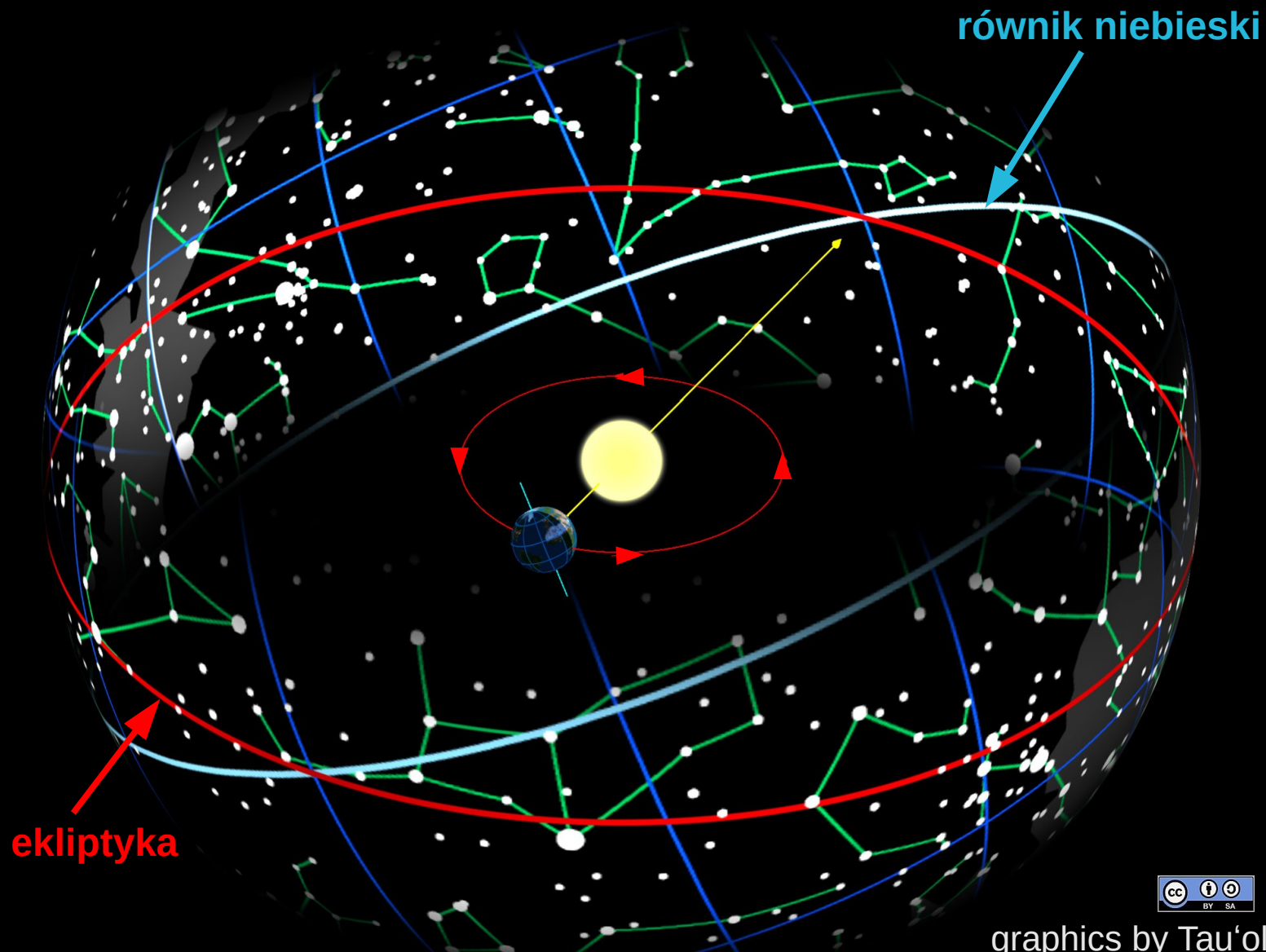

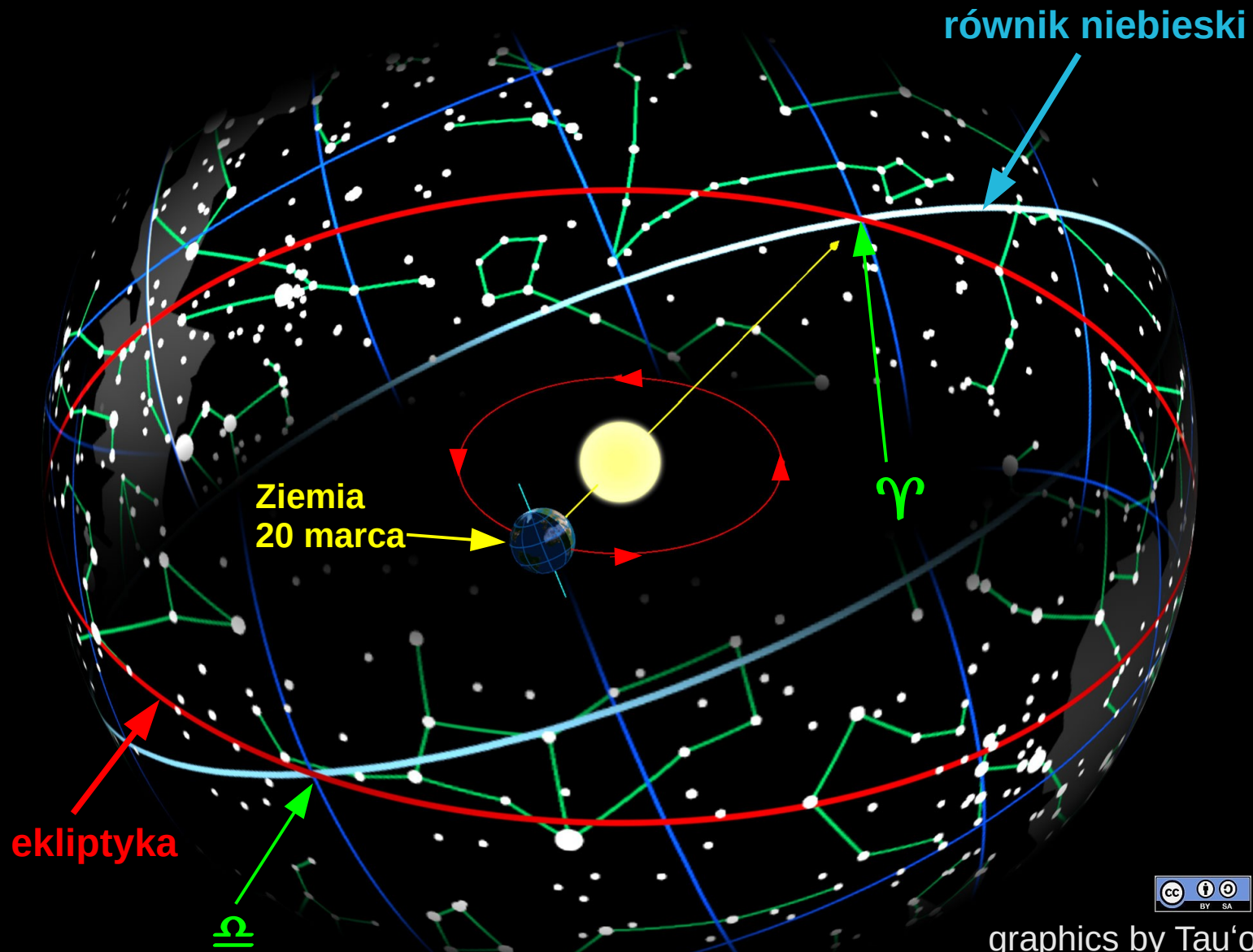

równik niebieski

eekliptyka

graphics by Tau'olunga

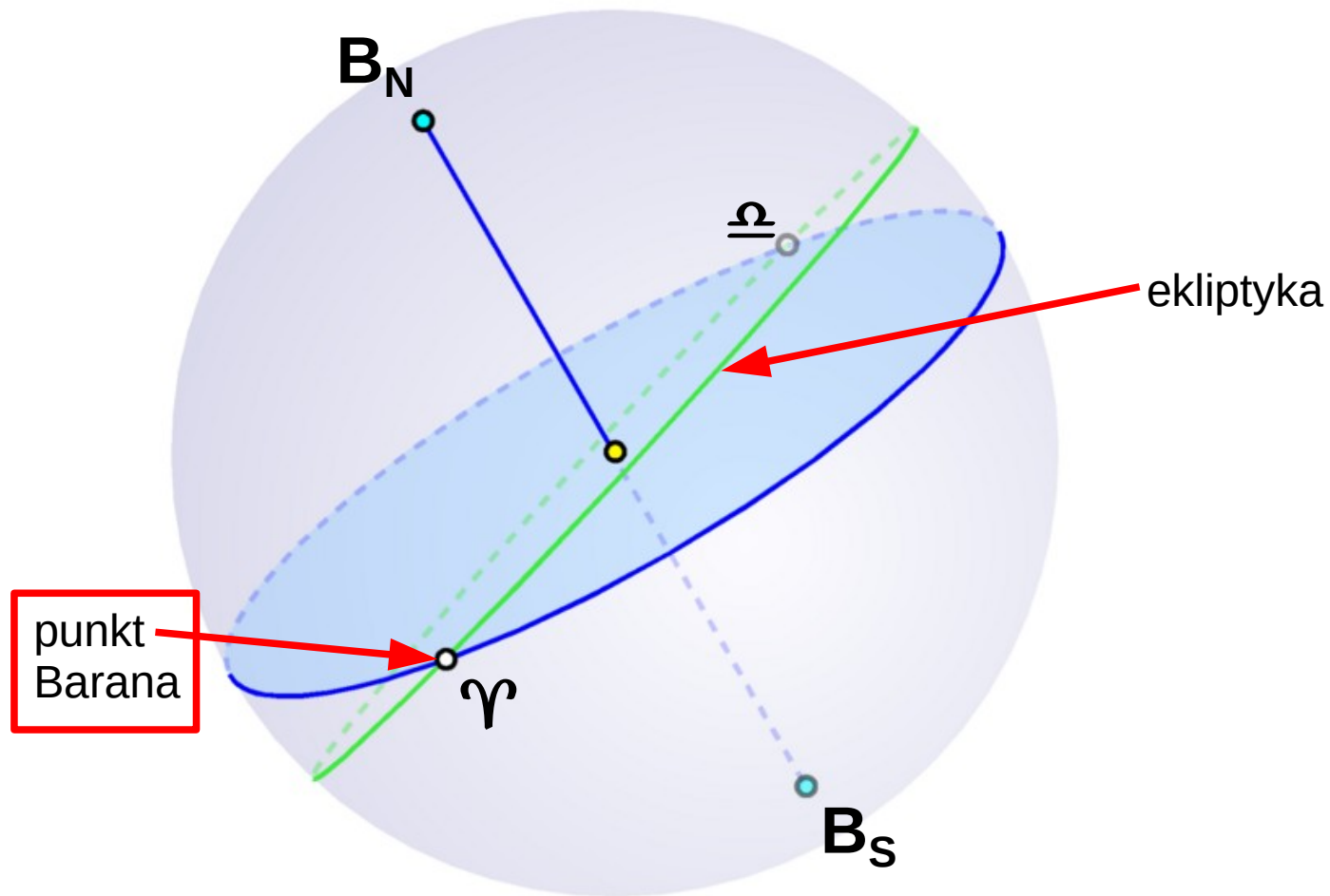
równik niebieski

Ziemia
20 marca

ekliptyka

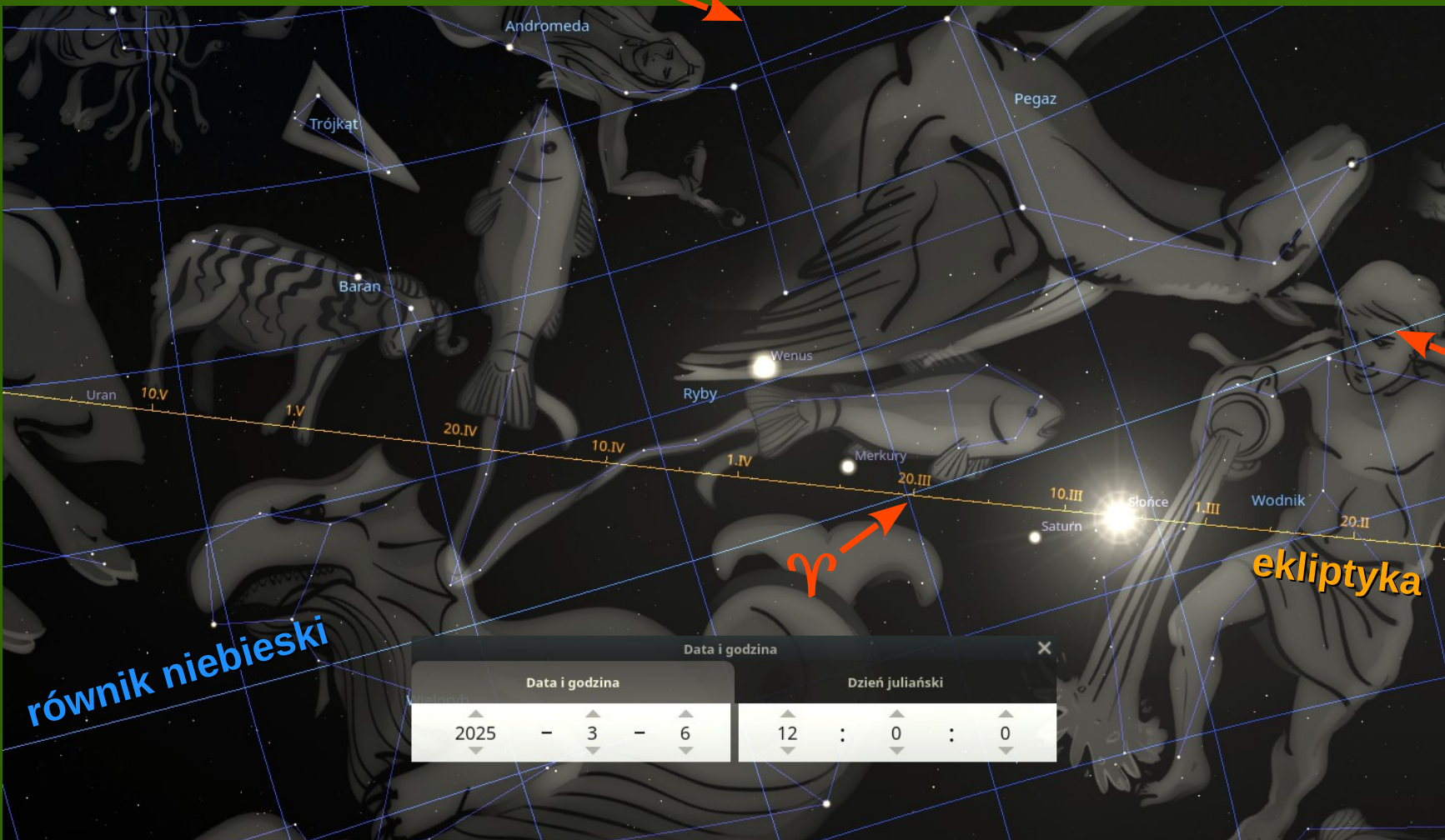

graphics by Tau'olunga

**Punkt Barana
to punkt
równonocy
wiosennej**

$\alpha = 0^h$

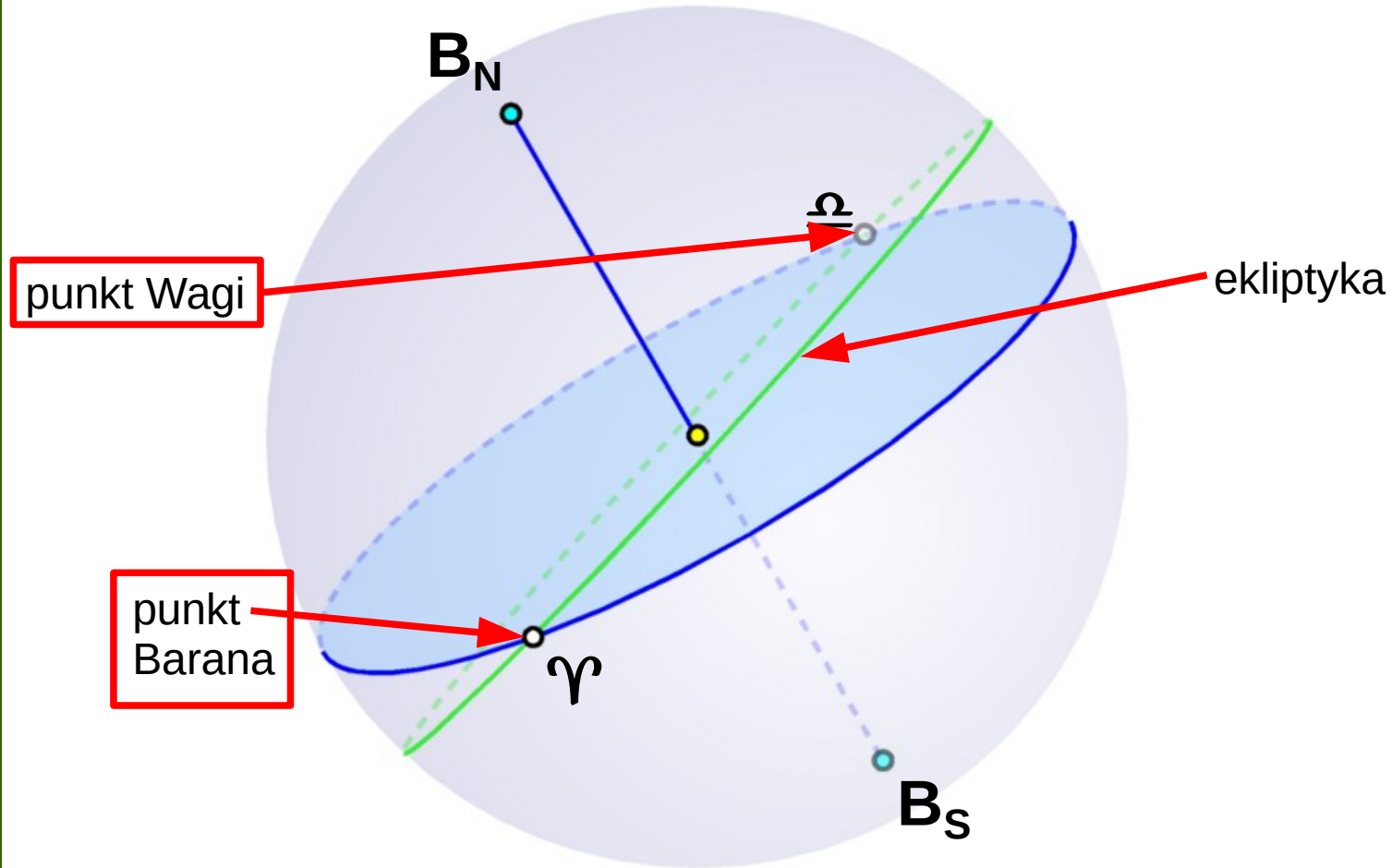

$\delta = 0^\circ$

równik niebieski

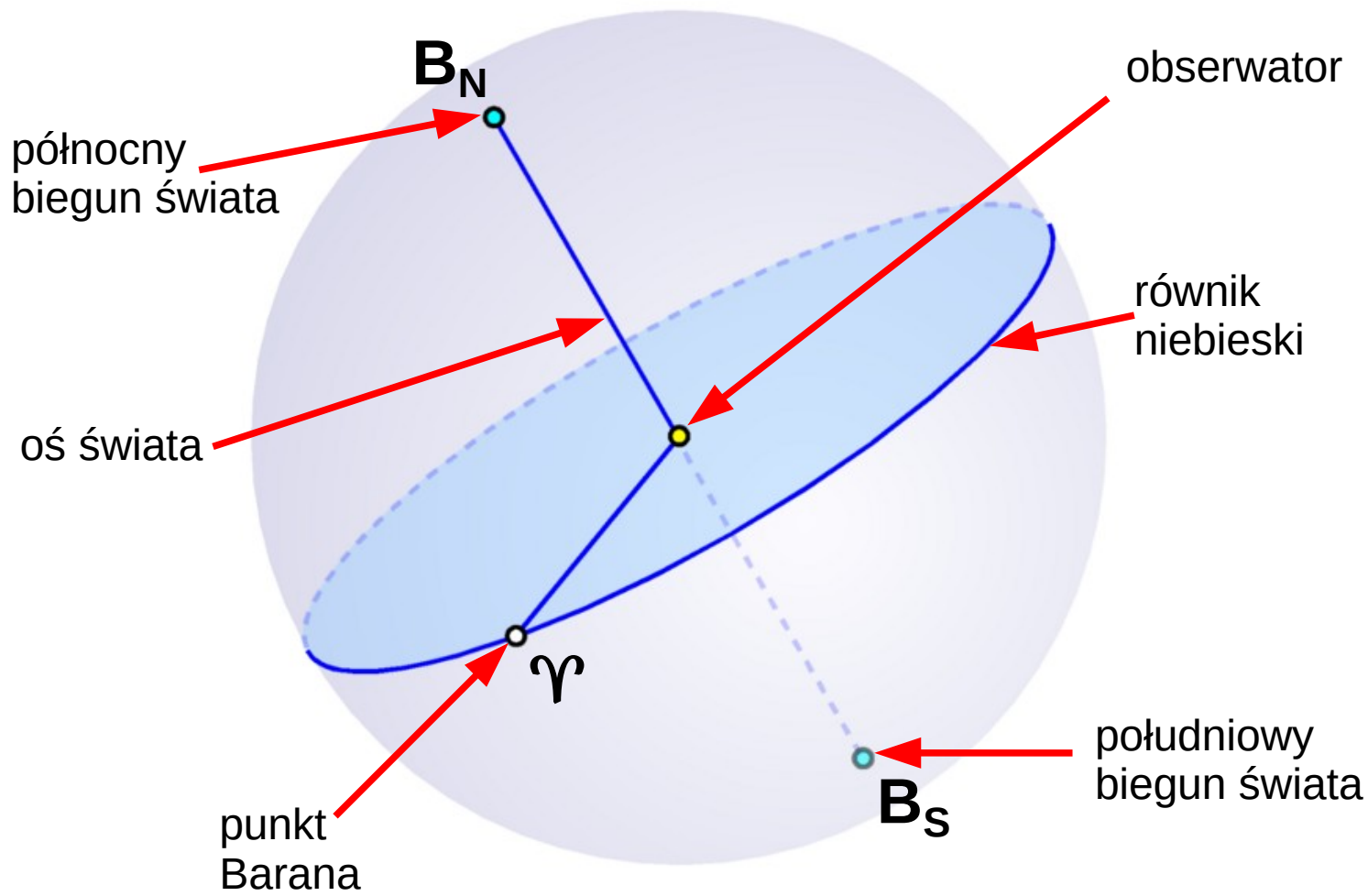
ekliptyka

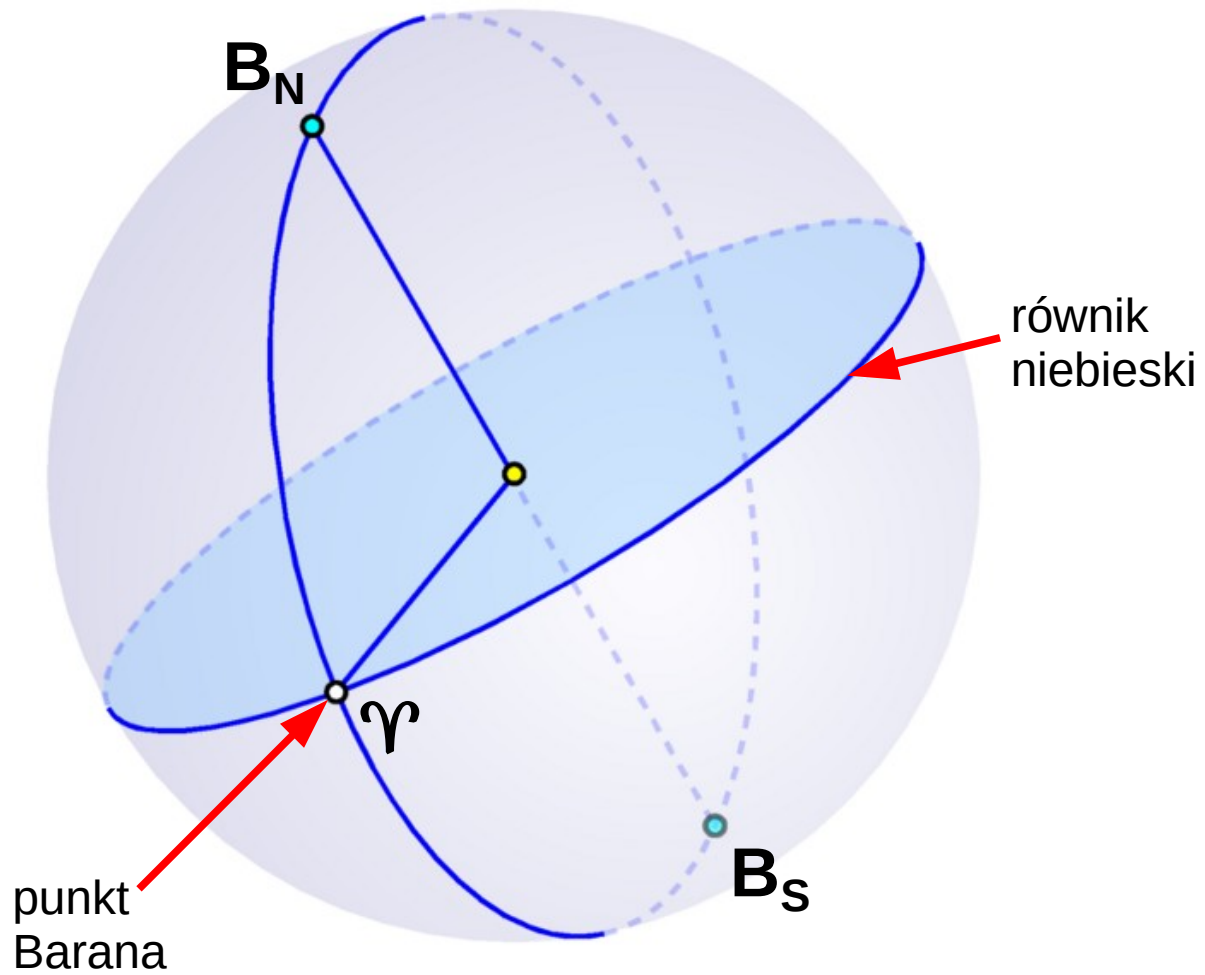

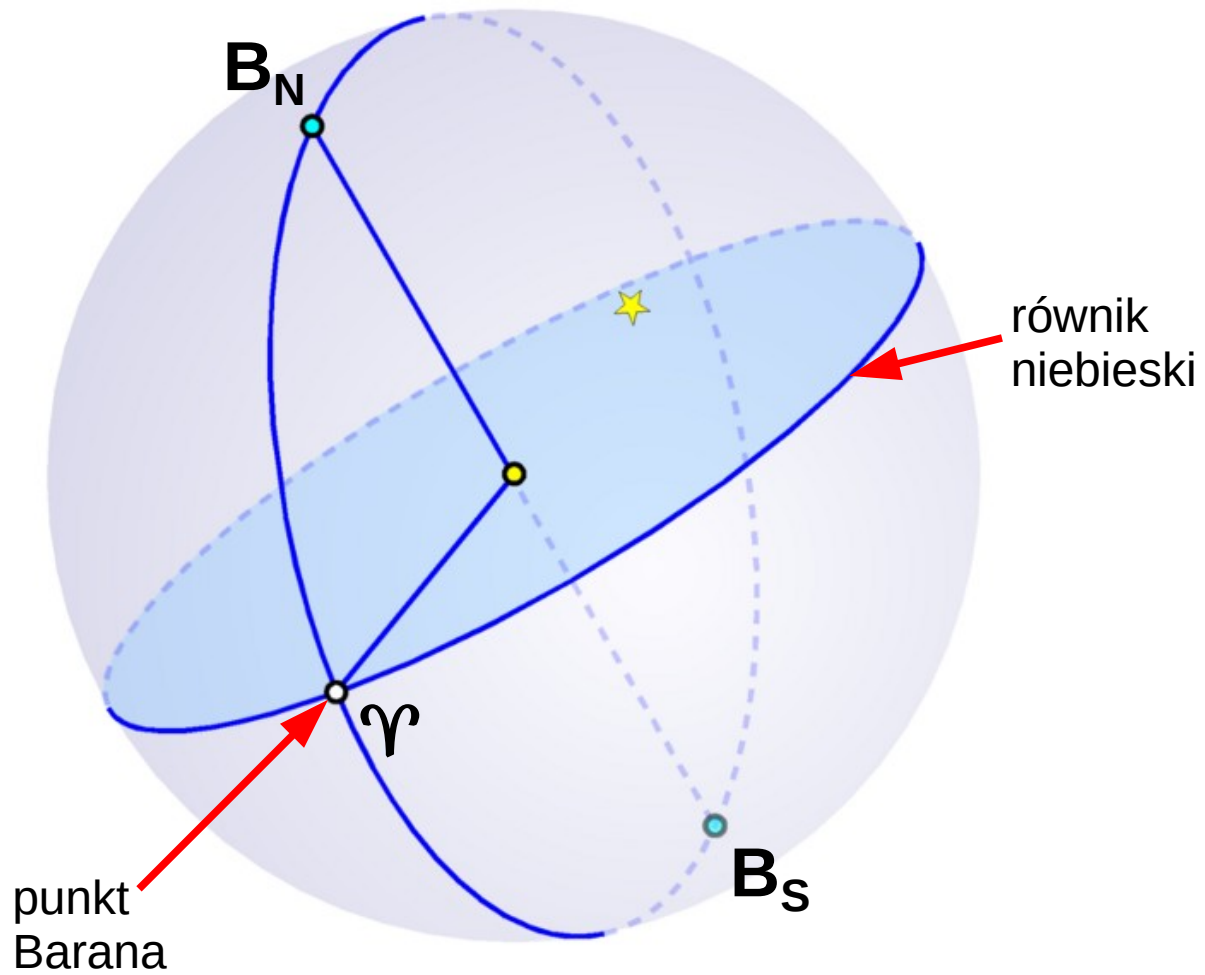

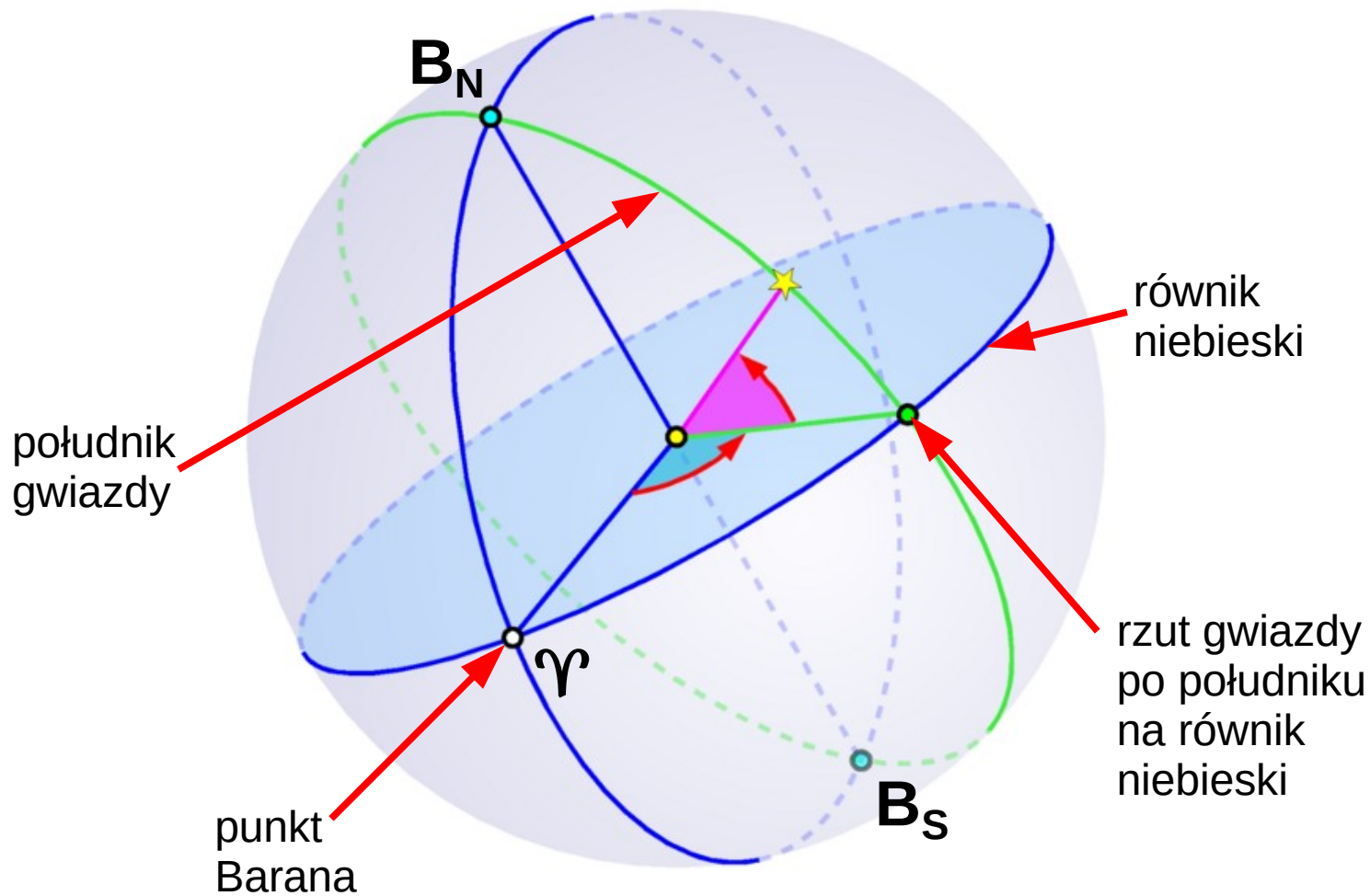
**Punkt Wagi
to punkt
równonocy
jesiennej**

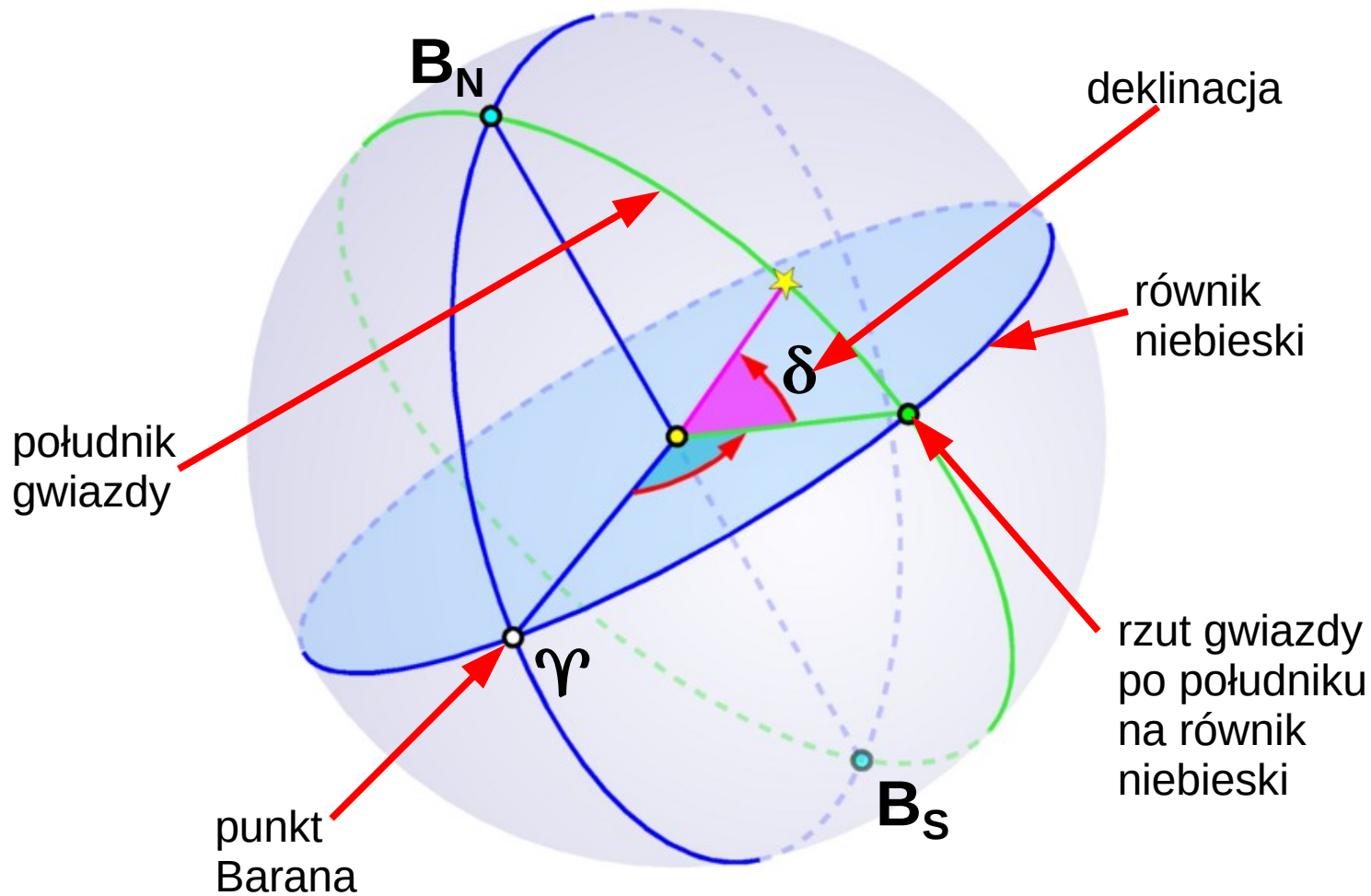
**Punkt Barana
to punkt
równonocy
wiosennej**

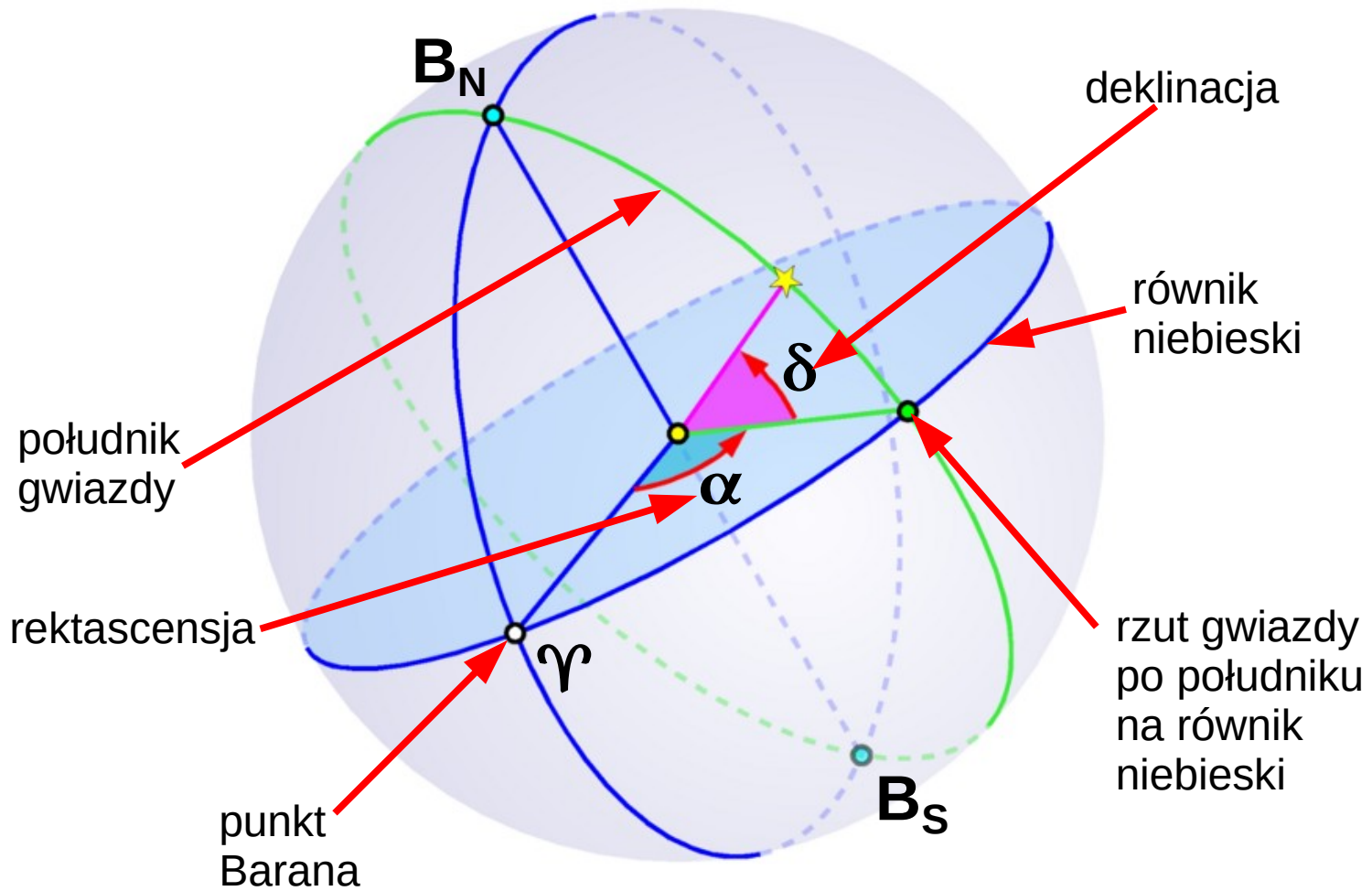

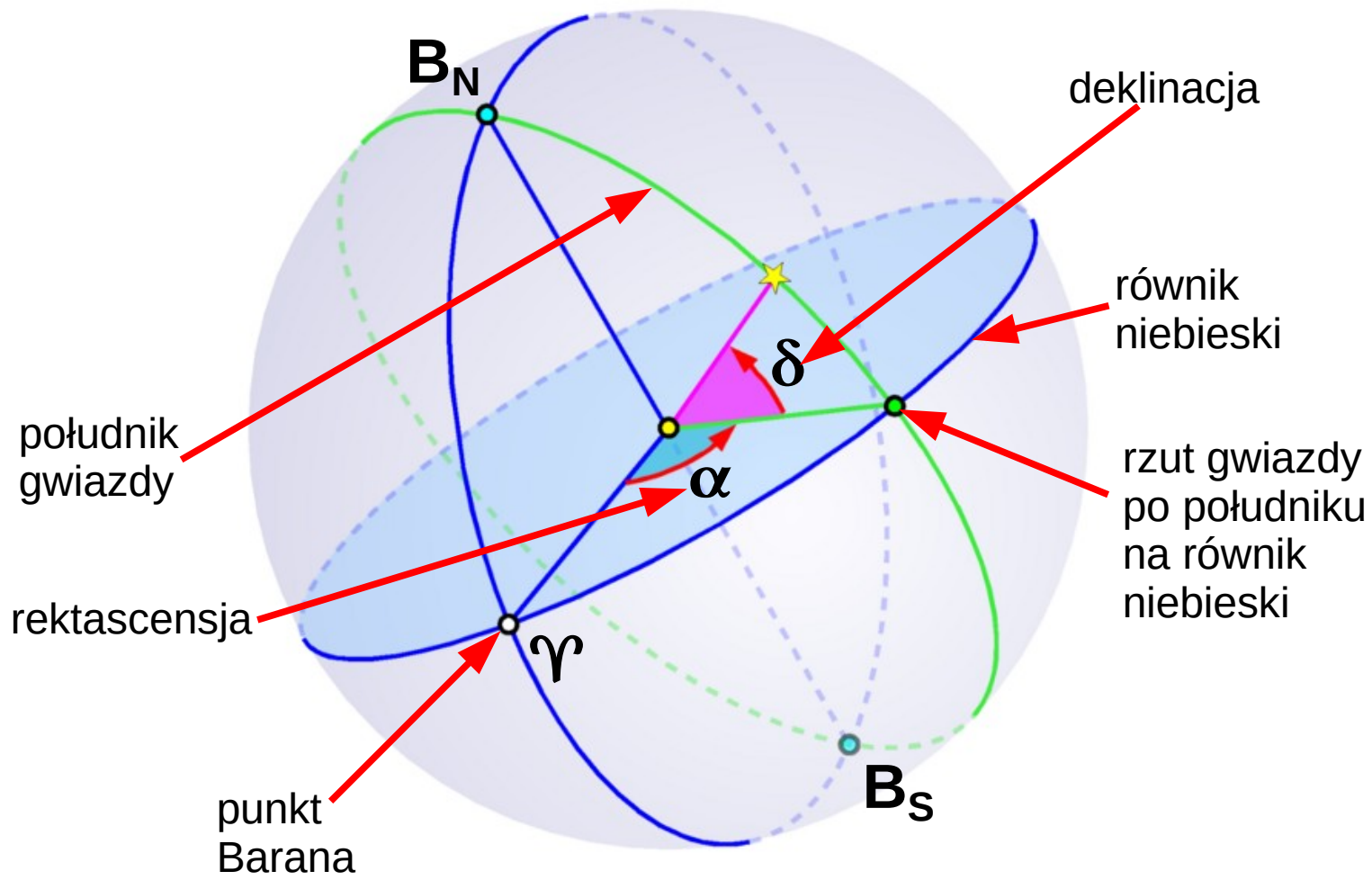

południk gwiazdy

rektascensja

punkt Barana

B_N

γ

α

δ

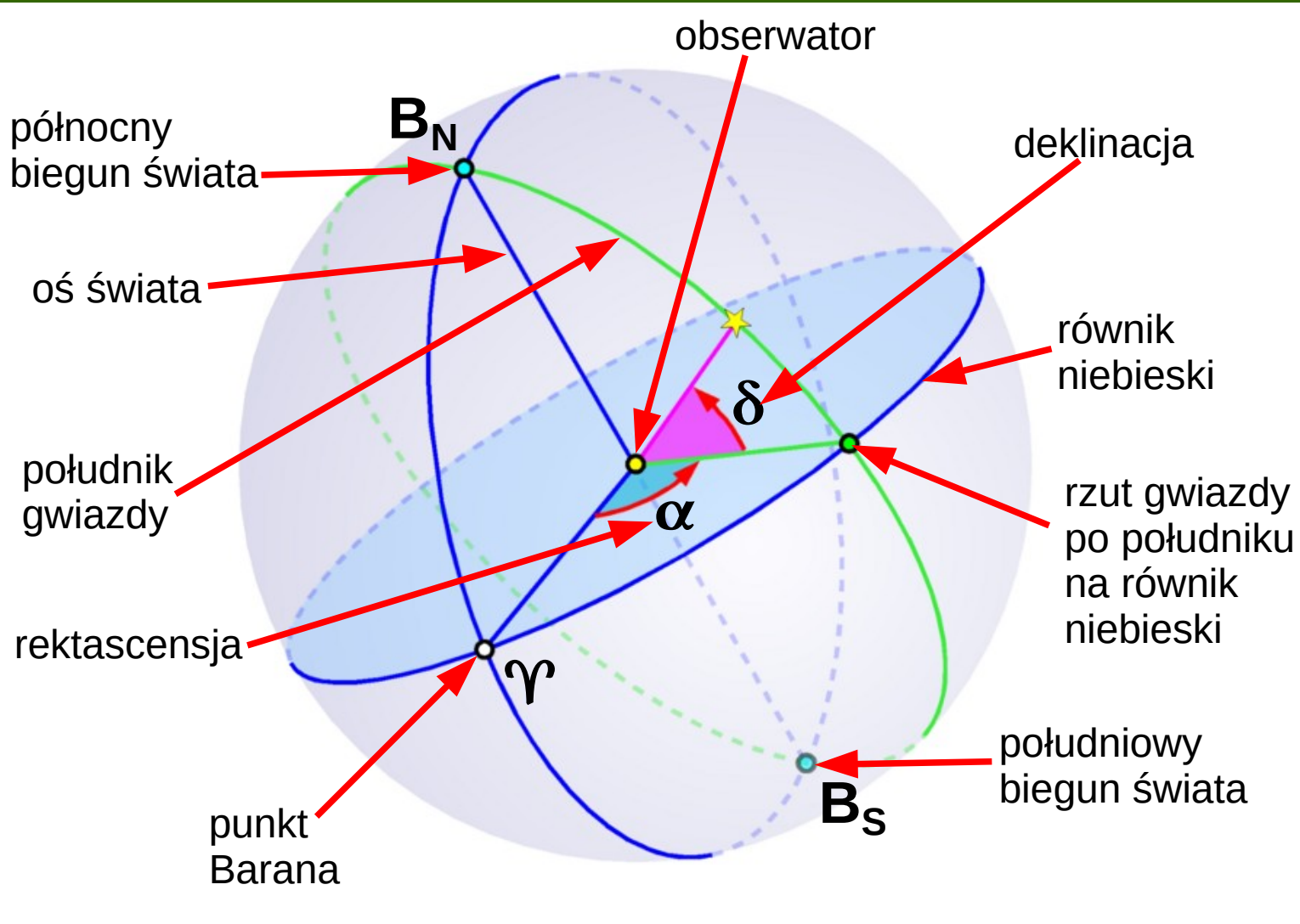
deklinacja

równik niebieski

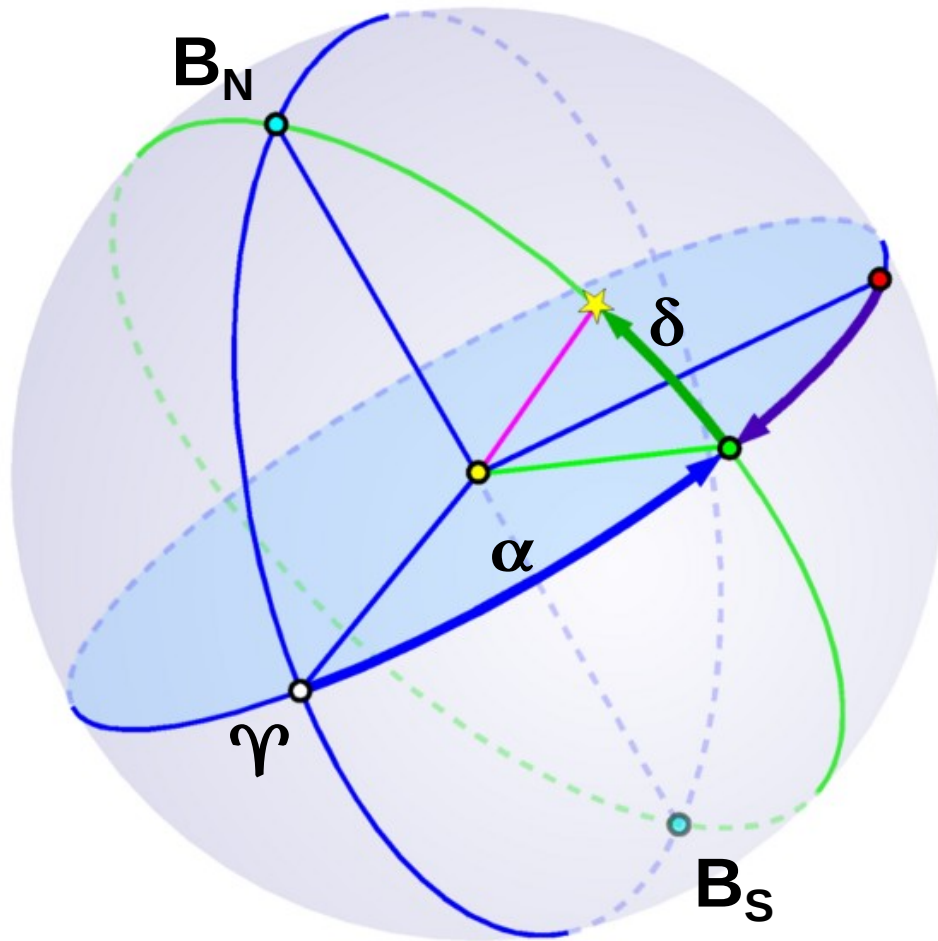
rzut gwiazdy po południku na równik niebieski

B_S

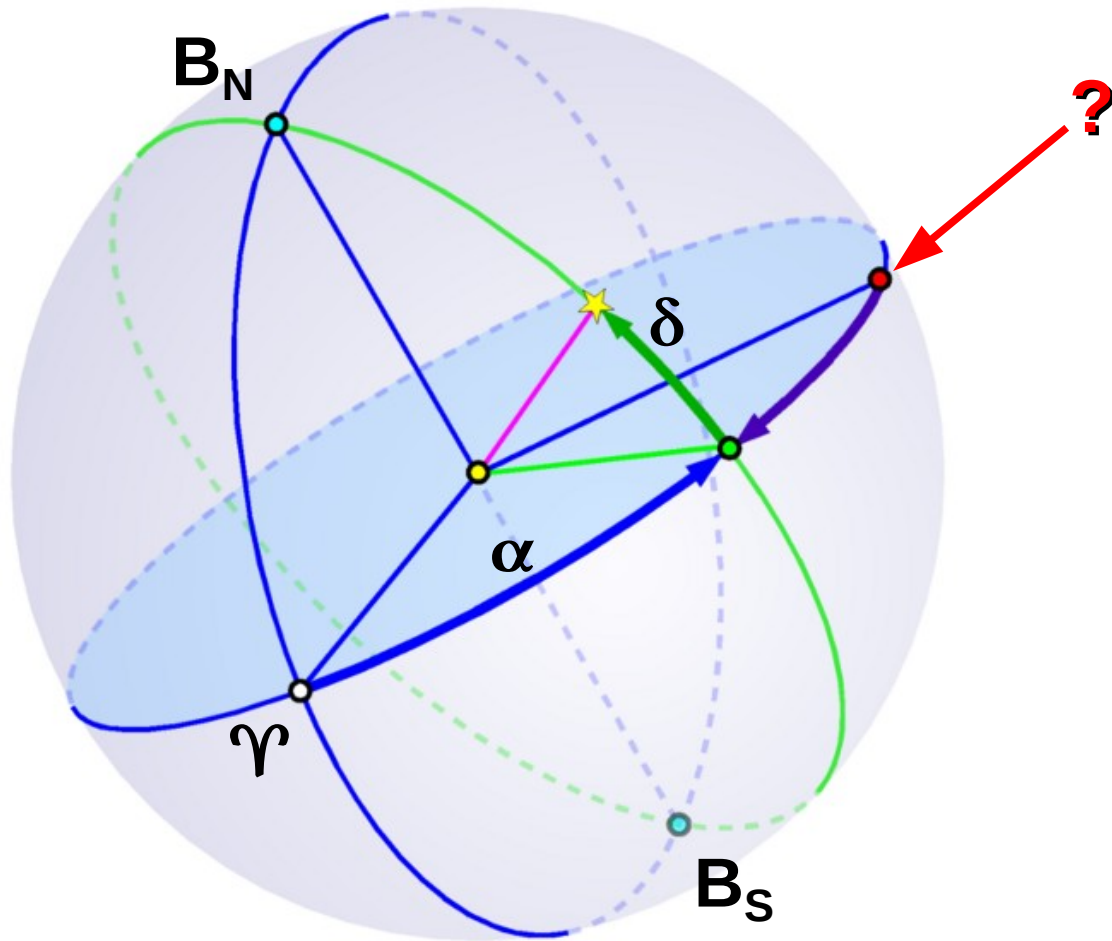
**Układ
równikowy
równonocny**

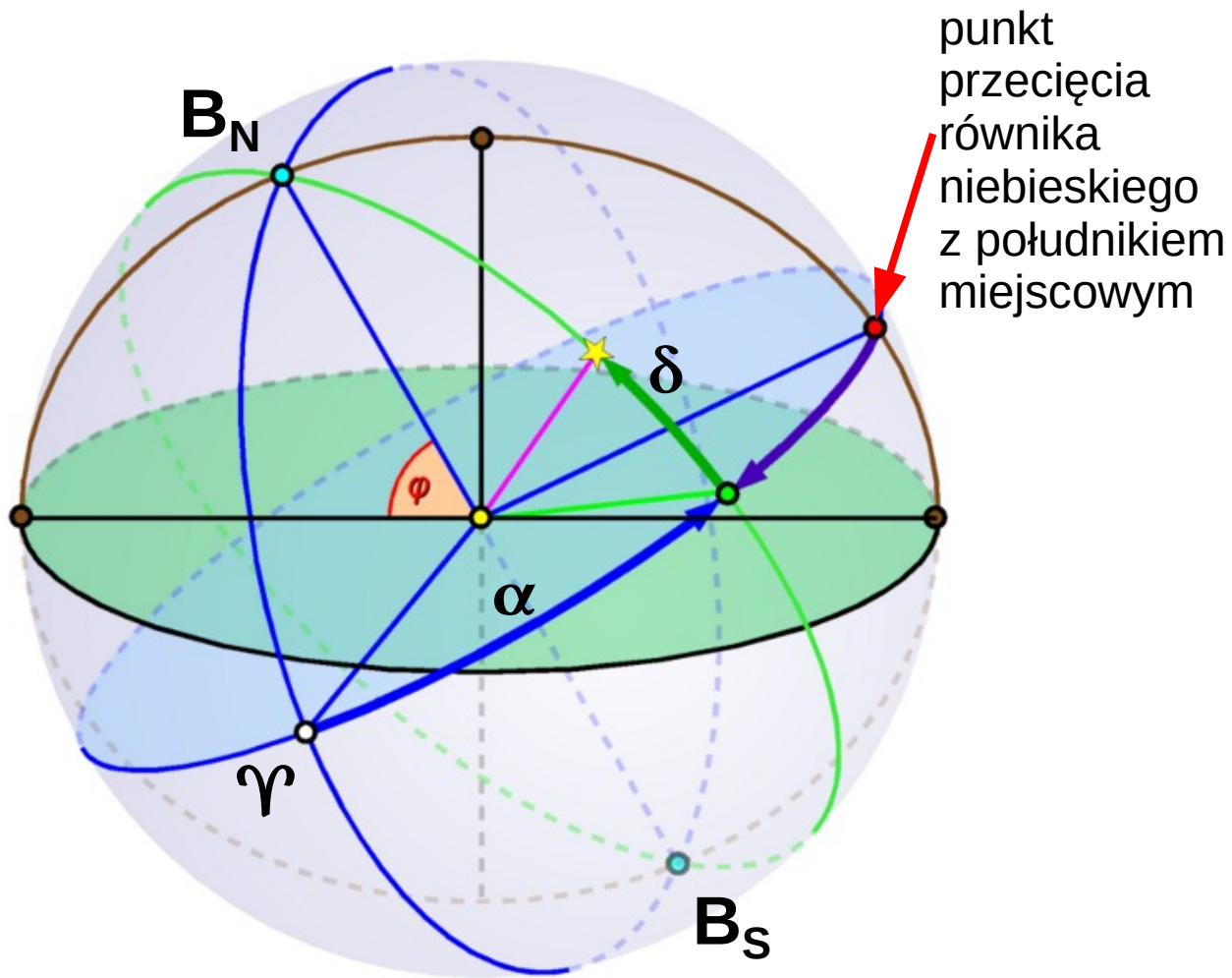
Układ równikowy równonocny

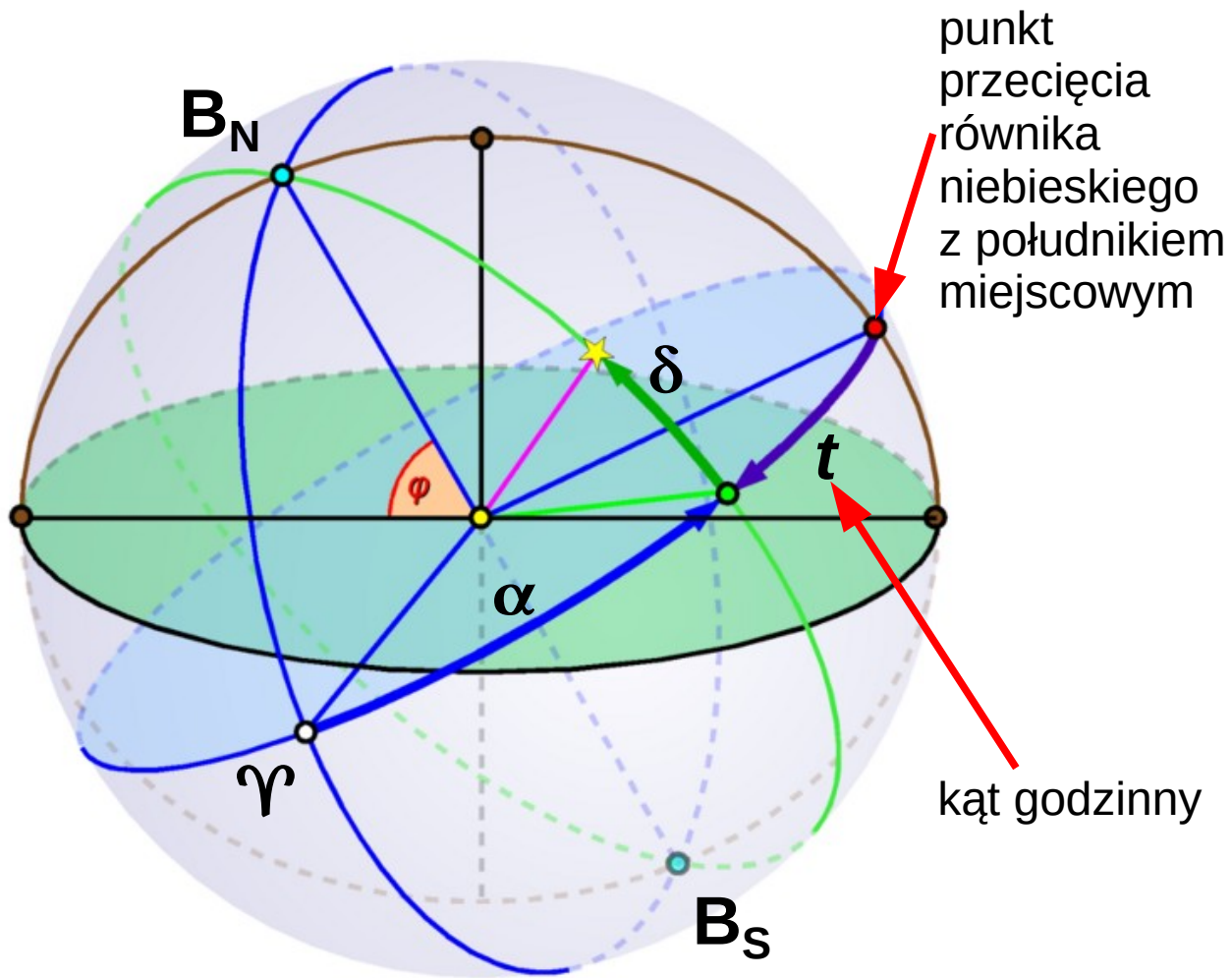
Na rysunku
mamy
elementy
dwóch
układów
równikowych...

Na rysunku
mamy
elementy
dwóch
układów
równikowych...

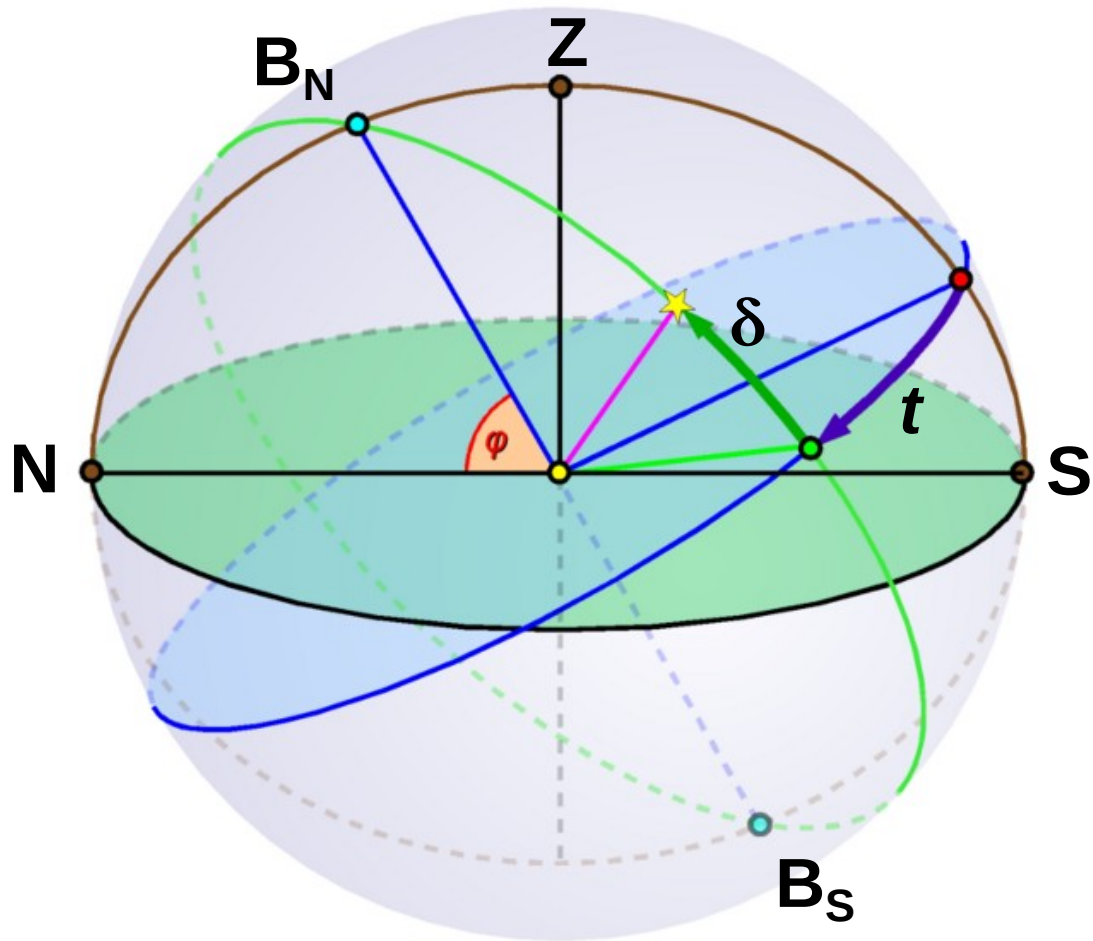
Na rysunku mamy elementy dwóch układów równikowych oraz układu horyzontalnego

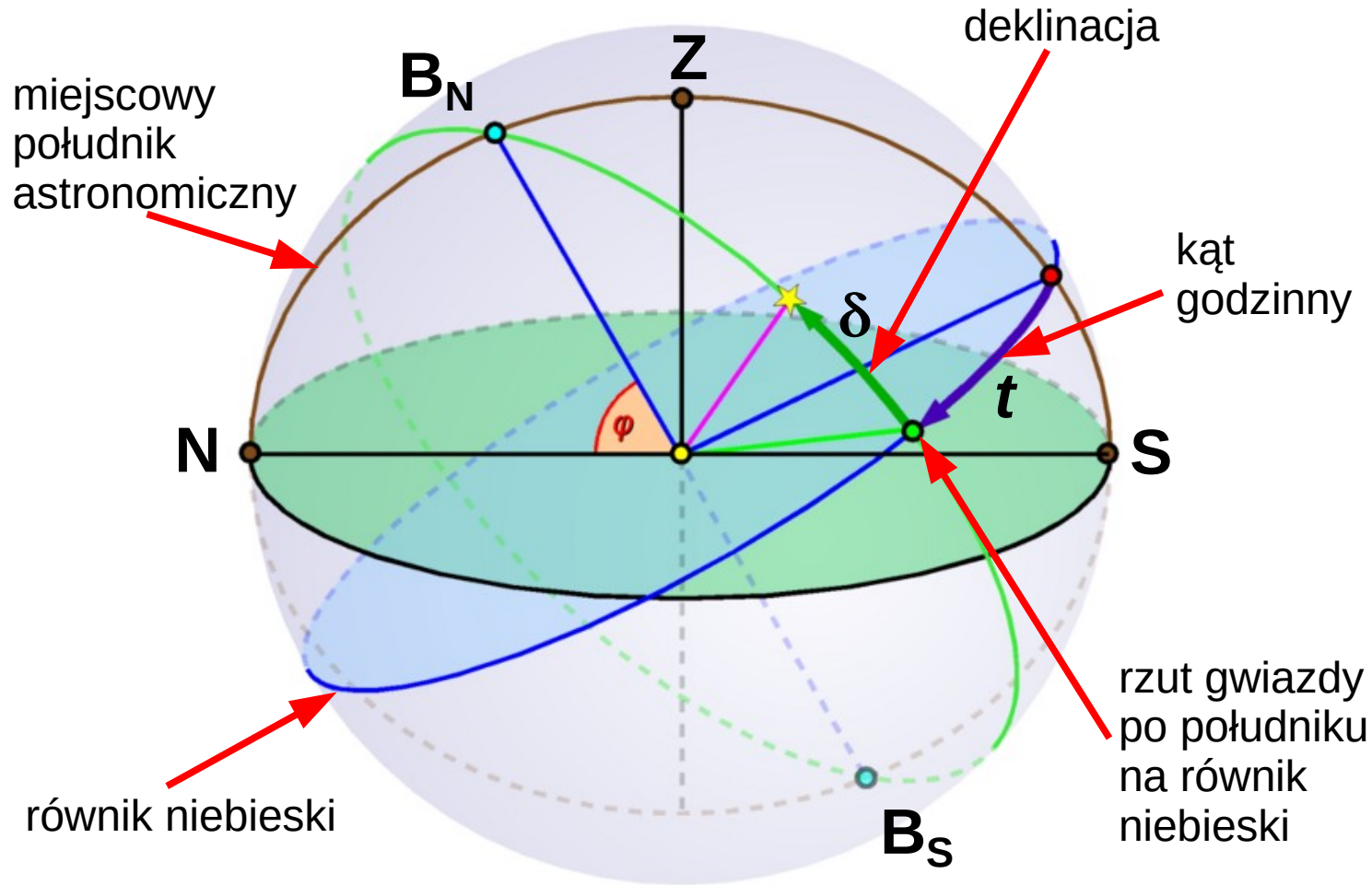
punkt
przecięcia
równika
niebieskiego
z południkiem
miejscowym

**Na rysunku
mamy
elementy
dwóch
układów
równikowych
oraz układu
horizontalnego**

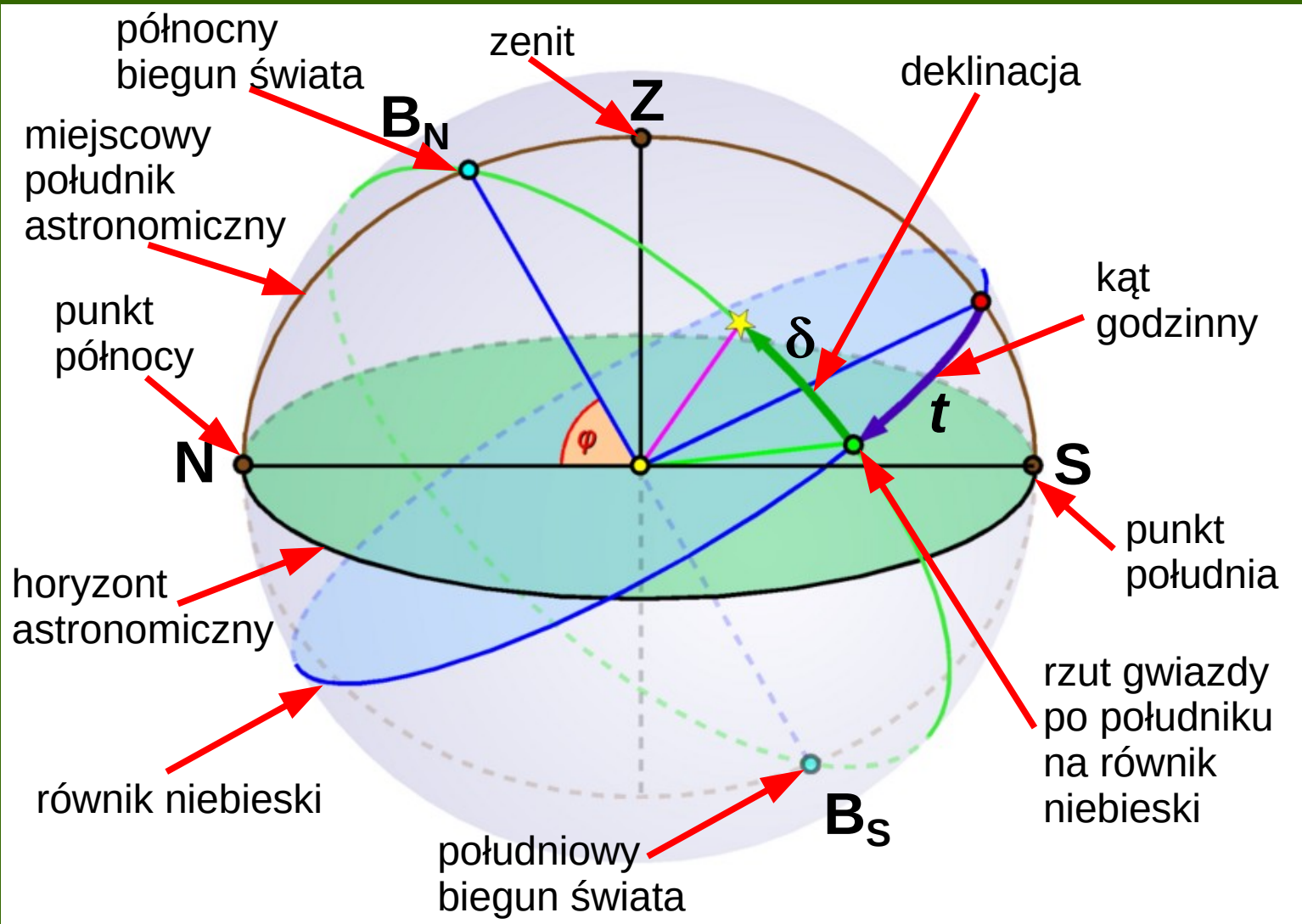
kąt godzinny

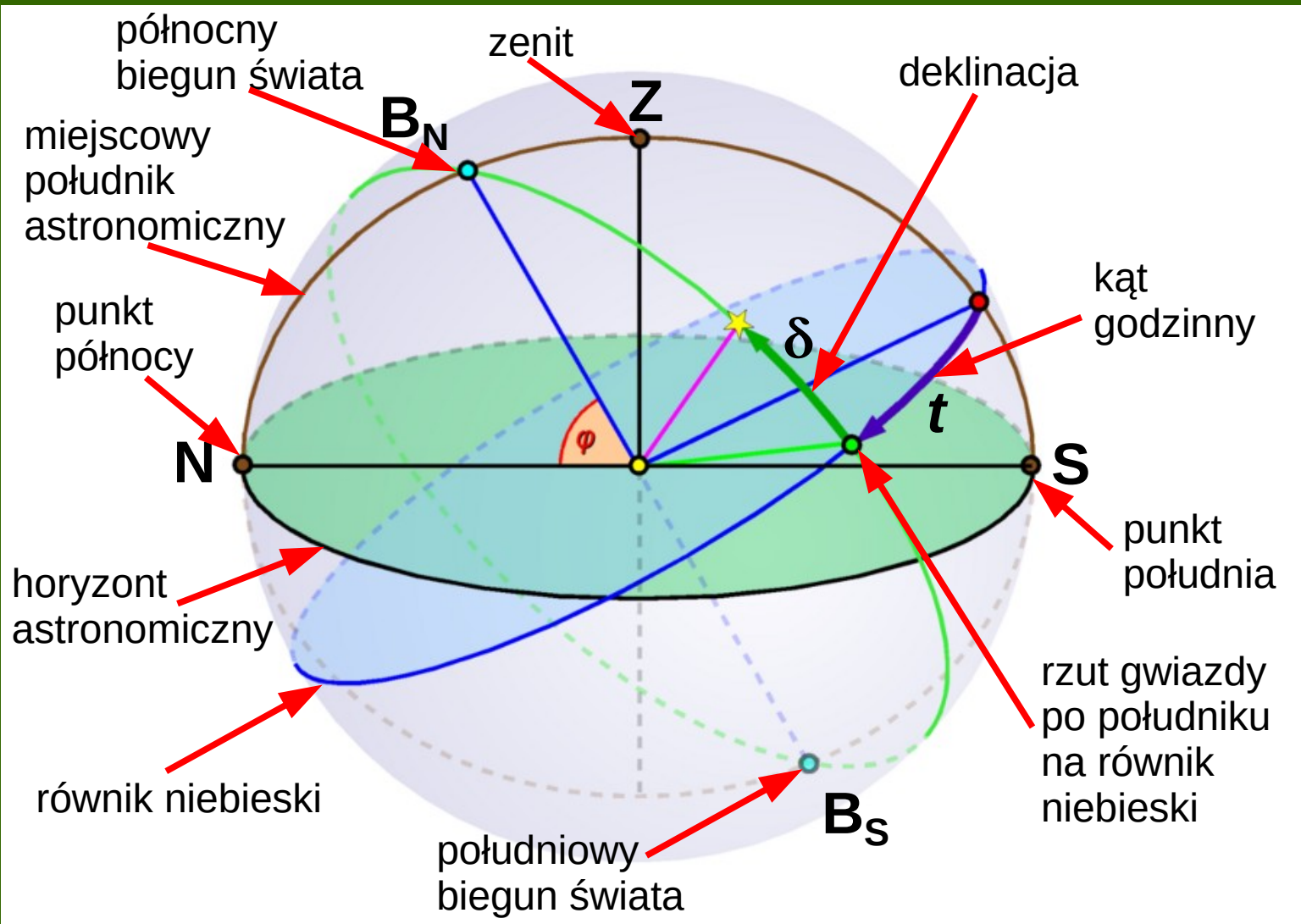
Układ
równikowy
godzinny

Układ równikowy godzinny

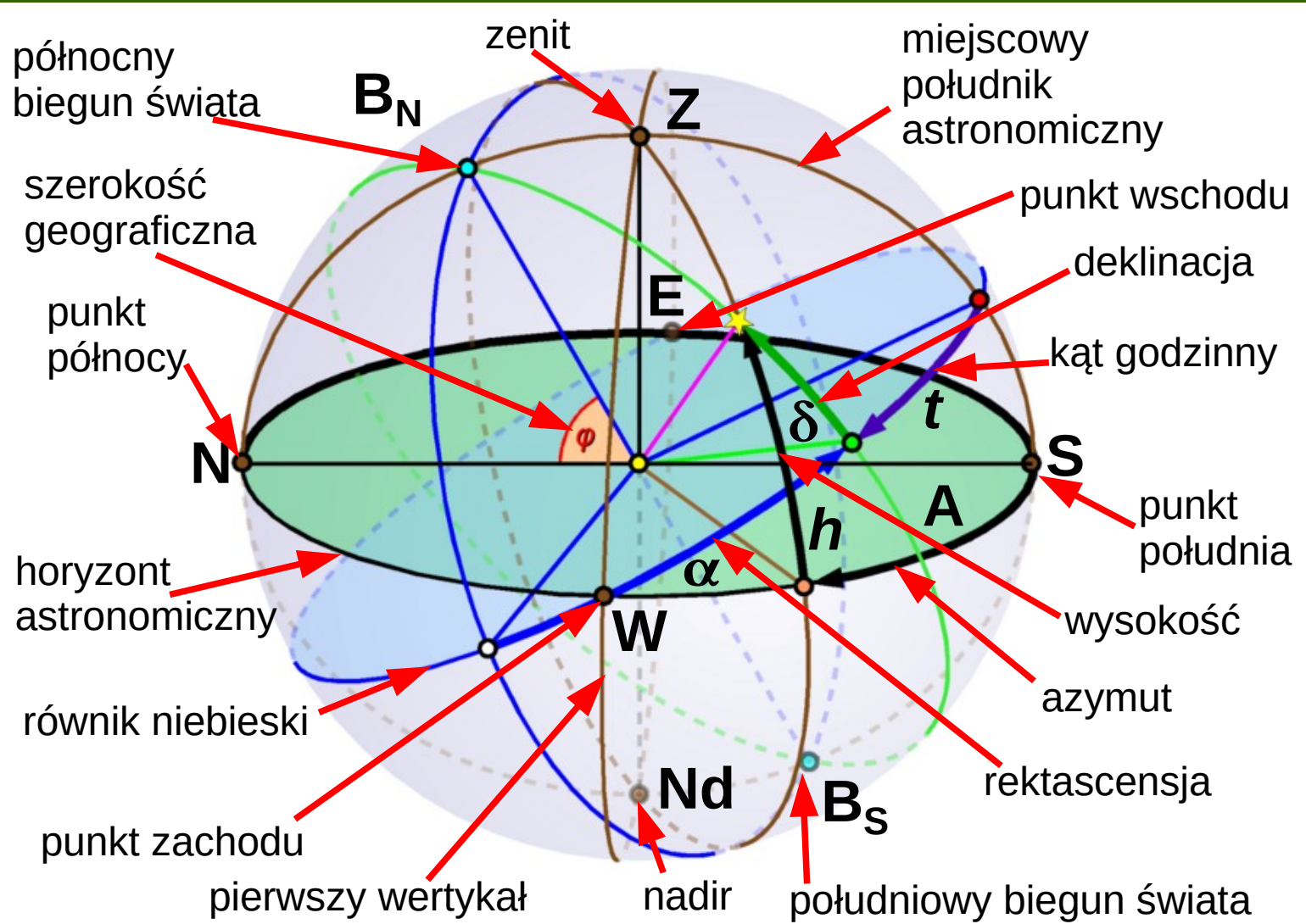

Układ równikowy godzinny

Jest to układ lewoskrętny

Układ równikowy godzinny

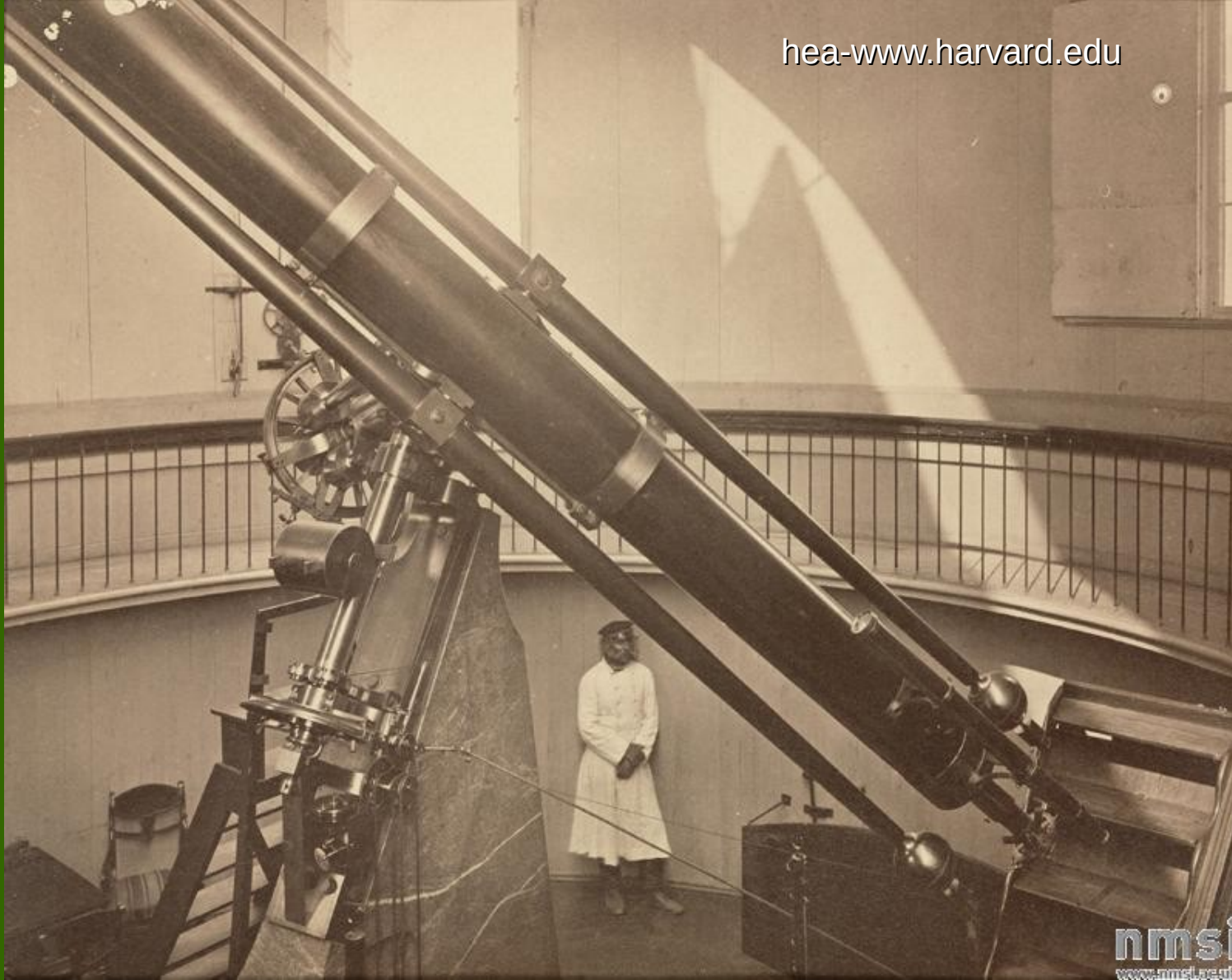

Oba układy równikowe oraz układ horyzontalny

Montaż paralaktyczny

**15 calowy
refraktor
w Pułkowie,
Rosja, 1839**

Dziękuję za uwagę